

ΕΛΛΑΔΑ

Υψηλές προσδοκίες για το Χ.Α.

Ετος-ορόσημο ήταν το 2019 για την ελληνική αγορά, με το Χρηματιστήριο Αθηνών και τα ελληνικά κρατικά ομόλογα να σημειώνουν τις καλύτερες επιδόσεις διεθνώς, αιφνιδιαζοντας και τους πιο αισιόδοξους. Με κέρδη της τάξεως του 47% το Χρηματιστήριο βρίσκεται στην κορυφή των αποδόσεων παγκοσμίως. Οι αναλυτές αναμένουν συνέχιση της θετικής πορείας. **Σελ. 21**

ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΕΣ

Πιο ήσυχο το 2020 για την οικονομία

Το 2019 ήταν μια χρονιά κατά την οποία ανέλαβαν δράση οι επικεφαλές των κεντρικών τραπεζών, μειώνοντας τα επιτόκια για να διαχειριστούν την κάμψη της οικονομίας. Το 2020 φαίνεται πιο ήσυχο, διότι πιθανόν και η δημοσιονομική πολιτική να αναλάβει μέρος της δουλειάς για την τόνωση της οικονομίας ενώ οι προοπτικές είναι κάπως καλύτερες. **Σελ. 12**

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΕΣ

Αγορές πλοίων 8,4 δισ. δολαρίων

Στα 8,4 δισ. δολάρια υπολογίζεται η επενδυτική δαπάνη της ελληνικής πλοιοκτησίας το 2019. Το ποσό περιλαμβάνει 3,13 δισ. σε μεταχειρισμένα πλοία και 5,29 δισ. σε παραγγελίες προς ναυπηγεία για νεότευκτα. Οι επενδύσεις αυτές κατατάσσονται στις ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές επιχειρήσεις στην πρώτη θέση παγκοσμίως. Η Κίνα ακολουθεί από κοντά. **Σελ. 16**

Λύση ONE Μία λύση δανεισμού, για όλα!
www.hellenicbank.com/one

“ΣΗΜΕΡΑ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΠΩ ΣΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΣΠΙΤΙ.”

“ΑΛΛΑ ΑΥΡΙΟ ΘΕΛΩ ΝΑ ΜΠΩΡΩ ΝΑ ΒΓΩ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΚΑΙ ΝΑ ΓΥΡΙΩ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ.”

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Πρέπει να συναφθεί ασφάλιση της κύριας κατοικίας και ασφάλεια ζωής. Προειδοποίηση: Εάν δεν τηρείτε το σχέδιο αποπληρωμής του δανείου σας, μπορεί να χάσετε το σπίτι σας. Προειδοποίηση: Υπάρχουν κρισιμότητες αν εξοφλήσετε νωρίτερα το δάνειό σας. Προειδοποίηση: Το ποσό της δόσης και το συνολικό κόστος της χορήγησης μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί ανάλογα με τη διακρίση του βασικού επιτόκιου.

Παγίδες για την οικονομία κρύβει το 2020

Χρειάζεται προσοχή για μην εκτροχιαστούν τα δημόσια οικονομικά, τονίζει ο γ.γ. του ΚΕΒΕ Μάριος Τσιακκός

Εκσυγχρονισμός σε τοπική αυτοδιοίκηση, τη δημόσια υπηρεσία και εξάλειψη της γραφειοκρατίας, είναι βήματα εκ των ων ουκ άνευ για την σταθερότητα της κυπριακής οικονομίας, τονίζει σε συνέντευξη στην «Κ» ο γ.γ. του Κυπριακού Εμπορικού

και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Μάριος Τσιακκός. Προειδοποιεί ότι σε διαφορετική περίπτωση θα ακολουθήσουν δύσκολοι εποχές και υπογραμμίζει την πολιτική ευθύνη για όσα πρέπει να γίνουν. Στην ίδια κατεύθυνση, προσθέτει, και η

αύξηση του κρατικού μισθολογίου ως αποτέλεσμα των διεκδικήσεων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, η οποία μπορεί να οδηγήσει στον εκτροχιασμό των δημόσιων οικονομικών. Ο κ. Τσιακκός θέτει επί τάπητος την αναγκαιότητα για ορι-

στική ρύθμιση του προβλήματος με τα Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, μέσω σωστής και βιώσιμων αναδιαρθρώσεων, μετά και την διαφαινόμενη αποτυχία, όπως σημειώνει, του Σχεδίου Εστία. Αναφέρεται ακόμα στο ΓεΣΥ και τονίζει ότι

δεν ήταν λανθασμένη η επιλογή για μονοασφαλιστικό. «Οφείλουμε όλοι να το προστατέψουμε και να το βοηθήσουμε να λειτουργήσει αποδοτικά μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του», τονίζει ο κ. Τσιακκός. **Σελ. 4**

Σε χειμερία νάρκη η βιομηχανική παραγωγή της Γερμανίας

Ανυποχώρητη ήταν η κάμψη που παρουσίασε η παραγωγή της βιομηχανίας στη Γερμανία το δωδεκάμηνο από τον Νοέμβριο του 2018 έως τον Οκτώβριο του 2019, ενώ η παραγωγή στα επενδυτικά αγαθά αποδυναμώθηκε και οι πρώτες ενδείξεις αναζωογόνησης της μεταποίησης ίσως να έχουν εξαλειφθεί. Ειδικότερα, η παραγωγή μειώθηκε σε ποσοστό 5,3%. **Σελ. 12**

Εφόδια για το ψηφιακό περιβάλλον ζητάει η ΕΠΑ

Ενίσχυση προσωπικού

Μειωμένη είναι η αποτελεσματικότητα της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού, λόγω των περιορισμένων εργαλείων που διαθέτει. Ο εκσυγχρονισμός της ΕΠΑ αποτελεί μονόδρομο, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει το νέο ψηφιακό περιβάλλον της οικονομίας. Γραφειοκρατία και έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού τα βασικά προβλήματα. Οι τελευταίες προσλήψεις στην ΕΠΑ πραγματοποιήθηκαν το 2014. Από τότε, η Επιτροπή εργάζεται με 17 άτομα. **Σελ. 5**

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑ
Αναζητούν ακίνητα σε πλειστηριασμούς
Αυξάνεται ο αριθμός όσων «κτυπάνε» σπίτια οφειλετών σε πλειστηριασμούς, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται η μέση αξία των ακινήτων που βγαίνουν στο σφυρί. Υστερα από δύο χρόνια λειτουργίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας eauction, οι διαδικασίες εκποίησης ακινήτων αρχίζουν να ωριμάζουν και να αποκτούν τα χαρακτηριστικά και άλλων χωρών που πέρασαν οικονομική κρίση, όπως η Ισπανία. **Σελ. 17**

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Οχι φιλά γραμμάτα στα συμβόλαια κινητής
Με στόχο να περιορίσει τα φιλά γραμμάτα και τα συμβόλαια κινητής τηλεφωνίας να είναι πιο ξεκάθαρα για τους καταναλωτές, η Κομισιόν προωθεί ενισχυμένο μοντέλο παρουσίασης των συμβάσεων. Η απόφαση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία για χώρες με υψηλές χρεώσεις όπως η Ελλάδα, η οποία είναι η δεύτερη ακριβότερη αγορά κινητής τηλεφωνίας της Ε.Ε. **Σελ. 14**

Τοιτσιπός: Ένα παιδί μετράει... διακρίσεις

Μόνο με παράφραση του τίτλου από το βιβλίο του Μενέλαου Λουντέμη «Ένα παιδί μετράει τ' άστρα» θα μπορούσαμε να περιγράψουμε τον τρόπο με τον οποίο ολοκληρώθηκε το 2019 για τον Στέφανο Τοιτσιπιά. **Σελ. 22**

Εκλείσαν deals 180 δισ. ευρώ με ελληνική βοήθεια

Από μία νεοφυή επιχείρηση

Συμφωνίες εξαγορών που αγγίζουν τα 180 δισ. ευρώ έχουν πραγματοποιηθεί φέτος με τη βοήθεια της νεοφυούς επιχείρησης Diialectica. Η εταιρεία έχει κατορθώσει να παράσχει με τον δικό της ευρηματικό τρόπο συμβουλευτικές υπηρεσίες για λογαριασμό θεσμικών επενδυτών και συμβουλευτικών εταιρειών, οι οποίες έχουν οδηγήσει φέτος στην αξιολόγηση 3.500 επενδυτικών ευκαιριών. **Σελ. 16**

Εγιναν ήδη 600 κρατήσεις για διαστημικά ταξίδια

Η Virgin Galactic, η εταιρεία του Ρίτσαρντ Μπράνσον, έχει ήδη εξασφαλίσει 600 κρατήσεις για τα διαστημικά ταξίδια που σχεδιάζει. Τα εισιτήρια κοστίζουν 2.500 δολ. και εκτιμάται πως τα ταξίδια στον γαλαξία θα αποτελέσουν τη νέα πολυτέλεια της επόμενης δεκαετίας για τους πολύ πλούσιους. Ο εκκεντρικός επιχειρηματίας φιλοδοξεί ότι η πρώτη εκτόξευση για το διάστημα είναι πλέον πολύ κοντά. **Σελ. 13**

ΑΡΘΡΟ Των **HOLGER SCHMIEDING, KALLUM PICKERING** και **FLORIAN HENSE***

Τα χειρότερα πέρασαν για τη διεθνή οικονομία

Υπάρχει μια φημισμένη κινεζική ρήση, η οποία στοίχειωσε την παγκόσμια οικονομία το 2019, και είναι κοινότοπη η εξής: «Μακάρι να ζήσεις σε ενδιαφέροντες καιρούς». Πέραν της γενικευμένης επιβράδυνσης στην Κίνα, η όξυνση των εμπορικών διαφορών και η επιδείνωση της χαοτικής κατάστασης του Brexit έκαναν το 2019 μια απροσδόκητα σκληρή χρονιά. Αν και ο καταγιογός μνημονίων στο Twitter από τον πρόεδρο Τραμπ και οι ανατροπές στην πορεία εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε. επιφύλαξαν κάποιες ιλαρές στιγμές, από την άλλη ο κόσμος όλος πλήρωσε βαρύ τίμημα. Η αύξηση του διεθνούς εμπορίου και

της παραγωγής της μεταποίησης διεκόπη στα μέσα του 2019. Τίθεται, πλέον, ζήτημα εμπιστοσύνης. Οι επιχειρήσεις επενδύουν όταν αισθάνονται σε λογικό πλαίσιο εμπιστοσύνη για το μέλλον. Η εμπιστοσύνη αυτή χρειάζεται μια δέσμη προβλέψιμων πολιτικών, αλλά όχι μόνον αυτό. Λόγου χάριν, η κάμψη της βιομηχανίας το 2012 και το 2015 εν πολλοίς αποτύπωσαν την κρίση στην Ευρωζώνη και τη διορθωτική κίνηση της οικονομίας της Κίνας αντίστοιχα. Εντούτοις, η εμπειρία δείχνει ότι οι απρόβλεπτες και παραπλανητικές πολιτικές μπορούν να αποβούν ιδιαίτερως επιζήμιες. Εάν λά-

βουμε υπ' όψη δύο σοβαρά περιστατικά, που δείχνουν αναπάντεχη νίκη του λαϊκισμού, δηλαδή το δημοψήφισμα στη Βρετανία για την έξοδο της από την Ε.Ε. και την εκλογική νίκη του Ντόναλντ Τραμπ, η αβεβαιότητα στα τέλη του 2016 επεταθή. Εντούτοις, το 2017 τίποτε «ανάρμοστο» δεν συνέβη. Η Βρετανία είχε τον χρόνο να υποβάλει αίτηση διαζυγίου από την Ε.Ε. και ο Τραμπ να εφαρμόσει μεγάλες φοροαπαλλαγές, αντί να αναστατώσει το παγκόσμιο εμπόριο (ή να αποχωρήσει από το ΝΑΤΟ). Από τον Μάρτιο του 2018 η κατάσταση χειροτέρευσε και η αβεβαιότητα κλιμακώθηκε πάλι, αφού ο Τραμπ επέ-

βαλλε συνεχώς περισσότερους τιμωρητικούς δασμούς στην Κίνα και σε άλλες χώρες, απειλώντας να επιβάλει 25% δασμούς στις εισαγωγές οχημάτων από την Ευρώπη και άλλες χώρες. Το 2019 οι μεταπτώσεις στο πεδίο της εξόδου της Βρετανίας ενέτεινε το χάος. Μέχρι τον Αύγουστο της χρονιάς αυτής η αβεβαιότητα περίεζε της οικονομικής πολιτικής εκτινάχθηκε ακόμα πιο πολύ και, ως συνέπεια, η παραγωγή του παγκόσμιου εμπορίου και της μεταποίησης υπέστη πλήγματα. Υπάρχουν, εντούτοις, σημάδια ανάκαμψης. Από τον Σεπτέμβριο τίποτε δεν πήγε στραβά ως προς τη διεθνή οικονομική πολιτική. Οι ΗΠΑ

και η Κίνα φθάνουν κοντά στο να υπογράψουν μια μεγαλόνηπο εμπορική συμφωνία, που πηγαίνει πέραν κάθε ορθολογικής ερμηνείας του όρου «πρώτη φάση διακανονισμού». Ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον εξασφάλισε μεγάλη πλειοψηφία στο Κοινοβούλιο, που του δίνει την ευκαιρία να διευθετήσει την έξοδο κατά τρόπο τέτοιο, που θα περιορίσει τη βλάβη. Τέλος, ορισμένες έρευνες για την οικονομική εμπιστοσύνη, όπως του ινστιτούτου Ifo στη Γερμανία, φανεράνουν ότι οι σχετικοί δείκτες βελτιώνονται.

* Οικονομολόγοι της Berenberg Bank.

THE X6.

Char. Pilakoutas Ltd, Pancyprion Number: 77 77 16 00.

Sheer Driving Pleasure

ΑΡΘΡΟ / Του ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ

Καλή χρονιά και καλή δεκαετία!

Η δεκαετία 2010-2019 παρέδωσε χθες τη σκυτάλη της στη δεκαετία του 2020-2029. Μια νέα δεκαετία η οποία άρχισε ήδη να τρέχει από τα ημερώματα το δικό της στίβο ένα στίβο άγνωστων διαδρομών που θα κυμαίνεται από ομαλό έδαφος σε διάδρομο, σε στίβο μάχης καταδρομών και χωρίς φυσικά να αποκλείονται εκπλήξεις που ενδεχομένως να δοκιμάσουν νέα όρια ψυχικής και σωματικής μας αντοχής. Πώς να αποκλείονται αλήθεια τέτοιες προκλήσεις όταν η νέα δεκαετία κουβαλάει στο DNA της αρνητικές και θετικές εμπειρίες της προκατόχου της, αλλά και ένα σωρό από ρευστές και αμφιβόλου αποτελέσματος καταστάσεις που είναι ήδη σε εξέλιξη;

Σκεφτείτε πως το 2009 παρέδιδε μια δεκαετία που είχε απ' όλα: χρηματοπιστωτικούς, χρηματοοικονομικούς, κτηματικούς και τραπεζικούς παροξυσμούς που με την ίδια ευκολία δημιούργησε και εξαφάνισε εκατομμυριούχους και «εκατομμυριούχους» και κατέληξε σε μια διεθνή οικονομική κρίση που κάποιοι από εμάς θεωρήσαμε ότι δεν θα μας άγγιζε ή που αν θα μας άγγιζε θα ήταν κάτι το επιφανειακό. Τόση πολλή εμπιστοσύνη είχαμε στο (σαθρό) οικονομικό μας μοντέλο ότι ήταν άτρωτο. Από τη σκοπιά που ο κάθε ένας το έβλεπε δηλαδή.

Άλλοι πίστευαν πως ήταν τόσο οικονομικά δυνατοί που δεν τους ένοιαζε τι συνέβαινε γύρω τους και άλλοι πίστευαν πως είμαστε τόσο μικρή σαν χώρα που ο οικονομικός τυφώνας θα μας παρέκαμπτε.

Ένα όμως που πολύ λιγα γνωρίζαμε... Και δεν έφτανε η ελλιπή μας γνώση, το timing μας ήταν ενδεχομένως και εντελώς λανθασμένο στο να έχουμε the wrong man, at the wrong place, at the wrong time, όπως λέει κάθε χρόνο τέτοιες μέρες και ο Τζων Μακλένν (aka Bruce Willis) στο franchise του Die Hard. Άστε που ο δικός μας δεν θα μπορούσε ποτέ να είναι σε οτιδήποτε... «right»... εφόσον δίλωνε καθαρά «left» ενώ πάντοτε ένοιωθε μέχρι και «left out»...

Και έτσι στην αρχή της η προηγούμενη δεκαετία μας βρήκε ως αν amusement park όπου δοκιμάζαμε διάφορα παιχνίδια να περάσει η ώρα ευχάριστα. Ήταν θέμα χρόνου να φτάσουμε σε κάτι που φαίνεται

σαν τσουλήθρα για μικρά παιδιά. Σε χρόνο ντε-τε ήμασταν ήδη πάνω και με ένα σκούνημα αρχίσαμε να γλιστράμε καθοδικά περιμένοντας (τάχα μου) την ομαλή προσγείωση. Κάπου στα μέσα της διαδρομής αντιληφθήκαμε πως δεν επρόκειτο για παιδική τσουλήθρα αλλά για μια τσουλήθρα από αυτήν την απότομη που βρίσκεται σε Water Park. Μιαν από αυτές που στιγμιαία είσαι στον αέρα και που με την πρόσκρουση στο νερό, το μαγικό σου εξελικτικά, πλυν βία, μετατρέπεται σε σουτιέν και σε μαντίλα στο κεφάλι σου, για να μην αναφερθώ στο τι συμβαίνει στα ενδιάμεσα όργανα.

Μετά την ανώμαλη προσγείωση είπαμε μεν πως «το περάσαμε και αυτό» και προχωρήσαμε παρακάτω. Φυσικά, πάντα με τέτοιες εμπειρίες δε, υπάρχει ο κίνδυνος η αδrenalίνη να σε σπρώχνει να θέλεις να συνεχίσεις τα επικίνδυνα σπορ. Γι' αυτό και είδαμε αρκετούς ακροβατισμούς κατά την Τροϊκανή και Μετά-Τροϊκανή εποχή. Κάποιοι μας μισοβρήκαν, σε κάποιους άλλους μισο-κλώσαμε και όπου δεν μας έπαιρνε γυρίσαμε την πλάτη.

Στο τέλος -τέλος διεξήλαμε, άλλοι με μιάλωτες, άλλοι με τραυματισμούς και άλλοι με κατάγματα. Εδώ και κάποιο διάστημα είμαστε στο στάδιο της επιούλωσης των πληγών και μέλημα μας θα πρέπει να είναι να δέσουν σωστά. Το πρόβλημα είναι πως δεν έχουμε και δεν θα έχουμε πάντα τις ιδεατές συνθήκες. Γι' αυτό πρέπει να είμαστε πολύ προσεκτικοί για να δώσουμε τον χρόνο που απαιτείται για πλήρη ανάρρωση.

Η νέα δεκαετία θα πρέπει να μας βρει πιο αυθεντικούς, πιο σοφούς, πιο μορφωμένους, πιο αποφοιστικούς, πιο συνεσταλμένους (λιγότερο απωμένους), πιο οργανωμένους, λιγότερο μίζερους, πιο προσπλωμένους σε στόχους εφικτούς και να απλώσουμε το χέρι μας μέχρι εκεί που φτάνει με σιγουριά. Σε δέκα χρόνια, οι σημερινοί έφηβοι θα είναι το νέο αίμα της οικονομίας και της χώρας μας. As tous dōsoume ένα υγιές σώμα για το οποίο θα υπερηφανευόμαστε.

Καλή Χρονιά και Καλή Δεκαετία!

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, είναι MRICS CEO, APS Androu Property Strategy - Chartered Surveyors.

Ο ΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ

Τι θα φέρει η νέα χρονιά εκτός από τον Πομπέο;

Γράφει ο ΟΝΑΣΤΑΓΟΡΑΣ

«Μάικ, κάποιο βλέπουν αυτή μας τη φωτογραφία και βγάζουν σπυράκια».

Με διπλωματική αντεπίθεση από Αθήνα και Λευκωσία κατά της Αγκυρας μπαίνει το 2020. Εκτός από την υπογραφή στις 2 Ιανουαρίου της συμφωνίας για τον αγωγό φυσικού αερίου EastMed από τον Νίκου, τον Μητσότακη και τον Νετανιάχου, αρχές του έτους θα πραγματοποιηθεί το πολλά υποσχόμενο ταξίδι του Μητσότακη στις ΗΠΑ και η συνάντησή με τον Τραμπ. Επιπλέον θα πραγματοποιηθεί και η τετραμερής διάσκεψη στο Κάιρο με τους υπουργούς εξωτερικών Κύπρου, Ελλάδας, Αιγύπτου και Γαλλίας.

Σας έγγραφα σε χρόνο ανύποπτο, πριν από δέκα ημέρες, ότι αρχές του 2020 αναμένεται ένα υψιπλό καλεσμένο στην Κύπρο, ο οποίος θα δώσει απάντηση στις τουρκικές προκλήσεις και θα κάνει τον Ερντογάν... Τούρκο. Η επιβεβαίωση δεν άργησε να έρθει. Μόλις προχθές ανακοινώθηκε η επίσκεψη Πομπέο τα Φώτα, ο οποίος θα δώσει μάλιστα διπλή απάντηση στον Ερντογάν: Από τη μια θα προσφέρει εμπράκτως στήριξη στην Κυπριακή Δημοκρατία με τις δηλώσεις που θα κάνει για τις τουρκικές επεμβάσεις στην ΑΟΖ και τα θέματα ενέργειας και από την άλλη θα έχει συ-

νάντηση και με τον Μουσταφά Ακιντζί, ο οποίος είναι «κόκκινο πανί» για τον μαινόμενο νεοσουλτάνο.

Για κάποιους, πάντως, αποτελεί οξύμωρο ο ΥΠΕΕ της υπερδύναμης να επισκέπτεται την Κυπριακή Δημοκρατία, να συναντά τον Πρόεδρο και τον ΥΠΕΕ αλλά και τον ηγετή του κατοχικού καθεστώτος, δίνοντας ουσιαστικά υπόσταση στο παράνομο καθεστώς που συντηρεί η Αγκυρα...

Αληθεύει ότι ορισμένοι αναμένουν με τερπασίο ενδιαφέρον τις επίσημες ανακοινώσεις για το σημείο που θα πραγματοποιηθεί η συνάντηση με τον Ακιντζί; Αν δηλαδή θα είναι οντως στα κατεχόμενα και στο λεγόμενο «προεδρικό» ή κάπου αλλού;

Ακούγεται πως κάποια κόμματα έχουν έτοιμες τις ανακοινώσεις διαμαρτυρίας ενώ κάποιοι ψάχνουν τις δηλώσεις τους από την επίσκεψη Μπάιντεν για να τις... επικαιροποιήσουν.

Χρονιά μεγάλων αλλαγών αναμένεται να είναι το 2020. Οι μεγάλες μεταρρυθμίσεις της Τοπι-

κής Αυτοδιοίκησης, της Δημόσιας Υγείας, του ΓεΣΥ και της Εκπαιδευτικής Μεταρρύθμισης είναι μόνο μερικές από αυτές που θα προωθηθούν από την αρχή του έτους και θα μας απασχολήσουν και θα μας... ταλαιπωρήσουν για όλη τη χρονιά.

Αρχή, θα γίνει με τις εκλογές στην Αγία Νάπα όπου θα υπάρξει και η πρώτη κόντρα μεταξύ των κομμάτων για τη νέα χρονιά.

Θα ακολουθήσουν οι αλλαγές στα δύο μεγάλα κόμματα ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ με το νέο πρόσωπο του Συναγερμού και το... παλιό του ΑΚΕΛ, αφού ο Άντρος παραμένει αμετακίνητος. Αυτό που αναμένεται με ενδιαφέρον είναι οι αντιδράσεις που θα φέρουν οι νέες αλλαγές στα δύο μεγάλα κόμματα. Στον μεν ΔΗΣΥ η επιστροφή του Χάρη αναμένεται με αυξημένο ενδιαφέρον εντός και εκτός κόμματος, στο δε ΑΚΕΛ η παραμονή του Άντρου δεν αποκλείεται να προκαλέσει εσωτερικές αντιπαραθέσεις που όσο και να μην εκφράζονται δεν παύουν από του να καθορίζουν τη συμπεριφορά κάποιων στελεχών και να στιγματίζουν το κόμμα.

Ως το Βατερλώ του Ερντογάν θεωρούν ορισμένοι την στρατιωτική συμμετοχή της Τουρκίας στη Λιβύη. Και αυτό το αποδίδουν στις πολλές και σημαντικές διεθνείς αντιδράσεις που προκάλεσε η δημοσιοποίηση της πρόθεσής του. Όπως μου υπενθύμισε προχθές πολύ γνωστός αναλυτής, παρόμοια σενάρια υπήρξαν και για τη Συρία η οποία υποτίθεται πως επίσης θα ήταν το Βατερλώ του Ερντογάν...

Ωστόσο, και ο ίδιος αναγνώρισε πως αυτή τη φορά τα πράγματα είναι πιο δύσκολα για τον νεοσουλτάνο γιατί από τη μια επιβεβαιώνεται η μεγαλομανία και η επεκτατικότητα του και από την άλλη όλοι φοβούνται το ενδεχόμενο η Λιβύη να γίνει μια νέα Συρία...

ΚΟΝΙΖ: Από πηγή μου που γνωρίζει, ακούω ότι ο Πομπέο δεν θα είναι ο μοναδικός υψιπλός καλεσμένος που θα μας επισκεφθεί αρχές του 2020. Αληθεύει πως γίνονται ενέργειες για επίσκεψη και αρχηγού κράτους; Όχι μόνο ενός αλλά δύο; Σύμφωνα με την πηγή μου η μία επίσκεψη αναμένεται να ξεκαθαρίσει πολύ σύντομα. Μπορεί και στις δύο Ιανουαρίου...

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Χρίστος Χατζήπαπας

«Το χρώμα του γαλάζιου υάκινθου»

Εκδόσεις Γκοβόστη, Σεπτέμβριος 2019, σελ. 304

Επανεκδόθηκε και κυκλοφορεί από τις εκδόσεις «Γκοβόστη» εδώ και μερικούς μήνες το μυθιστόρημα του Χρίστου Χατζήπαπα «Το χρώμα του γαλάζιου υάκινθου». Η πρώτη έκδοση του βιβλίου έγινε το 1989 από τις εκδόσεις Καστανιώτη και είχε λάβει τότε τιμητική διάκριση από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Στο βιβλίο αυτό του Χρίστου Χατζήπαπα περιγράφονται όλα εκείνα τα γεγονότα που σημάδεψαν τη μετέπειτα ιστορία της Κύπρου. Ο συγγραφέας καταγράφει όσα συνέβησαν με έναν τρόπο μαγικό και συνάμα ρεαλιστικό, εξηγεί τις αιτίες με λογοτεχνικό τρόπο και υπό το δικό του πρίσμα. Τρεις νικητές του Βραβείου Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρούν το βιβλίο του Χρίστου Χατζήπαπα σταθμό στην κυπριακή λογοτεχνία λόγω της δύναμης που εκπέμπει ο «Υάκινθος». Ο συγγραφέας Αμιλίος Σολωμού θεωρεί ότι είναι ένα από τα 5-6 πιο σημαντικά μυθιστορήματα που γράφτηκαν στην Κύπρο, αφού συλλαμβάνει για τη δύναμη της γραφής του, την αφηγηματική δεινότητα, την αποτύπωση της ατμόσφαιρας πριν και κατά τη

διάρκεια των τραγικών γεγονότων του 1974. Ο Αντώνης Γεωργίου, επίσης, συγκαταλέγει το «Χρώμα του Γαλάζιου Υάκινθου» στα σημαντικότερα κυπριακά μυθιστορήματα, αφού τον οδήγησαν στο να θέλει να γράψει για τον τόπο και τους ανθρώπους του. Η Μυρτώ Αζίζια γράφει για τον «Υάκινθο» ότι μετατρέπει την πραγματικότητα σε μύθο και το μύθο σε πραγματικότητα με μεσοδρία, αποδίδοντας τα τραγικά γεγονότα του 1974 με τη δική του μοναδική ματιά και πώς μέσα από τις αντινομίες διαφαίνεται ως παλιντροπος αρμονία η ελπίδα και η πίστη στον Άνθρωπο.

Κωνσταντίνος Κοκολογιάννης

«Συμμορία»

Εκδόσεις Κενό, Νοέμβριος 2019

Η νέα ποιητική δουλειά του Κωνσταντίνου Κοκολογιάννη «Συμμορία» κυκλοφόρησε τον Νοέμβριο του 2019 από τις Εκδόσεις Κενό. Πρόκειται για μια ιστορία τριών ανθρώπων της γενιάς του Ξι, της Χαμένης γενιάς, που εξελίσσεται σε έναν χρόνο ασαφή, για το τι είναι μέλλον και τι είναι παρελθόν. Μια συμμορία που εξελίχθηκε σε δύναμη, στιριζόμενη στις «παραδοσιακές» αξίες της Ελλάδας. Μια ιστορία σάτιρας, της κοινωνίας και τριών Very Idiōt People που σε σύντομο χρονικό διάστημα κατάφεραν με την αξία τους να μεταμορφωθούν σε Very Important Persons, ως την τελική πτώση του μετεωρίτη.

Ζώντας για μια δεκαετία στην Ιταλία, ο συγγραφέας απέκτησε πολλούς φανταστικούς φίλους. Τους έδινε περιεργα ονόματα, όπως Pier Paolo Pasolini, Luigi Pirandello, Eugenio Montale. Για ώρες κουβεντιάζαν παρέα, κάνοντας τον περιπάτο τους ή πίνοντας ένα cappuccino, τρώγοντας μια carbonara. Ωστόσο, ο πιο αγαπημένος του φανταστικός φίλος είχε το περίεργο όνομα Dario Fo. Ο Dario ήταν παλιότσος το επάγγελμα, έλεγε, μάλιστα, ότι κάνει πιρουέτες για να διασκεδάσει τον κόσμο, σατιρίζοντας όσους βρίσκονται στην εξουσία. Έδειχνε πόσο φουσκωμένοι και ματαιόδοξοι είναι οι ισχυροί που κάνουν πολέμους, στους οποίους εμείς σκοτωνόμαστε. Του έλεγε ότι έτσι τους απογυμνώνει, «βγάζω το πόμα και... φουσσ... ξεφουσκώνουν». Έτσι και ο Κωνσταντίνος Κοκολογιάννης αποφάσισε να ντυθεί παλιότσος και να τιμήσει τον φανταστικό του φίλο, αφήνοντας για λίγο κατά μέρος την ποίηση και γράφοντας μια κοινωνικο-

πολιτική σάτιρα με στοιχεία σουρεαλισμού. Ο συγγραφέας, μετανάστες από τα 19 του και παιδί της Ξι γενιάς, βλέπει από μακριά και παρουσιάζει μια άλλη Ελλάδα με σαρκαστική διάθεση. Μια ιστορία που εξελίσσεται σε χρόνο ασαφή για το τι είναι μέλλον και τι παρελθόν. Μια Συμμορία που μπορεί κανείς να ανακαλύψει όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και σε άλλες χώρες του πλανήτη μας.

Αντώνης Γεωργίου

«Σαν πεταλούδα είμαι»

Εκδόσεις Το Ροδακί, Ιούλιος 2019, σελ. 84

Κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις «Ροδακί» η συλλογή ποιημάτων του Αντώνη Γεωργίου «Σαν πεταλούδα είμαι». Στη συλλογή του Γεωργίου περιλαμβάνονται 55 ποιήματα συγγαμμένα σε μια περίοδο είκοσι χρόνων, και ουσιαστικά πρόκειται για ένα ποιητικό ημερολόγιο από τη δεκαετία του '90 μέχρι σήμερα. Ποιήματα πολλών τόπων, ένα μάλιστα άρχισε το μακρινό 1992 κάπου ανάμεσα Ουλάν Μπατόρ και Ιρκούτσκι για να συνεχιστεί και να τελειώσει πρόσφατα στη Βόρεια Ιταλία.

Η ποίηση του Αντώνη Γεωργίου επικοινωνεί με την πεζογραφία, είναι εμπράγματη, ανθρώπινων διαστάσεων και μεγεθών, δεν φωνάζει, πιο πολύ ψιθυρίζει ή αναλογίζεται, συλλογείται και παρατρύει γύρω αλλά και βαθιά μέσα του, παίρνει το θάρρος να μιλήσει για πράγματα απλά, για τους ανθρώπους που αγαπάμε και μεγαλώνουν, για το χρόνο που περνάει, το σώμα που αλλάζει, για το πώς γινόμαστε πιο εύθραυστοι, για έρωτες που κάθηκαν ή δεν ήρθαν ποτέ.

Όπως ο ίδιος δηλώνει: «Δεν είμαι ποιητής, έχω διαβάσει αρκετή ποίηση για να το ξέρω αυτό, δεν το λέω από παρεξηγημένη σεμνότητα, είμαι περισσότερο πεζογράφος και ίσως θεατρικός συγγραφέας, αλλά έγραφα αυτά τα ποιήματα για μένα, από ανάγκη, και εκδίδονται περασμένα (αρκετά) τα σαράντα και όταν πια ο φόβος της απώλειας όπου αναφέρονται κάποια από αυτά έγινε πραγματικότητα.»

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΔΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

Υπεύθυνος Υλικού: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιών: ΠΑΝΤΕΑΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΚΑΛΗΣ • Διευθύντρια συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Logicom

Partners in your success

2020

Νέα χρονιά, νέα δεκαετία η ίδια αμφίδρομη σχέση

Ευχές για υγεία, αγάπη και τύχη σε όλη την Κύπρο.
Ευχαριστούμε τους μετόχους, πελάτες και συνεργάτες μας
για την μακρόχρονη στήριξη τους!

Ισχυρή Διεθνής Παρουσία

- 8.000 πελάτες σε 30 χώρες με 90% του κύκλου εργασιών στο εξωτερικό
- 800 άτομα προσωπικό σε 14 χώρες
- Μακροχρόνιες συνεργασίες με τις κορυφαίες εταιρείες στον τομέα τεχνολογίας

Τοπική Παρουσία με Διεθνείς Εμπειρίες

- Μεγαλύτερος πάροχος υπηρεσιών και λύσεων τεχνολογίας στην Κύπρο
- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών τεχνολογίας και ψηφιακής μεταρρύθμισης
- Διανομή προϊόντων τεχνολογίας μέσω δικτύου μεταπωλητών
- Στρατηγική συμμετοχή στη Demetra Holdings PLC

Κοινωνική Προσφορά στην Κύπρο

- 22 μεταπτυχιακές υποτροφίες συνολικού ποσού 212.000 ευρώ τα τελευταία δύο χρόνια
- Συγχρηματοδότηση μελέτης για την ανάπτυξη της Ψηφιακής Κύπρου
- Μέγας Χορηγός του Logicom Cyprus Marathon
- Διαχρονική στήριξη σε ευαγή ιδρύματα

Εταιρική Διακυβέρνηση

- Συνεχής προσήλωση σε ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση
- Πιστή εφαρμογή Κώδικα Δεοντολογίας και Εγχειρίδιου Ηθικής και Συμμόρφωσης
- Πιστοποιημένες διαδικασίες Συστημάτων για Διαχείριση Ποιότητας, Περιβάλλοντος και Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Μετατρέπουμε τις διαχρονικές μας αξίες σε πράξεις! Με βάση την Κύπρο μας,
μπαίνουμε με αισιοδοξία στη νέα δεκαετία!

www.logicom.net

Πολλά τα βαρίδια της οικονομίας για το 2020

Τάση για αύξηση του κρατικού μισθολογίου και εκτροχιασμό των δημόσιων οικονομικών, βλέπει ο γ.γ. του ΚΕΒΕ Μάριος Τσιακκός

Συνέντευξη στη **MARIA ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Πολλά τα βήματα που πρέπει να γίνουν για να μπει με το δεξί η νέα χρονιά σύμφωνα με τον γ.γ. του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου Μάριο Τσιακκός, ο οποίος υπογραμμίζει την πολιτική ευθύνη για όσα πρέπει να γίνουν. Εκσυγχρονισμός σε τοπική αυτοδιοίκηση, τη δημόσια υπηρεσία και εξέλιξη της γραφειοκρατίας, είναι βήματα εκ των ων ουκ άνευ για την σταθερότητα της κυπριακής οικονομίας. Σε διαφορετική περίπτωση, προβλέπει ότι θα ακολουθήσουν δύσκολες εποχές. Στην ίδια κατεύθυνση προσθέτει, και η αύξηση του κρατικού μισθολογίου ως αποτέλεσμα των διεκδικήσεων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, η οποία μπορεί να οδηγήσει στον εκτροχιασμό των δημόσιων οικονομικών. Ο κ. Τσιακκός θέτει επί τάπητος την αναγκαιότητα για οριστική ρύθμιση του προβλήματος με τη Μη Εξυπηρετούμενα Δάνεια, μέσω σωστών και βιώσιμων αναδιαρθρώσεων, μετά και την διαφανή αποτυχία, όπως σημειώνει, του Σχεδίου Εστία.

-Μπαίνοντας στο 2020, τι σας ανησυχεί περισσότερο ως ΚΕΒΕ σε σχέση με την κυπριακή οικονομία;

-Μετά την κρίση του 2013, η οικονομία σημείωσε μια θεαματική ανάπτυξη με ρυθμούς πολύ ψηλότερους του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μείωση της ανεργίας, επιστροφή στις διεθνείς αγορές και στην επενδυτική βαθμίδα και με σημαντικά πλεονάσματα στους προϋπολογισμούς. Σε αυτό συνέτειναν τα μέτρα και τα κίνητρα που αποφασίστηκαν για τόνωση της οικονομίας, η συνεργασία όλων των παραγωγικών δυνάμεων της αγοράς και κάποιες διεθνείς και περιφερειακές συγκυρίες. Οι ενδείξεις για το 2020 παραμένουν θετικές, αν και οι προβλέψεις αναφέρονται σε χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης. Συνεχίζουν όμως να παραμένουν σε ισχύ οι εγγενείς αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας, που έχουν να κάνουν με την γραφειοκρατία, την ανάγκη υλοποίησης των βασικών μεταρρυθμίσεων στη δημόσια υπηρεσία, την απονομή δικαιοσύνης, την Τοπική Αυτοδιοίκηση και τους κινδύνους που δημιουργεί και πάλιν η τάση για διεύρυνση του κρατικού μισθολογίου. Για το ΚΕΒΕ, η μεγαλύτερη πρόκληση του 2020, αφορά την ετοιμότητα και την αποφασιστικότητα του πολιτικού συστήματος της χώρας, να στηρίξει συλλογικά, την επιτυχή ολοκλήρωση των πιο πάνω μεταρρυθμίσεων.

-Η ιστορία έδειξε ότι αυτό δεν είναι τόσο απλό.

-Το εγχείρημα είναι τόσο μεγάλο και σύνθετο, που καμιά κυβέρνηση μπορεί να το αναλάβει από μόνη της. Είναι όμως ταυτόχρονα και τόσο αναγκαίο, ώστε καμιά πολιτική δύναμη, που θέλει να θεωρείται υπεύθυνη, μπορεί να το αποφεύγει. Αν δεν εκσυγχρονίσουμε το κράτος, τώρα, (κουλτούρα, τεχνολογία, ποιότητα, παραγωγικότητα, ταχύτητα), ώστε να έχουμε μια αποτελεσματική και φιλική προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις δημόσια υπηρεσία, ικανή να λειτουργήσει στο νέο τεχνολογικό διαμορφωμένο παγκόσμιο περιβάλλον, τότε να είμαστε προετοιμασμένοι ότι θα ακολουθήσουν δύσκολες εποχές. Αντίστοιχες ενέργειες πρέπει να γίνουν και στους τομείς της απονομής της Δικαιοσύνης και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Όντας μικρή οικονομία που στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στην παροχή υπηρεσιών (επαγγελματικών, τουριστικών, ναυτιλιακών, εκπαίδευση, υγεία), που θέλουμε να προσελκύουμε ξένες επενδύσεις, οφείλουμε να διασφαλίσουμε ότι το νομοθετικό και κανονιστικό μας πλαίσιο είναι ελκυστικό, φιλικό, διαφανές, ταχύ και αξιόπιστο σε όσους εξετάζουν εναλλακτικές επιλογές διεξαγωγής των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων.

Ανησυχία μας προκαλεί και η τάση για επιστροφή στις παλιές πρακτικές σε σχέση με τη διεύρυνση του κρατικού μισθολογίου. Παρά την πρόσφατη άσχημη εμπειρία μας, δεν βλέπουμε δυστυχώς καμιά απολύτως πρόθεση για σύνδεση των αμοιβών με την αποδοτικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών αλλά και την πορεία της οικονομίας γενικότερα. Η αναμενόμενη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, συνδυαζόμενη με τις κλιμακούμενες διεκδικήσεις των εργαζομένων στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, μας κάνει σχεδόν βέβαιους ότι το ύψος του κρατικού μισθολογίου θα φθάσει ξανά σε μη διατηρήσιμα και βιώσιμα επίπεδα. Αυτό, σε συνδυασμό με τον κίνδυνο μη υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων, σημαίνει εκτροχιασμό για τα δημόσια οικονομικά. Χωρίς τα πιο πάνω, τα πολλαπλά πλεονεκτήματα που προσφέρουμε ως χώρα, δεν ακούω από μόνα τους να προσφέρουν ολόκληρο το πακέτο που επιζητούν οι ξένοι επενδυτές όταν επιλέγουν τη βάση από την οποία θέλουν να δραστηριοποιηθούν. Ένα άλλο μεγάλο θέμα που μας ανησυχεί είναι η οριστική ρύθμιση του προβλήματος με τη ΜΕΔ. Οφείλουμε ως χώρα να βρούμε αποτελεσματικούς μηχανισμούς που θα οδηγήσουν σε σωστές και βιώσιμες αναδια-

“

«Η μεγαλύτερη πρόκληση του 2020 αφορά την ετοιμότητα και την αποφασιστικότητα του πολιτικού συστήματος της χώρας, να στηρίξει συλλογικά την ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων στην δημόσια υπηρεσία, την απονομή δικαιοσύνης και την τοπική αυτοδιοίκηση».

«Μας ανησυχεί και η τάση για επιστροφή στις παλιές πρακτικές σε σχέση με τη διεύρυνση του κρατικού μισθολογίου. Δεν βλέπουμε δυστυχώς καμιά απολύτως πρόθεση για σύνδεση των αμοιβών με την αποδοτικότητα και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών».

θρώσεις. Όσοι πραγματικά ενδιαφέρονται αλλά δυσκολεύονται να αποπληρώσουν τα δάνειά τους πρέπει να στηριχθούν. Το τραπεζικό σύστημα της χώρας πρέπει να απαλλαγεί από αυτό το βαρίδι, που περιορίζει την δυνατότητα του να επιτελέσει σωστά τον ρόλο του για χρηματοδότηση της ανάπτυξης. Η σωστή λύση, είναι αυτή που θα απομονώσει τους στρατηγικούς κακοπληρωτές ώστε να κυνηγηθούν να αποπληρώσουν τα δάνειά τους και που ταυτόχρονα, προστατεύει τους καταθέτες. Αυτό κάνει κάθε σοβαρό κράτος που σέβεται τους πολίτες του, μακριά από τις όποιες σκοπιμότητες. Υπάρχουν, όπως καταλαβαίνετε, πολλοί άλλοι παράγοντες που επηρεάζουν την πορεία μιας οικονομίας, και οι οποίοι δεν μπορούν να αναλυθούν στα πλαίσια μιας συνέντευξης. Θα έλεγα όμως, ότι η άλλη μεγάλη ανησυχία του ΚΕΒΕ πηγάζει από τις διεθνείς και περιφερειακές πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις. Όντας μια οικονομία, που εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις παγκόσμιες εξελίξεις (BREXIT, εμπορικός πόλεμος ΗΠΑ-Κίνας, μειωμένοι ρυθμοί ανάπτυξης σε σημαντικές οικονομίες της ΕΕ, πολιτική σταθερότητα), οφείλουμε να παρακολουθούμε με προσοχή αυτές τις εξελίξεις και να σχεδιάζουμε, προληπτικά αλλά και με γρήγορα αντανακλαστικά όταν απαιτείται, τις όποιες κινήσεις και αποφάσεις μας.

-Το πρόγραμμα των πολιτογραφώσεων άρχισε στην επικαιρότητα το τελευταίο διάστημα με αφορμή τα ξένα δημοσιεύματα για τα χρυσά διαβατήρια. Έχει κοπάσει η καταιγίδα;

-Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι εξελίξεις γύρω από το θέμα αυτό δημιουργήσαν μια αρνητική εικόνα στο εξωτερικό για τη χώρα μας. Δυστυχώς, συμβάλαμε και εμείς οι ίδιοι να πολλαπλασιαστεί το θέμα, κάνοντας αχρείαστες και αντιπαραγωγικές συζητήσεις μεταξύ μας που ή ήταν στην πραγματικότητα, έχοντας από μόνοι μας τραυματίσει την ίδια τη χώρα μας. Εμείς ως ΚΕΒΕ δηλώσαμε και δηλώνουμε ότι το πρόγραμμα βοηθά την Κύπρο με πάρα πολλούς τρόπους, αφού μέσα από την δραστηριοποίηση του κατασκευαστικού τομέα απασχολούνται εκατοντάδες επιχειρήσεις, εργοδοτούνται χιλιάδες άνθρωποι, συμβάλλει στην μείωση των ΜΕΔ και στην βελτίωση των δημόσιων οικονομικών αφού και το κράτος έχει σημαντικά έσοδα.

-Δεν υπάρχει κατά την άποψή σας κίνδυνος για τις τράπεζες λόγω δανεισμού σε επενδύσεις που γίνονται μέσω του προγράμματος των πολιτογραφώσεων;

-Όχι δεν υπάρχει τέτοιος κίνδυνος, γιατί η χρηματοδότηση αυτών των έργων γίνεται στην ουσία από τα χρήματα που εισπράττονται από την πώληση των διαμερισμάτων. Ο δανεισμός από τράπεζες, αν γίνεται, είναι περιορισμένος και είναι βέβαιος ότι οι τράπεζες έχουν φροντίσει να είναι πλήρως εξασφαλισμένες.

«Αν δεν εκσυγχρονίσουμε το κράτος, τότε να είμαστε προετοιμασμένοι ότι θα ακολουθήσουν δύσκολες εποχές», προειδοποιεί ο Μάριος Τσιακκός.

Πέντε προτεραιότητες για το νέο χρόνο

-Ποιος θα πρέπει να είναι ο προτεραιότητα λοιπόν βάσει των ανοικτών θεμάτων που έχετε αναφέρει;

-Η ανάγκη μείωσης του ύψους του δημόσιου και ιδιωτικού χρέους, η διαφύλαξη της δημοσιονομικής πειθαρχίας και η επίτευξη πλεονασματικών προϋπολογισμών αποτελούν, μεταξύ άλλων, βασικές προτεραιότητες για το ΚΕΒΕ. Ειδικότερα, σε σχέση με την ανάγκη διαφύλαξης υγιεινών δημοσίων οικονομικών, διαφωνούμε με τις αυξανόμενες εργατικές κινητοποιήσεις ειδικά στο δημόσιο και ημικρατικό τομέα και τα ατεκμηρίωτα αιτήματα που προβάλλουν. Μας ενδιαφέρουν επίσης η επίτευξη των νέων στοχεύσεων, όπως είναι η προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, της πράσινης οικονομίας, του ψηφιακού μετασχηματισμού και της τεχνολογικής ανάπτυξης κράτους και επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα προσοχή πρέπει να δοθεί στους τομείς της έρευνας για την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών προτάσεων βασισμένων στη γνώση που να αξιοποιούν πιο δημιουργικά τις γνώσεις και τα οράματα των νέων παιδιών αυτής της χώρας. Το 2020 πρέπει επίσης να δοούμε με προσοχή την ανάγκη εκσυγχρονισμού του φορολογικού μας πλαισίου προκειμένου να προσφέρουμε κίνητρα για την προσέλκυση νέων τομέων οικονομικής δραστηριότητας. Από το κρόνο των θεμάτων, δεν μπορεί να απουσιάζει το μετανοαστευτικό, που άρχισε να προλαμβάνει διαστάσεις επιφάνει. Αυτή τη στιγμή, το ποσοστό των μετανοστών που ήρθαν στην Κύπρο υπολογίζεται ότι ανέρχεται σχεδόν στο 4% του πληθυσμού μας και αυτό αναπόφευκτα δημιουργεί εθνικά, οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Σε όλα αυτά δεν μπορούμε να αγνοούμε τις εσωγενείς και εξωγενείς προκλήσεις, που αφορούν τις επιπτώσεις από το Brexit, την βρεβιαότητα για τη διεθνή οικονομία, την διογκούμενη αβεβαιότητα που προκαλεί η συμπεριφορά της Τουρκίας στην περιοχή. Στα θέματα αυτά απαιτείται σύνθεση, ψυχραιμία και εθνική ενότητα για σωστή αντιμετώπισή τους.

Διαψεύστηκαν οι Κασσάνδρες του ΓεΣΥ

-Από τις προκλήσεις για την οικονομία δεν αναφέρατε το ΓεΣΥ παρόλο που είναι θέμα το οποίο είδε και το ΑΝΤ.

-Το ΓεΣΥ είναι μια σύνθετη και μεγάλη μεταρρύθμιση που αγγίζει τον καθένα μας, σε ένα πολύ σημαντικό και ευαίσθητο θέμα, την υγεία. Ως τέτοιο οφείλουμε όλοι να το προστατέψουμε και να το βοηθήσουμε να λειτουργήσει αποδοτικά μέσα στα πλαίσια του προϋπολογισμού του. Όπως είναι σχεδιασμένο το ΓεΣΥ, διαθέτει αρκετές ασφαλιστικές δικλείδες που το προστατεύουν από τον κίνδυνο κατάρρευσης, δεδομένου φυσικά ότι τυγχάνει λελογισμένων και σωστών χρήσης. Η πιο σημαντική δικλείδα ασφαλείας είναι ο Σφαιρικός Προϋπολογισμός (ΣΠ). Βάσει του ΣΠ η κάθε σημαντική δραστηριότητα εντός του ΓεΣΥ έχει το δικό της Προϋπολογισμό τον οποίο δεν μπορεί να υπερβεί. Για παράδειγμα, αν με βάση τα ιστορικά δεδομένα της Κύπρου κάθε χρόνο γίνονταν 1.000 εξετάσεις αίματος (οι αριθμοί δεν είναι πραγματικοί) και έχει υπολογιστεί ένα ποσό €100 ανά εξέταση, τότε ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στις €100.000. Εάν για οποιοδήποτε λόγο γίνονταν 2.000 εξετάσεις αίματος, τότε η κάθε εξέταση θα αποζημιωθεί προς €50 αντί €100, γιατί κανένας δεν μπορεί να υπερβεί τον προϋπολογισμό της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Αυτό από μόνο του αποκλείει τον κίνδυνο να καταρρεύσει οικονομικά το σύστημα. Συνεπώς ο κίνδυνος κατάρρευσης του μπορεί να προέλθει μόνο λόγω καταχρήσεων από εμάς τους ίδιους, χρήστες και επαγγελματίες υγείας. Αν συνεχιστεί αυτή η νοστροπία, να είστε βέβαιοι ότι και ο διαβόητος προϋπολογισμός να υπήρχε, το σύστημα δεν θα μπορούσε να αντέξει. Θα έλεγα λοιπόν ότι όπως δεν αφήνουμε τη βρύση του σπιτιού μας ανοικτή επειδή απλά υπάρχει συνεχής παροχή νερού, έτσι και με το ΓεΣΥ δεν θα πρέπει να επιδιώκουμε την λήψη ιατρικών υπηρεσιών αν δεν τις χρειαζόμαστε πραγματικά. Εξάλλου πληρώνουμε όλοι για να έχουμε αυτή τη δυνατότητα.

-Πώς μπορεί να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος. Τι προτείνετε;

-Εξυπακούεται ότι θα πρέπει να προχωρήσουμε με ταχύτερους ρυθμούς οι διαδικασίες αυτονομίας των κρατικών νοσηλευτηρίων. Τα κρατικά νοσοκομεία αντιπροσωπεύουν το 50% του τομέα της υγείας. Επιβάλλεται να εκσυγχρο-

νίσουν και να βελτιώσουν τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας τους ώστε να καταστούν πιο αποτελεσματικά και να διασφαλίσουν τη βιωσιμότητά τους μέσα στο ΓεΣΥ. Όπως είπα και πριν, το σύστημα πρέπει να χρησιμοποιείται από όλους με λογική και με σεβασμό ο ένας προς τον άλλο. Μέσα από τους πρώτους έξι μήνες λειτουργίας του συστήματος, έχουν διαφανεί κάποια πολύ χρήσιμα στοιχεία. Το πιο σημαντικό στοιχείο είναι ότι το σύστημα πραγματοποιεί πολύ περισσότερες «πράξεις» (επισκέψεις, συνταγές, εξετάσεις, αναλύσεις, κ.λπ) απ' ό,τι αναμενόταν. Αυτό

«Δεν αφήνουμε τη βρύση του σπιτιού μας ανοικτή επειδή απλά υπάρχει συνεχής παροχή νερού, έτσι και με το ΓεΣΥ δεν θα πρέπει να επιδιώκουμε την λήψη ιατρικών υπηρεσιών αν δεν τις χρειαζόμαστε πραγματικά».

από μόνο του απέδειξε δύο πράγματα. Πρώτο, ότι μεγάλος αριθμός συμπολιτών μας δεν έχει προηγουμένως ικανοποιητική πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, κάτι που απέκτησε και αξιοποίησε μέσω του ΓεΣΥ. Εκτιμούμε ότι η αυξημένη αυτή ζήτηση θα μειωθεί τους επόμενες μήνες. Αναμένεται ωστόσο να συμβεί κάτι παράμοιο τον Ιούνιο του 2020 με τα ενδονοσοκομειακά περιστατικά, αφού πολλοί αναβάλλουν εγκληρίσεις. Δεύτερο, ότι παρά τις καταχρήσεις (γιατί υπάρχουν καταχρήσεις) και την αυξημένη ζήτηση απλά υπάρχει συνεχής παροχή νερού, έτσι και με το ΓεΣΥ δεν θα πρέπει να επιδιώκουμε την λήψη ιατρικών υπηρεσιών αν δεν τις χρειαζόμαστε πραγματικά. Εξάλλου πληρώνουμε όλοι για να έχουμε αυτή τη δυνατότητα. Η μέχρι σήμερα πορεία και συμπεριφορά του ΓεΣΥ δεν έχει δώσει ενδείξεις ότι είναι λανθασμένη επιλογή οι μονοσφαιριστές, που είναι πολλοί γρήγορα να καταλήξει κάποιος σε ασφαλή συμπεράσματα, αλλά, όπως ανέφερα και προηγουμένως, δεν μπορεί να είναι τυχαίο ότι μόνο ελάχιστες χώρες διαθέτουν πολυσφαιριστικά συστήματα υγείας.

ΕΠΑ: Παγιδευμένη στα γρανάζια της γραφειοκρατίας

Η άμεση στελέχωση με εξειδικευμένο προσωπικό η βασική πρόκληση της Εθνικής Αρχής

Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ

Είκοσι εννέα χρόνια μετά τη σύστασή της (Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού Νόμος αρ. 207(Ι)/89) η ΕΠΑ, ως Εθνική Αρχή, αρμόδια για την εφαρμογή των άρθρων 101 και 102 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Κύπρο, βρίσκεται σε σταυροδρόμι σημαντικών αποφάσεων, αποφάσεις που επιβάλλεται να παρθούν εντός του 2020, θα καθορίσουν το έργο της που είναι η διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Η Εθνική Αρχή, επιφορτισμένη με την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού, διανύει περίοδο κατά την οποία συντελούνται μεγάλες αλλαγές.

Οι νέες προκλήσεις που υπάρχουν ενώπιόν της, ένεκα της ψηφιακής οικονομίας, καθιστούν επιτακτική ανάγκη την ενίσχυση της ΕΠΑ σε ειδικευμένο προσωπικό, οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους, αναγκαίους για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων και άσκηση των εξουσιών τους. Ανάγκη που έχει επισημανθεί και σε επίπεδο Ε.Ε, με την Οδηγία (ΕΕ) 2019/1 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και

Παρά την δυστοκία που παρατηρείται στην κάλυψη κενών που εντοπίζονται, η Κύπρος μέχρι το 2021 θα πρέπει να υιοθετήσει ευρωπαϊκή οδηγία, προκειμένου οι εθνικές αρχές για τον ανταγωνισμό να είναι σε θέση να διασφαλίσουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2018 για την παροχή αρμοδιοτήτων στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ώστε να επιβάλλουν αποτελεσματικότερα τους κανόνες και για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς. Οδηγία με την οποία τα κράτη μέλη οφείλουν μέχρι το Φεβρουάριο του 2021 να διασφαλίσουν ότι οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού διαθέτουν επαρκές ειδικευμένο προσωπικό

Μισή Επιτροπή

Το πόσο σοβαρό είναι το πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ΕΠΑ, φαίνεται από το ανθρώπινο δυναμικό της σε αριθμούς. Η Επιτροπή καλείται να φέρει εις πέρας τον έλεγχο του συνόλου της οικονομικής δραστηριότητας, με 17 άτομα προσωπικό. Δεκαπέντε μόνιμοι υπαλλήλους, έναν αορίστο χρόνο και έναν λογιστή που της έχει παραχωρηθεί από την ελεγκτική υπηρεσία, της πρώην Συνεργατικής Τράπεζας. Ωστόσο το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει η ΕΠΑ είναι η παντελής έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού, το οποίο θα είναι σε θέση να ασκεί εποπτικό ρόλο στο νέο ψηφιοποιημένο περιβάλλον της οικονομίας. Με τα σημερινά δεδομένα η ΕΠΑ αντιμετωπίζει ανυπέρβλητες δυσκολίες, σε περιπτώσεις καταγγελιών που αφορούν, μεταξύ άλλων, ηλεκτρονικές πλατφόρμες εμπορίου, χρήση αλγορίθμων, big data. Το πρόβλημα εκτιμάται ότι θα ενταθεί το επόμενο διάστημα, εάν δεν προχωρήσει το αίτημα της ΕΠΑ για πρόσληψη

νέου προσωπικού, με γνώσεις πέρα από νομικές και οικονομικές.

Σε μειονεκτική θέση

Με τα δεδομένα που υπάρχουν, η Επιτροπή Ανταγωνισμού καλείται να φέρει εις πέρας υποθέσεις, έχοντας απέναντί της μεγάλες εταιρείες οι οποίες όπως επισημαίνεται διαθέτουν το κατάλληλο προσωπικό προκειμένου να εξουδετερώσουν πιθανές περιπτώσεις καταγγελιών εναντίον τους. Πηγές με γνώση του κενού που υπάρχει, έλεγαν στην «Κ» πως εάν υπάρξει μια καταγγελία για μια ψηφιακή πλατφόρμα εμπορίου, η Επιτροπή έχει αδυναμία να την διερευνήσει και να εντοπίσει εάν γίνεται

Ο εκσυγχρονισμός της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού αποτελεί μονόδρομο, προκειμένου να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το νέο ψηφιακό περιβάλλον της οικονομίας. Με τα σημερινά εργαλεία που έχει στην διάθεσή της, η αποτελεσματικότητα της ΕΠΑ είναι μειωμένη.

φεύρεση υρεσιτεχνία πινόηση

Αν το μόνο που λείπει από την ιδέα σου είναι το €

Έλα στην Τράπεζα Κύπρου.

ΔΑΝΕΙΑ InnovFin

Δάνεια InnovFin SME Guarantee Facility για νεοφυείς (startup) και καινοτόμες επιχειρήσεις, με την εγγύηση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων.

- Από €25.000 μέχρι και €500.000
- Μειωμένες ή καθόλου απαιτήσεις για παροχή εξασφαλίσεων
- Διάρκεια 12-120 μήνες

www.bankofcyprus.com.cy | 800 00 800

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε μας στα Καταστήματά μας ή στα Κέντρα Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων

Τράπεζα Κύπρου

Η χρηματοδότηση υποστηρίζεται από το InnovFin SME Guarantee Facility, τον μηχανισμό εγγύησης των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων με την οικονομική στήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης υπό τα χρηματοδοτικά μέσα που προβλέπονται στο Όριζοντας 2020 και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ), που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη. Ο σκοπός του ΕΤΣΕ είναι να συμβάλει στη χρηματοδότηση και την υλοποίηση παραγωγικών επενδύσεων εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διασφαλίσει τη δυνατότητα αυξημένης πρόσβασης στη χρηματοδότηση.

ή όχι παραβίαση των κανόνων της αγοράς. Επίσης, η Επιτροπή δεν διαθέτει τον αναγκαίο τεχνολογικό εξοπλισμό προκειμένου, μέσα στο σύντομο χρονικό περιθώριο που έχει στην διάθεσή της, να ελέγξει μεγάλο όγκο ψηφιακών δεδομένων. Η επικουρική βοήθεια από το Τμήμα Πληροφορικής, επισήμαναν οι ίδιες πηγές, δίνει κάποιες λύσεις την παρούσα χρονική περίοδο που οι ψηφιακές πλατφόρμες στην Κύπρο είναι σε νηπιακή κατάσταση, ωστόσο

Οι τελευταίες προσλήψεις στην ΕΠΑ πραγματοποιήθηκαν το 2014. Από τότε, η Επιτροπή εργάζεται με 17 άτομα από τα οποία τα 15 μόνιμα. Στην παρούσα φάση σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία έξι προσλήψεων, οι οποίες ωστόσο δεν επιλύουν το πρόβλημα.

στο μέλλον εάν η ΕΠΑ δεν ενισχυθεί τα προβλήματα θα διογκωθούν. Στο ψηφιακό κομμάτι ως επιτακτική ανάγκη, προβάλλεται και η ψηφιοποίηση της ΕΠΑ η οποία από οργανωτικές απόψεις είναι στην εποχή του φακέλου.

Προσλήψεις

Οι ανσυχίες που εκφράζονται φαίνεται να έχουν σκαλώσει στο ευρύτερο πρόβλημα που υπάρχει με τις νέες προσλήψεις στο δημόσιο. Το μεγαλύτερο κομμάτι του προϋπολογισμού της ΕΠΑ απορροφάται από το μισθολόγιο του προσωπικού. Οι περικοπές που αποφασίσθηκαν τα τελευταία χρόνια εντένναν το πρόβλημα. Σε ένα τόσο σημαντικό πόστο, όπως αυτό την προστασίας του ανταγωνισμού, οι τελευταίες προσλήψεις, τέσσερις τον αριθμό, έγιναν το 2014. Το Υπουργείο Οικονομικών έχει προχωρήσει στην έγκριση έξι νέων προσλήψεων, ωστόσο αυτές αφορούν νέες αρμοδιότητες της ΕΠΑ για έλεγχο του πλαστικού χρήματος. Η ΕΠΑ υποστηρίζει πως χρειάζεται άμεσα εξειδικευμένο προσωπικό, ικανό να διενεργεί εμπειροστατωμένες νομικές και οικονομικές αξιολογήσεις, οικονομικών μέσων, τεχνικού και τεχνολογικού εξοπλισμού και εμπειρογνομωσύνης, ανάγκη που αποτελεί για την Επιτροπή αμετάθετο στόχο για το 2020. Η Επιτροπή Προστασίας Ανταγωνισμού έχει την αποκλειστική αρμοδιότητα για τη διατήρηση του ελεύθερου και ανόθευτου ανταγωνισμού σε όλους τους τομείς δράσης της οικονομίας, με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη και πρόοδο, αλλά και την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΛΙΤΗΣ

Μια νέα «στιγμή Μίνσκι» επωάζεται

Επιβεβαιώνεται ιστορικά: Ο καπιταλισμός ξεπερνάει τις κρίσεις υπερκέρως με την έκδοση άφθονου νέου χρήματος, που τόνωνε την οικονομική δραστηριότητα και προκαλούσε πληθωρισμό, που «έτρωγε» μεγάλο μέρος του χρέους. Ο πληθωρισμός προκαλεί μια de facto αναδιάρθρωση, de facto «κούρεμα» του χρέους. Αυτό λοιπόν τον συνέβαινε πάντα, όπως υποστήριξαν η C. Reinhart και ο K. Rogoff με τη γνωστή εργασία τους, που προκλήθηκε τιτλοφόρησαν «Αυτή τη φορά είναι διαφορετικά» (επιδιώκοντας να υπερτονίσουν το αντίθετο, ότι δεν είναι διαφορετικά, ότι μόνο με αυτόν τον τρόπο ξεπερνιέται μια κρίση χρέους...), αυτή τη φορά δεν συμβαίνει. Πρώτη φορά, ύστερα από βαθιά κρίση χρέους το παγκόσμιο χρέος αντί να μειώνεται αυξάνεται.

Σύμφωνα με την ιστορική εμπειρία, αλλά και μια εσωτερική λογική του καπιταλισμού, οι κεντρικές τράπεζες του κόσμου θα έπρεπε να κόψουν άφθονο χρήμα με τρόπο που θα τόνωνε τις οικονομίες και θα άφηνε τον πληθωρισμό να ξεφύγει στο 5%, στο 7% (πολύ πάνω από το φρετίλ 2%...) ώστε να «κουρευτούν» τα χρέη.

Αργότερα, αφού οι οικονομίες είχαν τεθεί σε τροχιά μεγέθυνσης, θα ξαναμαζεύονταν το «ξεχειλίωμα». Αυτό δεν έγινε. Παρά τα τρισεκατομμύρια που έφταν/ρι-

Η πρώτη «στιγμή Μίνσκι» καταγράφηκε το 1998 – με τη Ρωσία. Η δεύτερη, το 2007. Επωάζεται η τρίτη.

χουν 20 κεντρικές τράπεζες, οι ανεπτυγμένες οικονομίες κινούνται με ασθενείς ρυθμούς, η Κίνα δείχνει σημάδια κόπωσης, ο πληθωρισμός μένει χαμηλός. Γιατί αυτά τα τρία, δεν χρηματοδοτούν παραγωγικές επενδύσεις και σύγχρονες υποδομές.

Η φούσκα του χρέους τροφοδοτεί φούσκα κερδών – άνευ αύξησης παραγωγής και ουσιαστικής ενίσχυσης της παραγωγικότητας: (α) Το παγκόσμιο χρέος ισοδυναμεί με το 174% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2008, όταν ξέσπασε η παγκόσμια κρίση. Το 2018 –εκτιμά το ΔΝΤ– το χρέος αυξήθηκε 3 τρις. δολ., στο 226% του παγκόσμιου ΑΕΠ. Φέτος, φαίνεται καλπάζει. Το πρώτο βμνο –εκτιμά το Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Ινστιτούτο (ΠΙΦ)– το παγκόσμιο χρέος αυξήθηκε 7,5 τρις., έφτασε τα 250,9 τρις. δολ., ενώ αυξάνεται στα 255 τρις. δολ. τώρα, τέλη 2019. Είναι, δηλαδή, μια τεράστια φούσκα, πάνω από τρεις φορές μεγαλύτερη από το παγκόσμιο ΑΕΠ.

(β) Μέσα σε αυτήν τη μεγάλη ζοφερή εικόνα, το ΔΝΤ ξεχωρίζει ως πιο επικίνδυνη την εξέλιξη του ιδιαιτέρως εταιρικού χρέους. Πολλές εταιρείες, εκμεταλλευόμενες τα χαμηλά επιτόκια, προσφεύγουν σε παράλογο δανεισμό, όχι για να αυξήσουν την παραγωγή και την παραγωγικότητα τους, αλλά για εξαγορές με προτερότητα ή διανομή κερδών/bonus έναντι «αέρα» – με επαναγορές μετοχών, επιστροφές κεφαλαίου. Το ΔΝΤ εκτιμά πως το 40% αυτών των δανείων (19 τρις.) θα «σκάσει» αν επέλθει ύφεση.

Ο Η. Minsky είχε υποστηρίξει ότι η σταθερότητα νομοτελειακά οδηγεί σε αποσταθεροποίηση/κρίση με μοχλό το χρηματοπιστωτικό κεφάλαιο. Αρχικά ο δανεισμός είναι συντετός.

Όσο φουντώνουν οι προσδοκίες, γίνεται πιο τολμυρός. Όσο παρατείνεται η φάση της ανόδου, τα κριτήρια χαλαρώνουν. Εφόσον οι τράπεζες δανείζουν φτηνά και εύκολα, όλοι σπεύδουν να δανειστούν – «όσο η ορχήστρα παίζει, κανείς δεν θέλει να μείνει έξω από τον χορό». Η φούσκα μεγαλώνει, στο τέλος σπάει. Η ευφορία τελειώνει με δάκρυα. Είναι η «στιγμή Μίνσκι». Η πρώτη καταγράφηκε το 1998 – από τη Ρωσία. Η δεύτερη το 2007 – από τις ΗΠΑ, παγκόσμια κρίση. Επωάζεται η τρίτη.

kallitsiskostas@yahoo.com

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του LIAM PROUD/ REUTERS BREAKINGVIEWS

Τα έξυπνα όπλα της επιτροπής Βεστάγκερ κατά των τεχνολογικών κολοσσών

Η αρμόδια για τον Ανταγωνισμό Ευρωπαϊκή επιτροπός Μαργκρέτε Βεστάγκερ στη δεύτερη θητεία της στη θέση αυτή θα αντικαταστήσει τη βαριά που χρησιμοποιούσε έναντι των τεχνολογικών εταιρειών με νυστέρι. Με μία νέα και περισσότερο χειρουργική προσέγγιση του κανονιστικού πλαισίου κατά των μονοπωλίων, θα μπορέσει τελικά να διευκολύνει τις ανταγωνίστριες της Google και της Facebook να αναμετρηθούν μαζί τους. Η Βεστάγκερ έχει ακόμα αρκετή δουλειά να κάνει, μέχρι να αποκτήσει πραγματικά τη φήμη αυτού ακριβώς του ανθρώπου που «θα τπώσει στον τόχο» τους τεχνολογικούς κολοσσούς, ανεξαρτήτως του ότι μέχρι στιγμής έχει επιβάλει πρόστιμα 8 δισ. ευρώ στην Google και 110 εκατ. ευρώ στην Facebook, διότι παρείχε παραπλανητικές πληροφορίες σχετικά με την εξαγορά της εφαρμογής WhatsApp. Η Amazon εν πολλοίς δεν έχει πληγεί ακόμα. Η δε επίθεση κατά της Apple από μέρους της Μαργκρέτε Βεστάγκερ αφορά κυρίως τους φόρους.

Πάντως, μετά βεβαιότητας μπορούμε να πούμε ότι οι πρωτοβουλίες της δεν επηρέασαν δυσμενώς τις τιμές των μετοχών των προαναφερθέντων ομίλων.

Στη δεύτερη θητεία της στην Κομισιόν θα αντικαταστήσει μετωπική σύγκρουση με χτυπήματα χειρουργικής ακρίβειας.

Η συνολική κεφαλαιοποίηση των τεσσάρων έχει αυξηθεί κατά σχεδόν 150% στα 3,5 τρις. δολάρια στη διάρκεια της πενταετούς πρώτης θητείας της Μαργκρέτε Βεστάγκερ. Η Google παραμένει ακόμα η εταιρεία εκείνη, η οποία επεξεργάζεται σχεδόν όλες τις αναζητήσεις του Διαδικτύου που γίνονται στην Ευρώπη.

Αυτή και η Facebook απομυζούν τα σχεδόν τρία τέταρτα των δαπανών σε ψηφιακές διαφημίσεις στις πέντε μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με υπολογισμούς της εταιρείας δεδομένων και ανάλυσης στην ψηφιακή αγορά, eMarketer. Η εφαρμογή της Apple, App Store, και η Google Play ελέγχουν την ανακάλυψη και τη διανομή εφαρμογών για έξυπνα κινητά τηλέφωνα. Αυτό το καθεστώς κυριαρχίας συ-

ντρεφτεί από τα αποκαλούμενα διανοιχόμενα πλεονεκτήματα, που κάνουν δύσκολο τον ανταγωνισμό σε τρίτους. Μία εκκολλημένη ανταγωνιστική εφαρμογή προς το Instagram θα καταβάλει μεγάλη προσπάθεια για να ξεκινηθεί. Διότι όσοι τη χρησιμοποιούν άμα τη εμφανίσει της, δεν θα μπορούν πλέον να έχουν διαδραστικά επικοινωνία με τους φίλους τους, οι οποίοι θα επιλέξουν να μείνουν στο Instagram, που ανήκει στην Facebook. Είναι το ίδιο που συμβαίνει στις ψηφιακές αγορές τύπου Amazon ή στα ψηφιακά καταστήματα εφαρμογών. Εν τω μεταξύ, οι αλγόριθμοι αναζήτησης της Google βελτιώνονται ολοένα και περισσότερο, όσο πιο πολύ χρησιμοποιούνται. Η κυριαρχία γεννά μεγαλύτερη κυριαρχία.

Η Μαργκρέτε Βεστάγκερ, η οποία τώρα ξεκινάει τη δεύτερη θητεία της, μπορεί να διαρρήξει τον φαύλο κύκλο εισάγοντας κοινές τεχνικές προδιαγραφές, οι οποίες εφαρμόζονται σε όλες τις μεταξύ τους ανταγωνιστικές υπηρεσίες. Όπως συμβαίνει στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, οι χρήστες διαφορετικών κοινωνικών δικτύων μπορούν απρόσκοπτα να αλληλεπιδρούν και να μετακινούν τα δεδομένα τους.

Τα χαμηλά επιτόκια επηρεάζουν τις τράπεζες

Ίσως τις οδηγήσουν σε άλλες στρατηγικές αναζήτησης αποδόσεων αναφέρει η Κεντρική

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Το παρατεταμένο περιβάλλον χαμηλών επιτοκίων, μειώνει το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο των τραπεζών στη ζώνη του ευρώ, και είναι ιδιαίτερα επίζημο για τις κυπριακές τράπεζες, λόγω της μεγάλης εξάρτησης των επιχειρηματικών τους μοντέλων στα καθαρά έσοδα από τόκους. Τουλάχιστον, αυτό αναφέρει στο ετήσιο οικονομικό της δελτίο η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου, τονίζοντας πως το καθαρό επιτοκιακό περιθώριο βρίσκεται σε καθοδική πορεία από τον Μάρτιο του 2014, καταγράφοντας επίσης μείωση 34 μονάδων βάσεων κατά την περίοδο Ιουνίου 2018-Ιουνίου 2019 (τελευταία διαθέσιμα στοιχεία) από 2,3% στο 1,9%. Σύμφωνα με την Κεντρική, σε ένα περιβάλλον με υψηλή τραπεζική ρευστότητα, και υπερκερωμένο εγκύριο ιδιωτικό τομέα, ο οποίος περιορίζει τη δυνατότητα βιώσιμου δανεισμού, τα παρατεταμένα πολύ χαμηλά επιτόκια συνιστούν ένα ακόμα κίνδυνο για την κερδοφορία των τραπεζών και ο ανταγωνισμός για νέο υγιή δανεισμό, ενδεχόμενα να οδηγήσουν σε άλλες στρατηγικές αναζήτησης αποδόσεων, χαλάροντας τον κριτήριο δανεισμού, αύξησης της πιθανότητας εκτεταμένων αναλήψεων κινδύνων και υποτιμολόγηση του πιστωτικού κινδύνου, με επακόλουθη αρνητική επίπτωση στη χρηματοοικονομική σταθερότητα του τραπεζικού τομέα στην Κύπρο και γενικά σε όλη τη ζώνη του ευρώ.

Στη συνέχεια, στο δελτίο υπενθυμίζεται η συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, όπου η ΕΚΤ προχώρησε σε μείωση του επιτοκίου για τις πράξεις διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, κατά 10 μονάδες βάσεων, από -0,40% στο -0,50%. Περαιτέρω, αποφάσισε όπως από την 1 Νοεμβρίου του 2019 ξε-

κινήσει εκ νέου τη διενέργεια καθαρών αγορών στο πλαίσιο του προγράμματος αγοράς στοιχείων ενεργητικού (Asset Purchase Programme - APP), με ύψος 20 δισ. ευρώ μηνιαίως, οι οποίες αναμένεται να διενεργούνται για όσο χρονικό διάστημα κριθεί αναγκαίο. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ θα συνεχίσει να επανεπενδύει πλήρως τα ποσά από την εξόφληση τίτλων αποκτηθέντων στο πλαίσιο του προγράμματος APP κατά τη λήξη τους, για παρατεταμένη χρονική περίοδο και για όσο χρονικό διάστημα κρίνεται αναγκαίο για τη διατήρηση ευνοϊκών συνθηκών ρευστότητας. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ προχώρησε επίσης σε αλλαγή στους όρους διενέργειας της νέας σειράς τριμηνιαίων στοχευμένων πράξεων πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης (TLTRO-III) έτσι ώστε να διασφαλιστεί η ομαλή μετάδοση της νομισματικής πολιτικής και να στηριχθεί περαιτέρω η διευκολυντική κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής. Τέλος, προκειμένου να στηριχθεί η μετάδοση της νομισματικής πολιτικής μέσω των τραπεζών, το διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ αποφάσισε όπως θεσπιστεί σύστημα δύο βαθμίδων (two-tier system) για τον εκτοκισμό των αποθεματικών (reserve remuneration), στο πλαίσιο του οποίου μέρος της πλεονάζουσας ρευστότητας που έχουν στην κατοχή τους οι τράπεζες θα εξαιρείται από το αρνητικό επιτόκιο της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων.

Τα προαναφερθέντα μέτρα νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ, συμβατικά και μη-συμβατικά, έχουν ως κύριο στόχο τη στήριξη της πολιτικής για επαναφορά του πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ σε βιώσιμα και συμβατά με το μεσοπρόθεσμο στόχο της επίπεδα, δηλαδή κάτω αλλά πλησίον του 2%.

Διεθνείς εξελίξεις

Προχωρώντας στη συνέχεια η Κεντρική σε μια αναφορά για τις διεθνείς εξελίξεις,

Στη συνεδρίαση νομισματικής πολιτικής της 12ης Σεπτεμβρίου, η ΕΚΤ προχώρησε σε μείωση του επιτοκίου για τις πράξεις διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων, κατά 10 μονάδες βάσης.

Τα μέτρα νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ έχουν ως κύριο στόχο τη στήριξη της πολιτικής για επαναφορά του πληθωρισμού στη ζώνη του ευρώ σε βιώσιμα και συμβατά με το μεσοπρόθεσμο στόχο της επίπεδα, δηλαδή κάτω αλλά πλησίον του 2%.

αναφέρει πως κατά το δεύτερο μισό του 2019, η παγκόσμια οικονομία επηρεάστηκε αρνητικά κυρίως από τη γενικότερη αβεβαιότητα που προκάλεσαν οι γεωπολιτικές εξελίξεις. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται οι γεωπολιτικές αναταράξεις στην ανατολική Μεσόγειο, το Βρεξίτ, με πιο σημαντικό τη συνέχιση των εμπορικών εντάσεων μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας. Ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ των δύο χωρών επέφερε σημαντική επιβράδυνση στην παγκόσμια οικονομία, αλλά και στις οικονομίες των δύο χωρών, αναγκάζοντας

έτσι πολλές κεντρικές τράπεζες ανά το παγκόσμιο να μειώσουν τα βασικά τους επιτόκια στην προσπάθειά τους να μετριάσουν το αντίκτυπο από τους εν λόγω κραδασμούς. Οι χώρες της Ασίας και της Ωκεανίας επηρεάστηκαν περισσότερο, αναγκάζοντας έτσι την Σιγκαπούρη, Ν. Κορέα, Αυστραλία, και Νέα Ζηλανδία να προχωρήσουν στην υιοθέτηση χαλαρότερων νομισματικών πολιτικών για να μετριάσουν τις εν λόγω επιπτώσεις. Αντίθετα, χώρες που θεωρούνται οικονομικά σταθερές, όπως η Ιαπωνία και η Ελβετία, κέρδισαν από την εμπορική διαμάχη. Μέχρι τη στιγμή που γράφτηκε το παρόν Οικονομικό Δελτίο της ΚΤΚ, δεν είχε διαμορφωθεί τελική συμφωνία μεταξύ ΗΠΑ και Κίνας, αυξάνοντας την αβεβαιότητα στις αγορές, αν και οι δύο χώρες έχουν εκφράσει τη θέλησή τους να συμφωνήσουν.

Στις ΗΠΑ, τονίζει, αν και παραμένει υψηλή η οικονομική δραστηριότητα σε σχέση με τις υπολόγιες χώρες, φαίνεται να έχει αρχίσει και αυτή να επιβραδύνεται εν μέσω της αβεβαιότητας των εξελίξεων στο παγκόσμιο εμπόριο. Συγκεκριμένα, η αύξηση στο πραγματικό ΑΕΠ μειώθηκε από 2,7% το πρώτο τρίμηνο του 2019 σε 2,3% και 2,0% τα επόμενα δύο τρίμηνα.

Αυτό συνάδει με τις προβλέψεις διεθνών οργανισμών και αναλυτών, οι οποίοι αναμένουν ότι ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ θα επιβραδυνθεί από 2,9% το 2018, στο 2,4% το 2019 και περαιτέρω στο 2,1% το 2020, κυρίως λόγω του εμπορικού πλεόμου με την Κίνα. Στη ζώνη του ευρώ, η οικονομική ανάπτυξη ανέρχεται στο 1,2%, τόσο το δεύτερο όσο και το τρίτο τρίμηνο του 2019, καταγράφοντας σημαντική επιβράδυνση σε σύγκριση με τα αντίστοιχα τρίμηνα του 2018. Η Κεντρική αναφέρει πως οι κύριοι παράγοντες που συγκρατούν τη δυναμική της ανάπτυξης είναι, όπως έχει προαναφερθεί, η αβεβαιότητα στις αγορές λόγω των εμπορικών εντάσεων και κατ' επέκταση η μείωση των εξαγωγών λόγω μειωμένων ζήτησης κυρίως από την Κίνα, γεγονός που επηρέασε χώρες όπως η Γερμανία. Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι οι χώρες της ζώνης του ευρώ φαίνεται να έχουν αρχίσει να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα, καθώς, σε αντίθεση με τον εξωτερικό τομέα, η κατανάλωση και ο χρηματοοικονομικός τομέας δεν έχουν επηρεαστεί σημαντικά.

Η Κεντρική αναφέρει πως η αβεβαιότητα στις μακροοικονομικές συνθήκες

οδήγησε σε αύξηση της διακύμανσης των αγορών, με σημαντικές αυξομειώσεις στην προδιάθεση των επενδυτών να αναλάβουν ρίσκο. Για παράδειγμα, από τον Αύγουστο παρατηρείται σημαντικά μικρότερη αρνητική απόδοση του δεκαετούς Γερμανικού ομολόγου, καταγράφοντας όμως σημαντικές αυξομειώσεις. Όσον αφορά τις προβλέψεις διεθνών οργανισμών και αναλυτών, ο ρυθμός μεγέθυνσης του ΑΕΠ στη ζώνη του ευρώ αναμένεται να κυμανθεί στο 1,4% τόσο το 2019 όσο και το 2020, σε σύγκριση με πρόβλεψη για ανάπτυξη, με 1,8% που είχε γίνει το 2018. Τέλος, τονίζει πως η αναμενόμενη έξοδος του ΗΒ από την ΕΕ επηρέασε την οικονομική ανάπτυξη στο ΗΒ περισσότερο από ότι οι διεθνείς εμπορικές εξελίξεις. Παρά την ανάπτυξη της τάξης του 2,1% που κατέγραψε η αγγλική οικονομία το πρώτο τρίμηνο του 2019, ο ρυθμός επιβραδύνθηκε στο 1,3% και 1% το δεύτερο και τρίτο τρίμηνο, αντίστοιχα. Διεθνείς οργανισμοί και αναλυτές εκτιμούν ότι η αύξηση του ΑΕΠ το πρώτο τρίμηνο του 2019 ήταν παροδική και, ως εκ τούτου, αναμένουν ο ρυθμός μεγέθυνσης το 2019 και το 2020 να ανέλθει στο 1,4% και 1,6%, αντίστοιχα.

Οικονομικά «σωσίβια» αναζητεί η κυβέρνηση Ερντογάν

Με το «εγκύριο ηλεκτροκίνητο αυτοκίνητο» και τη «διώρυγα της Κωνσταντινούπολης» επιχειρεί να αποσιωπήσει τις επιπτώσεις της κρίσης

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΙΑ

Εκτός από την μεγάλη κρίση στην Λιβύη, η προσοχή της κυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν είναι στραμμένη σε δύο μεγαλόνημα σχέδια που έφερε η ίδια στο προσκήνιο με την ελπίδα ότι η θετική δυναμική που δημιουργούν νέα καινοτόμα έργα μπορούν να «αποσιωπήσουν» τις επιπτώσεις της μεγάλης οικονομικής κρίσης, της περιφερειακής απομόνωσης και των μεγάλων προβλημάτων στο εσωτερικό της Τουρκίας. Με αυτή την ελπίδα, πριν από λίγα εικοσιτετράωρα, ο Πρόεδρος Ερντογάν παρουσίασε στην τουρκική γνάμη το νέο εγκύριο αυτοκίνητο. Το ηλεκτροκίνητο αυτοκίνητο, η μαζική παραγωγή του οποίου αναμένεται να ξεκινήσει κατά τα επόμενα χρόνια, δανείζεται πολλά στοιχεία από ξένα πρότυπα και υπόκειται στους Τούρκους πολίτες που διαθέτουν την ανάλογη οικονομική επιφάνεια ταξίδια πολλών χιλιομέτρων με ιδιαίτερα μικρό κόστος.

Ένα άλλο σχέδιο, στο οποίο, κατά τις τελευταίες εβδομάδες του 2019, η κυβέρνηση Ερντογάν έστρεψε την προσοχή της είναι αυτό της νέας διώρυγας της Κωνσταντινούπολης. Πρόκειται για ένα σχέδιο που ήρθε στο προσκήνιο κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1990 και στην συνέχεια ακυρώθηκε εξαιτίας του εξωφρενικού κόστους που το συνόδευε. Σήμερα, η κυβέρνηση Ερντογάν κατεβάει το συγκεκριμένο σχέδιο από το ράφι και το παρουσιάζει ως «αναγκαίο μέτρο» για την διαφύλαξη της ασφάλειας και της περιβαλλοντολογικής ισορροπίας του Βοσπόρου.

Πολιτικά κόμματα, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ομάδες πολιτών προειδοποιούν ότι την παρούσα στιγμή η Τουρκία δεν διαθέτει τα κατάλληλα οικονομικά κονδύλια για να προχωρήσει άμεσα σε τέτοιου είδους σχέδια. Ακόμη και αν βρεθούν τα αναγκαία κονδύλια, ενδεχομένως με την υποστήριξη ξένων παραγοτών όπως λ.χ. το Κατάρ, τα νέα σχέδια της κυβέρνησης ενδέχεται να προκαλέσουν τεράστια προβλήματα, κυρίως στα πεδία της οικολογίας και της διπλωματίας.

Σε αντίθεση με τον φιλοκυβερνητικό τύπο της Τουρκίας, ο οποίος σπεύδει να χαιρετίσει τα νέα έργα που ανακοινώνει η κυβέρνηση Ερντογάν, ο αντιπολιτευόμενος τύπος της Τουρκίας, τα κόμματα της αντιπολίτευσης και οι προοδευτικοί αναλυτές εκφράζουν έντονο προβληματισμό και καχυποψία για τις πολυδιάστατες επιπτώσεις που συνοδεύουν τα νέα σχέδια της Άγκυρας.

Κύκλοι της αντιπολίτευσης συσχετίζουν τα νέα βήματα του Προέδρου Ερντογάν με σειρά προβλημάτων που αντιμετωπίζει η κυβέρνηση του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ) σε διάφορα πεδία. Ως γνωστόν, τα τελευταία χρόνια, η τουρκική κυβέρνηση αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις της μεγάλης οικονομικής κρίσης, της διπλωματικής απομόνωσης και του πολιτικού αναβρασμού στο εσωτερικό της χώρας. Το νέο προεδρικό σύστημα, το οποίο εγκαινιάστηκε με μεγάλες ελπίδες πριν από λίγο καιρό, απέδειξε στην πράξη ότι δεν είναι σε θέση να επιλύσει τα μεγάλα προβλήματα διακυβέρνησης που αντιμετωπίζει η σύγχρονη Τουρκία.

Με βάση τα προαναφερθέντα λοιπόν, οι επικριτές του κυβερνητικού έργου του Προέδρου Ερντογάν καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι σχέδια όπως το «εγκύριο αυτοκίνητο» και η «διώρυγα της Πόλης» δεν είναι τίποτα άλλο παρά τα νέα «τεχνάσματα» του Προέδρου Ερντογάν για την απομάκρυνση της προσοχής των πολιτών από τα πραγματικά μεγάλα προβλήματα της Τουρκίας. Πρόκειται για μια συντηρημένη πρακτική που εφαρμόζουν εδώ και δεκαετίες αυταρχικά καθεστώτα σε διάφορα σημεία του πλανήτη.

Δίως να αμφισβητεί την παραπάνω άποψη, ο Τούρκος διπλωμάτης, Σαφάκ Γκιόκτουρκ, στρέφει την προσοχή του και σε μια άλλη πτυχή της όλης συζήτησης, η οποία έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την πολιτική και κοινωνικοοικονομική γραμμή που ακολουθεί η κυβέρνηση Ερντογάν. «Η υποστήριξη στο ΑΚΡ μειώνεται και η συνολική ισχύς του κυβερνητικού μπλόκ που υποστηρίζει τον Πρόεδρο είναι 15% χαμηλότερη από ό,τι ήταν πριν από αρκετά χρόνια. Πρόκειται για μια πολιτικής υφής,

Ο Ερντογάν κατεβάζει από το ράφι το σχέδιο της νέας διώρυγας της Κωνσταντινούπολης και το παρουσιάζει ως «αναγκαίο μέτρο» για την διαφύλαξη της ασφάλειας και της περιβαλλοντολογικής ισορροπίας του Βοσπόρου.

Τα τελευταία χρόνια, η τουρκική κυβέρνηση αντιμετωπίζει τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, της διπλωματικής απομόνωσης και του πολιτικού αναβρασμού στο εσωτερικό της χώρας.

δομική μετατόπιση. Επιπλέον, δύο νέα πολιτικά κόμματα αναδύονται από τις πρώην ανώτερες τάξεις του ΑΚΡ. Όμως, το πιο σημαντικό από όλα, είναι το γεγονός ότι η Τουρκία διέρχεται κρίση διακυβέρνησης, πλήρους κλίμακας», τονίζει ο Τούρκος διπλωμάτης, ο οποίος προσθέτει τα εξής: «Η πολιτική ηγεσία της Τουρκίας έχει από καιρό επιδείξει την αδιαφορία της για την αντιμετώπιση των αιτιών των

τερχόντων δεινών. Αντιθέτως στρέφει την προσοχή της σε σχέδια όπως η νέα «διώρυγα της Πόλης».

Στην συνέχεια της τοποθέτησής του, ο κ. Γκιόκτουρκ εστιάζει στα βασικά κίνητρα της κυβέρνησης Ερντογάν, τα οποία κρύβονται πίσω από τα νέα, μεγαλόνημα σχέδια: «Η ιεράρχηση των δομών και η κερδοσκοπική διαμόρφωση των νέων οικονομικών και αναπτυξιακών ζωνών που θα συνοδεύουν τη νέα διώρυγα, συνιστούν στρατηγική απόφαση για την συντηρητική πολιτική ηγεσία της Τουρκίας. Η κυβέρνηση προωθεί ένα μοντέλο «νέας κοινωνιολογίας», το οποίο βασίζεται στα πρότυπα του Αραβικού Κόλπου».

Τονίζοντας ότι το νέο μοντέλο ανάπτυξης της κυβέρνησης Ερντογάν υποσχετεί «εγγυημένα κέρδη», ο κ. Γκιόκτουρκ τονίζει τα εξής: «Αυτά τα μοντέλα παρέχουν ένα ασφαλές πρότυπο για τον καπιταλισμό. Στην περίπτωση της Τουρκίας τα έσοδα από τα νέα ακίνητα θα αντικαταστήσουν

τα έσοδα από τα πετρέλαια και το φυσικό αέριο. Πρόκειται για «εγγυημένα» έσοδα καθώς η χωροθέτηση και η οικοδόμηση νέων έργων δημιουργούν τεράστια αξία και πλούτο από τη γη».

Οι διπλωματικές προκλήσεις

Μπορεί ο κ. Ερντογάν και οι συνοδοιπόροι του να στρέφουν την προσοχή τους στα κέρδη που «υπόσχεται» η νέα διώρυγα της Πόλης, ωστόσο οι επικριτές του σχεδίου προειδοποιούν ότι η τουρκική κοινωνία δεν έχει την πολυτέλεια να αμφισβητήσει τις προκλήσεις και τους κινδύνους που συνοδεύουν το νέο εγχείρημα της Άγκυρας. Εκτός από τους κινδύνους που δημιουργεί για τον οικολογικό ιστό του Μαρμαρά και του Πόντου, οι ειδικό και οι αναλυτές εστιάζουν και στο αβέβαιο μέλλον της Συνθήκης του Μοντρέ, η οποία από τα μέσα της δεκαετίας του 1930 ρυθμίζει το καθεστώς των Στενών.

Υπογραμμίζοντας ότι η Σύμβαση του

Μοντρέ βασίζεται στη ρητή και ανεπιφύλακτη αποδοχή της από τα συμμετέχοντα κράτη και τον πλήρη κυριαρχικό έλεγχο της Τουρκίας για τα Στενά και τις γύρω περιοχές τους, ο κ. Γκιόκτουρκ προειδοποιεί ότι οποιαδήποτε προσπάθεια τροποποίησης του καθεστώτος του Μοντρέ μπορεί να θέσει υπό αμφισβήτηση ολόκληρη την ισορροπία που δημιούργησε η ίδια η συμφωνία. «Το άρθρο 28 ορίζει ότι «η ελευθερία διέλευσης και ναυσιπλοΐας που επιβεβαιώνεται στο άρθρο 1 της παρούσας σύμβασης θα συνεπείσει χωρίς χρονικό περιορισμό». Σε περίπτωση όμως που η σύμβαση ληξει ή καταγγελθεί, η Τουρκία κάνει τον έλεγχο της επί της ναυσιπλοΐας μέσω των Στενών», προειδοποιεί ο έμπειρος Τούρκος διπλωμάτης.

Τέλος, ο κ. Γκιόκτουρκ στέλνει στην Άγκυρα και την ακόλουθη προειδοποίηση: «Οι ελευθερίες και οι περιορισμοί της Συνθήκης του Μοντρέ που επιβάλλονται στα εμπορικά πλοία (άρθρα 2-7), τα πολεμικά πλοία (άρθρα 8-22) και τα αεροσκάφη (άρθρο 23) που κατευθύνονται προς και από τον Εύξεινο Πόντο καθορίζουν το πεδίο εφαρμογής του καθεστώτος των Στενών. Ο αντίκτυπος στη σύμβαση μιας νέας, τεχνικής διέλευσης στον Εύξεινο Πόντο πρέπει να εκτιμηθεί τουλάχιστον με τις ίδιες παραμέτρους που ισχύουν παράλληλα με τους κανονισμούς διέλευσης μέσω των Στενών. Η προσήλικη ενός καναλιού δεν θα αλλάξει την ουσία της όλης συζήτησης που αφορά τη Μαύρη Θάλασσα. Μπορεί η σχεδιαζόμενη διώρυγα να παραμείνει εκτός των διατάξεων της Σύμβασης, ωστόσο οι επικριτές της συντηρητικής και άλλους περιορισμούς για τη Μαύρη Θάλασσα δεν παύουν να υφίστανται».

Εν συντομία, λοιπόν, για τον κ. Γκιόκτουρκ και τους αναλυτές που συμφωνούν με τις απόψεις του, το σχέδιο για την νέα διώρυγα της Κωνσταντινούπολης δεν είναι σε θέση να αποκρύψει τα ζωτικά σημάδια προβλημάτων που αντιμετωπίζει η σύγχρονη Τουρκία. Αντιθέτως, τα νέα σχέδια της κυβέρνησης Ερντογάν προκαλούν νέους ποικίλους για την Άγκυρα.

ΟΙΝΟΧΟΣΟΣ

15 χρόνια αφιερωμένα
στον πολιτισμό του κρασιού
και των γεύσεων!

Δοκιμάζουμε! Κρασί με σοκολάτα, ανερχόμενες κόκκινες ποικιλίες που αρχίζουν από Λ (Λιάτικο, Λημνιώνα, Λημνιό) και κάνουμε τον γύρο του Νέου Κόσμου με ένα βαρέλι.

Ταξιδεύουμε! Από τη Νεμέα στην Ιταλία και καταλήγουμε στην Πορτογαλία για fados και bacalhau.

Γιορτάζουμε! Με γκουρμέ μεζέδες κρασιού, great parties με φουσαλίδες και τα ποντάρουμε όλα στο κόκκινο!

ΟΙΝΟΧΟΣΟΣ

ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΤΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΕΥΣΕΩΝ

2004-2019

15y.o.

For a sparkling new year

2020: Η ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΣΙΟΥ — ΟΙ ΡΙΖΕΣ ΜΑΣ
Ο ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΟΣΜΟΥ ΜΕ ΕΝΑ ΒΑΡΕΛΙ
ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ

Την Κυριακή 5 Ιανουαρίου
μαζί με την Καθημερινή

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΜΥΚΙΣΙΑ

Κυριακή 5 Ιανουαρίου 2020

www.kathimerini.gr

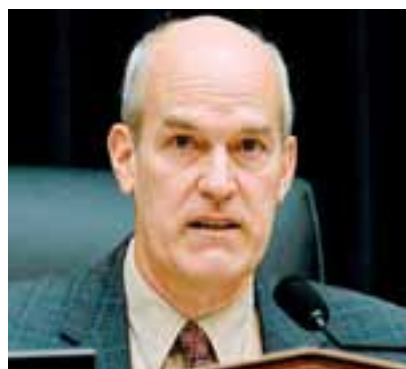
Κάτι του θύμιζε

Όταν γνώρισε τον Ανταμ Νιούμαν, ο Γουόλτερ Ισαάκσον, βιογράφος του Στιβ Τζομπς, δήλωσε πως του θύμιζε τον συνιδρυτή της Apple. Ο Νιούμαν, που δεν είναι Στιβ Τζομπς, έσπευσε να δηλώσει στους συνεργάτες του πως ο Ισαάκσον μάλλον θα έγραφε και τη δική του βιογραφία. Ο Ισαάκσον όμως έχει δηλώσει πως ουδέποτε σκέφτηκε κάτι τέτοιο.

Οπλο ληστείας

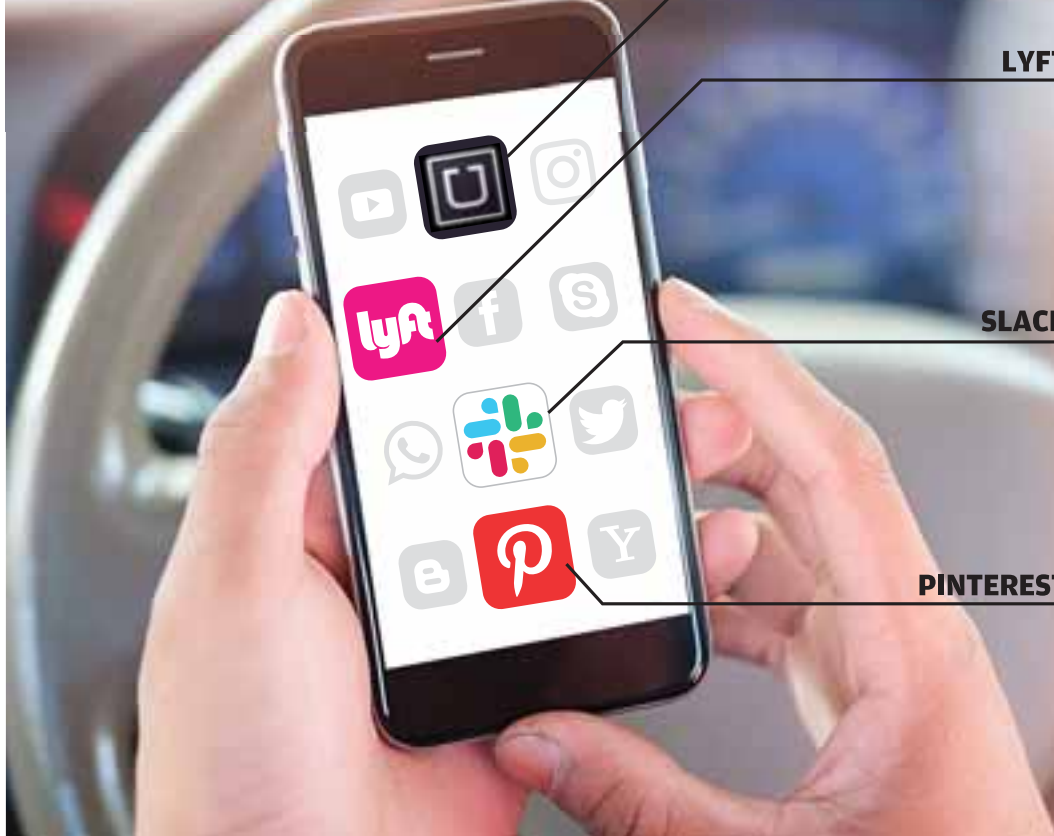
Σκολιάζοντας το εγχείρημα της Facebook να προωθήσει δικό της ψηφιακό νόμισμα, το libra, ο Μπραντ Σέρμαν, μέλος της Βουλής των Αντιπροσώπων στις ΗΠΑ, προειδοποίησε το Κογκρέσο να μη «δημιουργήσει πανίσχυρα όπλα ληστείας και να μην αφήσει τις επιχειρήσεις να διαπραχθούν τη ληστεία» για την οποία προσφέρονται τα ψηφιακά νομίσματα.

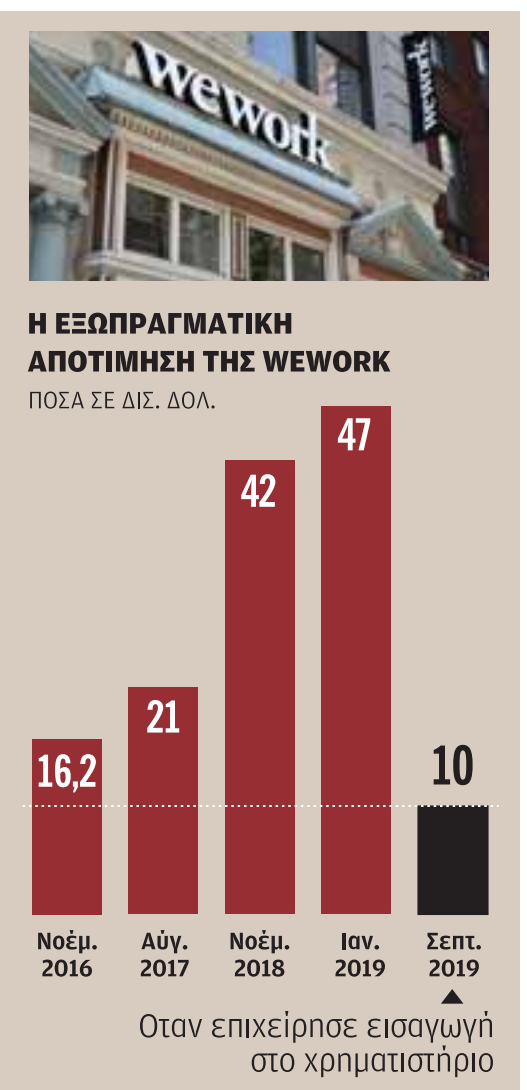
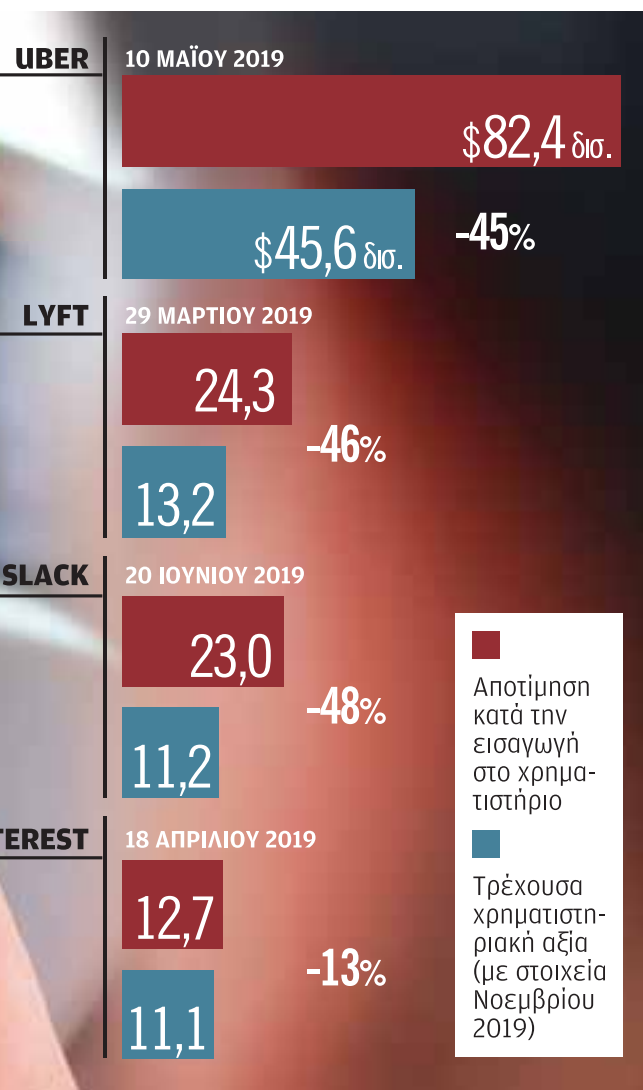
Καίριο πλήγμα

Ο Ρικ Λάρσεν, πρόεδρος της επιτροπής Αεροπορίας της Βουλής των Αντιπροσώπων, χαρακτήρισε «καίριο πλήγμα που θα δεχθεί το προσωπικό της και η οικονομία της περιοχής» την απόφαση της Boeing να αναστείλει την παραγωγή του 737 MAX. Προέθεσε πως «είναι θετικό ότι η ηγεσία της Boeing υπόσχεται να μην απολύσει υπαλλήλους της».

Το παραμύθι των «μονόκερων» διαψεύσθηκε το 2019

ΠΗΓΗ: Yahoo Finance, Media Reports

Χρονιά διαψεύσεων για τους «μονόκερους»

Πολλές νεοφυείς εταιρείες εισήχθησαν στο χρηματιστήριο και είδαν τις μετοχές τους σε ελεύθερη πτώση

της ΡΟΥΜΠΙΝΑΣ ΣΠΑΘΗ

Το 2019 θα ήταν η χρονιά τους, η χρονιά των «μονόκερων». Δεν πρόκειται για ζώδιο στο κινεζικό ωροσκόπιο αλλά για τις νεοφυείς εταιρείες υψηλής τεχνολογίας με χρηματιστηριακή αξία άνω του 1 δισ. δολαρίου. Είναι οι καινοτόμες εταιρείες που εμφανίστηκαν στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας στη Silicon Valley, οι περισσότερες έργα επιδοίων μπητών του Στιβ Τζομπς. Που αποπειράθηκαν να βάλουν στα χνάρια των Google και Facebook και να αναδειχθούν στους μεγάλους νικητές της νέας οικονομίας. Όμως, το 2019 πολλές από αυτές εισήχθησαν στο χρηματιστήριο με τυμπανοκρουσίες για να δουν σύντομα τις μετοχές τους να υποχωρούν σταθερά. Ήταν η χρονιά μιας ανώμαλης προσγειώσεως στην πραγματι-

κόττητα για τη συντριπτική πλειονότητά τους. Η έκρηξη των μονόκερων σίγουρα έχει δημιουργήσει κάποιους κολοσσούς, όπως ακριβώς συνέβη και με την τρέλα του dotcom. Αφήνει, όμως, πίσω της και πολλές αποτυχίες. Ο λόγος για εταιρείες όπως οι Uber, η Airbnb και η WeWork που συνδύασαν την υψηλή τεχνολογία με νέα επιχειρηματικά μοντέλα για να απευθυνθούν σε εκατομμύρια χρηστών στην παγκόσμια αγορά και να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των επενδυτών. Πλούσιοι επενδυτές διοχέτευαν δισεκατομμύρια σε αυτές τις καινοτόμες εταιρείες. Απόφοιτοι κολεγίων θεωρούσαν πως ορισμένες από αυτές αποτελούσαν τον ιδανικό χώρο εργασίας. Τους προσείλκυε η φιλοσοφία της ρήξης με το παρεθόν και με την παραδοσιακή επιχειρηματικότητα, αλλά και η πίστη σε μια ιδέα που θα τα

αλλάξει όλα. Όμως πολλές από αυτές είχαν εξωπραγματικά σχέδια και απατηλά επιχειρηματικά μοντέλα. Η κερδοφορία έμεινε άπιαστο όνειρο για πολλές και οι μεγαλομανείς στόχοι τους για κυριαρχία στην παγκόσμια αγορά αποδείχθηκαν πολύ πιο μακρινοί από όσο νόμιζαν. Οι «μονόκεροι» βασίστηκαν στη φιλοσοφία των Facebook και Google ότι προτεραιότητα έχει να εξασφαλιστούν όσο γίνεται περισσότεροι χρήστες και η κερδοφορία θα ακολουθήσει. Απεδείχθη, όμως, πως δεν είχαν αντίληψη των προβλημάτων επιχειρηματικού μόντελο, ασφάλειας, σεβασμού των προσωπικών δεδομένων και των δυνατοτήτων τους για κυριαρχία στην αγορά. Η εισαγωγή των Uber και Lyft στο χρηματιστήριο ήταν ανάμεσα στις μεγάλες ειδήσεις, αλλά στη συνέχεια οι μετοχές τους μπήκαν σε σταθερή πτωτική πορεία.

Αιτία της κακοδιαμονίας της Uber ήταν η κακοδιαχείριση και τα σκάνδαλα. Περίπου δύομιση χρόνια μετά την απομνημόσυνη και αντικατάσταση του ιδρυτή της και διευθυνόντος συμβούλου Τράβις Καλάντις, και έξι μήνες μετά τη θριαμβευτική αρχική δημόσια εγγραφή της, η Uber είναι η σκιά του οδοστρωτήρα που πριν από λίγα χρόνια φαινόταν προορισμένος να μεταβάλει εκ θεμελίων τη βιομηχανία των ταξί, των μέσων μαζικής μεταφοράς, ακόμη και των κολοσσών της αυτοκινητοβιομηχανίας. Ο Καλάντις δαπάνησε ιλιγγιώδη ποσά για τα πολυτελή κεντρικά γραφεία της, ενώ προσέλαβε την Μπιγκινόνε για ένα πάρτι του προσωπικού και την πλήρωσε με 6 εκατομμύρια δολάρια σε μετοχές. Επικολούμνη την ανάγκη να αναβαθμίσει την ασφάλεια οδηγών και πελατών, αύξησε τον ναύλο στις κούρσες της. Οι ισχυρισμοί

της όμως ήταν απατηλοί. Το μεγάλο φιάσκο της χρονιάς ανάμεσα στις startups ήταν αυτό της WeWork, της αυτόκλητης εταιρείας τεχνολογίας που δεν είναι παρά απλώς μια εταιρεία ενοικιασμού επαγγελματικών χώρων. Υπό την καθοδήγηση του υπερφιλάλου, εξαρτημένου από ουσίες και κατά ορισμένα δημοσιεύματα δυσλεκτικού διευθυνόντος συμβούλου της, Ανταμ Νιούμαν, σχεδίασε την εισαγωγή της στη Wall Street με στόχο μια διαστημική χρηματιστηριακή αξία ύψους 47 δισ. δολαρίων. Κατέληξε να την αναβάλει επ' αόριστον καθώς οι επενδυτές της γύρισαν την πλάτη. Αντικαταστάθηκε από δύο διευθυντές που δεν συμμερίζονται τα οράματα του προκατόχου τους να οικοδομήσει επαγγελματικούς χώρους στον Αρη, ούτε «να αναβαθμίσει τη συνείδηση του κόσμου».

Αρχισε να ξεθωριάζει η λάμψη των ψηφιακών νομισμάτων

Η χρονιά δεν ήταν ευνοϊκή για τα ψηφιακά νομίσματα, τα οποία βρίσκονται σε επίπεδα σαφώς πολύ χαμηλότερα σε σύγκριση με τα προ διετίας ιλιγγιώδη ύψη τους. Στη διάρκεια του 2019, πάντως, δεν έλειψαν οι προσπάθειες για αναβάθμιση των ψηφιακών νομισμάτων στην κεντρική σκηνή της οικονομίας αλλά και για την αναγνώριση τους από την παγκόσμια οικονομική κοινότητα και τις Αρχές των χωρών. Τελευταία, το μεγαλύτερο από όλα τα κρυπτονομίσματα, το bitcoin, κυμαίνεται έπιπτα από πολλές αυξομειώσεις σε επίπεδα

γύρω στα 7.000 δολάρια. Εχει ανακάμψει εν ολίγοις από τα 4.000 δολάρια στα οποία υποχώρησε κατά τη διάρκεια του έτους, αλλά η αξία του ωχριά μπροστά στο δυσθεώρητο ύψος των 20.000 δολαρίων, στο οποίο είχε εκτιναχθεί τον Δεκέμβριο του 2017. Στα μέσα της χρονιάς, τον Ιούνιο, και ενώ το bitcoin βρισκόταν σε πτωτική τροχιά συμπαρουρούσαν όλα τα κρυπτονομίσματα, μια καινοτόμος επιχειρηματική πρωτοβουλία φάνηκε να φέρνει την ανατροπή. Η πρωτοβουλία της Facebook που ανακοίνωσε ότι δημιουργεί δικό της ψη-

φιακό νόμισμα, το libra, φάνηκε ικανή να ανατρέψει την κατάσταση. Πολλοί θεωρούσαν ότι το δημοφιλές μέσο κοινωνικής δικτύωσης θα δικαιώσει τη νέα τεχνολογία του blockchain που έχει εμπνεύσει τόσο ενθουσιασμό σε ορισμένους και τόσες επιφυλάξεις σε άλλους. Το libra εντάσσεται στην κατηγορία των stablecoins, για την ακρίβεια υποκατηγορία των ψηφιακών νομισμάτων που επιχειρούν να μειώσουν την αβεβαιότητα συνδέοντας την αξία τους με ένα καλάθι ισχυρών νομισμάτων. Πιθανώς χάρη στη δημοφιλία του

Facebook, προσείλκυσε κουστωδία εταιρειών και τραπεζών, που έσπευσαν να δηλώσουν ότι θα το στηρίξουν. Στην πλειονότητά τους, όμως, το εγκατέλειψαν σχεδόν συντονισμένα λίγους μήνες αργότερα, όταν φάνηκε ότι θα προσέκρουε σε μεγάλες δυσκολίες. Αιτία της δυσπιστίας και των επιφυλάξεων παραμένει πάντα η αδιαφάνεια των κρυπτονομισμάτων και η συνεπακόλουθη δυσκολία στην επιβολή ρυθμίσεων. Και ενώ πολλοί αναλυτές του κλάδου έσπευσαν να προεξοφλήσουν πως το libra θα έφερνε τα κρυπτονομίσματα στο

προσκήνιο, στην πραγματικότητα προκάλεσε νέο κύμα ελέγχων και προβληματισμού γύρω από τη νέα τεχνολογία. Η ακρόαση του ιδρυτή της Facebook, Μαρκ Ζούκερμπεργκ, ενώπιον του Κογκρέσου δεν φάνηκε να πείθει, ενώ την ίδια στιγμή το bitcoin σημειώνει νέα πτώση. Περισσότερο, όμως, προβληματίζει ο Ρεπουμπλικανός Μπραντ Σέρμαν, όταν έκρουσε τον κώδωνα του κινδύνου για το πόσο μπορεί το libra να διευκολύνει το εμπόριο ναρκωτικών, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τη φοροαποφυγή.

Σε απόλυτο εφιάλτη εξελίχθηκε το 2019 για την Boeing και τον Thomas Cook

Αν για τις startups το εκρηκτικό μείγμα κακοδιαχειρίσις, μεγαλομανίας και αποξένωσης από την παραδοσιακή επιχειρηματικότητα ήταν αναμενόμενο να τις οδηγήσει σε κρίση, η συντριβή δύο κολοσσών ήταν ο απόλυτος αφηνιάσμος το 2019. Ο λόγος για τον αμερικανικό κολοσσό της αεροναυπηγικής, την Boeing, που το τελευταίο έτος βρίσκεται σε περιδίνηση μετά δύο πολύνεκρα αεροπορικά δυστυχήματα, αλλά και τον βρετανικό ταξιδιωτικό όμιλο Thomas Cook, που αδυνατώντας να προσαρμοστεί στα δεδομένα της ψηφιακής εποχής πέρασε στην Ιστορία με μια παταγώδη πτώχευση. Για την Boeing, ο καταλυτικός παράγοντας ήταν ο επιθετικός ανταγωνισμός

στον κλάδο, καθώς φαίνεται πως την εξώθησε να υποβαθμίσει τις προδιαγραφές ασφάλειας στον τεχνικό τομέα. Από τον Μάρτιο του 2019 αναγκάστηκε να καθίσει το «ένοχο» και μέχρι προσφάτως δημοφιλέστατο αεριωθούμενο μοντέλο του, το 737 MAX. Δύο εβδομάδες πριν από το τέλος του 2019 και ύστερα από μήνες προβληματισμού, αποφάσισε να αναστείλει επ' αόριστον την παραγωγή του αεροσκάφους. Είχαν προηγηθεί δε αλληπάλληλα πλήγματα από παραδοσιακούς πελάτες της, τους αερομεταφορείς που ο ένας μετά τον άλλον ακύρωνε παραγγελίες του 737 ή στρέφονταν στην ανταγωνίστρια της Boeing, την ευρωπαϊκή αεροναυπηγική βιομηχανία Airbus.

Στάθηκε, όμως, καθοριστική προ ημερών η στάση της αμερικανικής Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Αεροπορίας, που βρέθηκε εκτεθειμένη όταν έγινε γνωστό πως είχε ήδη στοικεία για την επικινδυνότητα του 737 MAX αλλά δεν είχε υποχρεώσει την Boeing να το κρατήσει εγκαίρως εκτός αεθέρων. Σε μια προσπάθεια να αποκαταστήσει το τραβήν κύρος της, επέδειξε όψιμη αυστηρότητα και δυσπιστία στον αμερικανικό κολοσσό. Λίγες ημέρες πριν από το τέλος του 2019 κατέστησε σαφές πως θα αργήσει η επιστροφή των συγκεκριμένων αεροσκαφών στις πίστες των αεροδρομίων. Εξακολούθη, άλλωστε, να εξετάζει ενδελεχώς τις προδιαγραφές ασφαλείας των αεροσκαφών. Εξαναμίστηκαν,

έτσι, οι ελπίδες της Boeing, που αναπόφευκτα οδηγήθηκε στην επώδυνη απόφαση να αναστείλει την παραγωγή του 737 MAX. Και βέβαια, οι επιπτώσεις θα γίνουν αισθητές σε όλο το φάσμα της βιομηχανίας των αερομεταφορών. Και αυτό γιατί μόνο στη μονάδα συναρμολόγησής του επιμαχού μοντέλου στο Ρέντον της Ουάσιγκτον η Boeing απασχολεί 12.000 υπαλλήλους. Χιλιάδες άλλοι είναι το προσωπικό ενός σύνθετου δικτύου τουλάχιστον 600 προμηθευτών του αμερικανικού κολοσσού. Σε ό,τι αφορά τον όμιλο Thomas Cook, που πρώτος επινόησε τα ομαδικά ταξίδια και κατέστησε προσιτές στο ευρύ κοινό τις διακοπές στο εξωτερικό, κατέρρευσε

μη μπορώντας να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα της εποχής του Ιντερνετ. Ισως στην κατάρρευση του να συνέδραμαν και άλλοι παράγοντες, η υπερχρέωσή του, η ανασφάλεια των Βρετανών για το Brexit, ακόμη και ο καύσωνας του 2018 που τους κράτησε στο εσωτερικό της Βρετανίας. Το καίριο πλήγμα ήταν, όμως, οι προσποποιημένες διακοπές του είδους «φτιάξε το μόνος σου», οι διακοπές που είναι «κομμένες και ραμμένες» στα μέτρα των ταξιδιωτών και κυρίως των νεότερων ηλικιών, καθώς αυτές μειώνουν σταδιακά τη ζήτηση για οργανωμένα πακέτα διακοπών. Τη θέση του Thomas Cook έχουν προ πολλού καταλάβει τα μεγάλα ψηφιακά και εικονικά «σούπερ μάρκετ του τουρισμού»,

όπως Airbnb, Booking, Expedia, Ryanair, Uber, Trip Advisor και πολλές άλλες ψηφιακές πλατφόρμες. Όπως τόνισαν παράγοντες του κλάδου, οι προσπάθειες του Thomas Cook για αναδιάρθρωση και προσαρμογή στα νέα δεδομένα «ήταν πολύ λίγες και έγιναν πολύ αργά, καθώς η εταιρεία είχε ένα αναλογικό μοντέλο σε έναν ψηφιακό κόσμο». Η βιομηχανία των διακοπών έχει προ πολλού εγκατασταθεί online αλλά όχι και οι επιχειρήσεις του Thomas Cook. Εξακολούθησε μέχρι την τελευταία ημέρα να βασίζεται κατά κύριο λόγο στα γραφεία του, που απαιτούσαν τη φυσική παρουσία των πελατών σε αυτά. Συνολικά διατηρούσε πάνω από 600 γραφεία ανά τον κόσμο, εν ολίγοις ένα δικτυο υψηλού κόστους.

Blue Air

Λάρνακα → Αθήνα· Θεσσαλονίκη Βουκουρέστι

Ταξιδέψτε περισσότερο, απολαύστε περισσότερο

www.flyblueair.com

Orthodoxou Aviation +357 22 755 300

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

παρουσιάζει

ΠΑΡΑΜΥΘΟΥΠΟΛΗ

15/11/2019 – 12/01/2020

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΑΛΙΚΗΣ

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

03.01.2020

20:00

ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

Τα «θαλασσινά» Χριστούγεννα των κροίσιων σε πλωτά παλάτια

Συνωστισμός υπερπολυτελών γιοτ σε εξωτικά νησιά και στην Τουρκία

Οι διακοπές των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς δεν είναι πάντα χιονισμένες και δίπλα στο τζάκι. Τουλάχιστον, όταν μιλάμε για τους πάμπλουτους της γης, εκείνοι μπορούν να διαλέξουν αυτήν την εποχή να βρίσκονται στη θάλασσα. Και αυτά που φανερώνουν τις επιλογές τους αυτές, δεν είναι άλλα από τα υπερμεγέθη γιοτ που διαθέτουν. Στο ειδικό νησί του Αγίου Μαρτίνου στην Καραϊβική έχει ελλιμενιστεί η «Εκλειψη / Eclipse», το γιοτ του Ρώσου μεγιστάνα Ρομάν Αμπράμοβιτς, ο οποίος μεταξύ άλλων είναι ο ιδιοκτήτης και της ποδοσφαιρικής ομάδας Τσέλσι στη Βρετανία. Στον Άγιο Μαρτίνο βρίσκονται ακόμα 51 σκάφη αναλόγου μεγέθους και κλίσης. Μάλιστα, όπως επισημαίνει σε σχετικό δημοσίευμα το ειδησιογραφικό πρακτορείο Bloomberg, από τις 16 Νοεμβρίου και μετά, ολόενα και αυξανόταν τα σκάφη που έφθαναν στον Άγιο Μαρτίνο, ο οποίος είναι ο έκτος στη σειρά στη διεθνή λίστα των περιοχών που προσελκύουν υπερπολυτελή γιοτ, ενώ η Αντίγκουα βρίσκεται στην έβδομη θέση και η Τουρκία στη δέκατη. Πάντως, όσο άγιος και να είναι ο Άγιος Βασίλης, το... πλωτό έλκνηρο του

Αμπράμοβιτς μπορεί να τον βάλει σε παρασμό. Με μήκος που φθάνει τα 162,5 μέτρα, είναι το τρίτο μεγαλύτερο στον κόσμο, καθώς και το μεγαλύτερο μεταξύ όλων των γιοτ στην Καραϊβική αυτήν την περίοδο, σύμφωνα με τα στοιχεία της εταιρείας συμβούλων επιχειρήσεων και αναλύσεων δεδομένων, IHS. Στη δεύτερη θέση βρίσκεται το σκάφος του επίσης Ρώσου δισεκατομμυριούχου Βίκτορ Ρασνίκοφ, ο οποίος έχει δραστηριότητες στον κάλυβα. Ονομάζεται «Νίκη του Ωκεανού / Ocean Victory» και έχει μήκος 140 μέτρα, ενώ στην τρίτη θέση βρίσκεται ο «Ανατέλλων ήλιος / Rising Sun» του μεγάλου Αμερικανού Ντέιβιντ Τζέφεν με μήκος 139 μέτρα. Ο Τζέφεν έχει δραστηριότητες στην ψυχαγωγία, τον κινηματογράφο και τη δισκογραφία μεταξύ άλλων.

Αξίζει να αναφέρουμε στο σημείο αυτό πως ένα παλαιότερο γιοτ, το οποίο βρίσκεται στην ιδιοκτησία του Ρομάν Αμπράμοβιτς, δεν είχε καλή κατάληξη. Λεγόταν «Ecstasea» (μια λέξη από το «έκσταση» και θάλασσα), είχε μήκος περίπου 86 μέτρα, ανήκε σε Πακιστανό δισεκατομμυριούχο, αλλά, ενώ προσπαθούσε

Στο ειδικό νησί του Αγίου Μαρτίνου στην Καραϊβική έχει ελλιμενιστεί η «Εκλειψη/Eclipse». Το γιοτ του Ρώσου μεγιστάνα Ρομάν Αμπράμοβιτς φθάνει τα 162,5 μέτρα, είναι το τρίτο μεγαλύτερο στον κόσμο και το μεγαλύτερο μεταξύ όλων των γιοτ που βρίσκονται αυτήν την περίοδο στην Καραϊβική.

Σε επίπεδα-ρεκόρδοι παραγγελίες για γιοτ άνω των 100 μέτρων.

να ελλιμενιστεί στη μαρίνα του Αγίου Μαρτίνου, βυθίστηκε. Με ατυχήματα ή χωρίς, πάντως, ο κλάδος της ναυπήγησης γιοτ ακμάζει, διότι έχει παραγγελίες για σκάφη μεγαλύτερα των 100 μέτρων, που φθάνουν σε επίπεδα-ρεκόρδ δεκαετίας. Ωστόσο, έχει και κάποιους λόγους να προβληματίζεται. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ειδικευμένης περιοδικής έκδοσης

Boat International, «οι δραστηριότητες ναυπήγησης υπερπολυτελών γιοτ βρίσκονται σε στάση αναμονής, ατενίζοντας το 2020 με κάποια μικρή δόση αγωνίας». Οι συντάκτες του επικαλέστηκαν μια περιορισμένη κάμψη στις συνολικές παραγγελίες ακριβών γιοτ, καθώς και την αβεβαιότητα που επικρατεί για την πορεία των μεγαλύτερων οικονομικών. Επίσης, η όλη κατάσταση αποτυπώνεται και στην πτώση των διεθνών παραγγελιών, αναφέρει το Bloomberg.

Πάντως, αυτό δεν πρόκειται να θορυβήσει τον Ρομάν Αμπράμοβιτς, ο οποίος καταβάλλει κάθε χρόνο 65 εκατομμύρια δολάρια για τη συντήρηση του τεράστιου

σκάφους του, σύμφωνα με τα στοιχεία του περιοδικού Market Herald. Αλλά μάλλον θα δημιουργήσει προβλήματα σε δυνητικούς ιδιοκτήτες γιοτ της κλίμακας 24,3 - 27,1 μέτρων.

Βέβαια, αν μη λησμονούμε πως μόλις μια γενιά πριν δεν θα μπορούσε να γραφτεί ένα αντίστοιχο άρθρο για Ανατολικευρωπαϊκούς μεγιστάνες και αποκαλούμενους ολιγάρχες, ειδικά στην περίπτωση της Ρωσίας. Σήμερα διαθέτουν από γιγάντια γιοτ μέχρι ολόκληρες εταιρείες και ποδοσφαιρικές ομάδες και ιδιωτικά νησιά, συχνάζουν όπου και οι κινηματογραφικοί αστέρες και κάνουν παρά μαζί τους, αναμειγνύονται στα πολιτικά

πραγματα και σε ορισμένες περιπτώσεις κρατούν στα χέρια τους την τύχη των χωρών τους. Αναδύθηκαν από τις στάχτες του παλιού κομμουνιστικού καθεστώτος, ενόσω οι κεντρικά σχεδιαζόμενες οικονομίες έδιναν τη θέση τους στην οικονομία της αγοράς, βαθαίνοντας δραστικά την εισοδηματική ανισότητα. Τέλος, όπως παρατηρεί ο βετεράνος επενδυτής των αναδυόμενων αγορών, Μερκ Μόμπιους, «πολλοί που είχαν ισχύ επί κομμουνισμού τη διατήρησαν, ενώ όσοι δεν ήταν κατορθωτό να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα της αγοράς, τέθηκαν στο περιθώριο και νεότεροι επιχειρηματίες εμφανίστηκαν».

Η στροφή στην καθαρή ενέργεια πλήττει τα διυλιστήρια

Η στροφή της Ε.Ε. στην καθαρή ενέργεια έχει φέρει σε δεινή θέση τα διυλιστήρια, πολλά από τα οποία προσπαθούν ματαίως να βρουν αγοραστή. Όπως επισημαίνει σχετικό ρεπορτάζ της Wall Street Journal, «η Γηραιά Ηπειρος είναι η περιοχή του πλανήτη που υποφέρει τις περισσότερες πολιτικές για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Στρέφεται, έτσι, σταδιακά όλο και περισσότερο στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και μειώνει όλο και περισσότερο τη χρήση των ορυκτών καυσίμων».

Μία από τις παράπλευρες απώλειες αυτής της πολιτικής είναι τα διυλιστήρια, ορισμένα από τα οποία είναι μικρά και παλιά. Έτσι, μέσα στα τελευταία τρία χρόνια πολλά από αυτά αναγκάστηκαν να αναζητήσουν αγοραστή, αλλά λίγα κατάρθσαν να βρουν, καθώς δεν υπάρχει αρκετό ενδιαφέρον και συχνά εκδηλώνονται διαφωνίες για την τιμή. Ενδεικτικά η αμερικανική εφημερίδα αναφέρει την περίπτωση των Ελληνικών

Πετρελαίων που δεν είχαν καμία τελική προσφορά για την πώληση των διυλιστηρίων τους αλλά και της Royal Dutch Shell που από το 2016 προσπαθεί ματαίως να πουλήσει όσα διατηρεί η ίδια σε Δανία και Γερμανία. Η Royal Dutch Shell ανακοίνωσε μάλιστα τον Ιούνιο ότι σχεδιάζει να πουλήσει περίπου τα μισά από τα διυλιστήρια της ανά τον κόσμο.

Σε παρόμοια κατάσταση βρίσκεται ένας ακόμη ενεργειακός κολοσσός, η ExxonMobil Corp. Από την αρχή του έτους η ExxonMobil προσπαθεί να πουλήσει το διυλιστήριο της στο Σλάγκεν της Νορβηγίας, τη χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό ηλεκτροκίνητων αυτοκινήτων στον κόσμο. Σε ό,τι αφορά τη γαλλική Total, επίσης δεν έχει καταφέρει να πουλήσει το δικό της στο Λίντσεϊ της Βρετανίας.

Τον λόγο ρεπορτάζ της WSJ τονίζει επίσης πως εξίσου μεγάλες δυσκολίες αντιμετωπίζουν τα διυλιστήρια όταν

Η Ευρώπη μειώνει όλο και περισσότερο τη χρήση των ορυκτών καυσίμων, γεγονός που περιορίζει τη δουλειά των διυλιστηρίων.

σχεδιάζουν την εισαγωγή τους στο χρηματιστήριο. Αναφέρεται στην περίπτωση του Vano Energy BV, ευρωπαϊκού διυλιστηρίου που ελέγχουν οι όμιλοι Vitol Group και Carlyle Group, που το 2018 αναγκάστηκε να ακυρώσει την αρχική δημόσια εγγραφή του εξαιτίας των ιδιαίτερα δυσμενών συνθηκών στην αγορά. Τονίζει, άλλωστε, πως από το 2012 έχει διακοπεί ή μειωθεί η λειτουργία διάφορων διυλιστηρίων στην Ευρώπη, με αποτέλεσμα να περιοριστεί η συνολική παραγωγική δυνατότητα του κλάδου κατά περίπου 1,8 εκατ. βαρέλια την ημέρα στα 15,3 εκατ. βαρέλια την ημέρα. Και ο λόγος είναι βέβαια η ευαισθητοποίηση των κυβερνήσεων στο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Το αποδεικνύει το γεγονός ότι η τάση είναι η ακριβώς αντίθετη σε άλλες περιοχές όπως στην Ασία, στη Μέση Ανατολή και στην Αφρική, όπου τα διυλιστήρια αυξάνουν διαρκώς την παραγωγική τους δυνατότητα.

Επιμένουν στη χρήση μετρητών οι Ιταλοί

Στη χρήση μετρητών εμμένουν οι Ιταλοί σε αντίθεση με μεγάλο μέρος των καταναλωτών στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Πάντως, αυτό αναμένεται να αλλάξει από το νέο έτος, καθώς ο ιταλικός προϋπολογισμός προβλέπει 3 δις. ευρώ για την ενίσχυση των κινήτρων για συναλλαγές με κάρτες.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΚΤ, στην Ιταλία σημειώνονται χαμηλότερα ποσοστά πληρωμής με κάρτα, με το 86% των συναλλαγών να πραγματοποιείται με μετρητά.

Με τα κίνητρα για ενίσχυση των συναλλαγών με κάρτες, η ιταλική κυβέρνηση συνασπασμού αποσκοπεί στον περιορισμό των αφορολόγητων συναλλαγών, στη συρρίκνωση της παραοικονομίας και συνεπώς στη συγκέντρωση περισσότερων κρατικών εσόδων.

Παραμένει, ωστόσο, σημαντικό πρόβλημα το ότι οι Ιταλοί και ιδίως οι με-

γαλύτερης ηλικίας δεν εμπιστεύονται το «πλαστικό χρήμα». Είτε επειδή θεωρούν ότι διαχειρίζονται ευκολότερα τα μετρητά, διότι τα βλέπουν στα πορτοφόλια τους να μειώνονται ή να αυξάνονται, είτε διότι δεν θέλουν να καταγράφεται η κάθε τους συναλλαγή από την τράπεζα.

Ο Ιταλός υπουργός Οικονομίας Ρομπερτό Γκουαλιέρρι είχε δηλώσει νωρίτερα μέσα στο έτος ότι η κυβέρνηση προκειται να φέρει μια «αλλαγή στην κουλτούρα της Ιταλίας... ώστε να αλλάξει η συμπεριφορά των καταναλωτών και να εναρμονιστούν καλύτερα» με άλλους Ευρωπαίους καταναλωτές.

Κανόνες που αποχωρίζεται τα μετρητά από τις καθημερινές συναλλαγές είναι η νεότερη γενιά. Ορισμένοι διευκολύνονται μέσω των καρτών, ενώ άλλοι προτιμούν ακόμη περισσότερο να πληρώνουν μέσω του κινητού τους.

Η γερμανική βιομηχανία αναζητεί αλλά δεν βρίσκει εξειδικευμένο προσωπικό

Η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού απειλεί τον ζωτικό κλάδο του τουρισμού στη Γερμανία, ενώ αποτελεί όλο και μεγαλύτερο πρόβλημα για την ισχυρότερη οικονομία της Ευρώπης. Όπως τονίζει σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, το πρόβλημα αγγίζει πλέον κάθε κλάδο της γερμανικής βιομηχανίας, από την παραγωγή λογισμικού μέχρι τη στελέχωση των νοσοκομείων με ειδικευμένες νοσηλεύτριες. Έχει, άλλωστε, γίνει τόσο έντονο, ώστε έχει ήδη απασχολήσει τα υψηλότερα κλιμάκια της εξουσίας. Προ ημερών η Γερμανίδα καγκελάριος συναντήθηκε εκτάκτως με πολιτικούς και ηγετικά στελέχη των γερμανικών βιομηχανιών για να εξετάσουν από κοινού το ζήτημα. Όπως, όμως, επισημαίνει σε σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, τα μέτρα που προωθούνται έως τώρα ενδέχεται να αργή-

Το πρόβλημα αφορά το σύνολο των κλάδων, από την παραγωγή λογισμικού μέχρι τη στελέχωση των νοσοκομείων.

σουν να αποφέρουν καρπούς και ίσως να είναι ήδη αργά για τον κρίσιμο τομέα του τουρισμού.

Η Γερμανία έχει εξελιχθεί σε δημοφιλή τουριστικό προορισμό μετά την επανένωση των Γερμανιών το 1990. Ιδιαίτερος προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών ιστορικές πόλεις της πρώην Ανατολικής Γερμανίας, όπως η Λειψία, η Δρέσδη και το Πότσδαμ. Η Γερμανία έχει, άλλωστε,

Το Βερολίνο έχει ψηφίσει από τον Μάρτιο νόμο που διευκολύνει την πρόσληψη προσωπικού από χώρες εκτός Ε.Ε., με ιδιαίτερες προβλέψεις για άτομα τα οποία πληρούν τα αναγκαία προσόντα για να καλύψουν τις κενές θέσεις εργασίας στη χώρα.

σεχόν 7.000 μουσεία, περισσότερα από 500 θέατρα και περίπου 300 εστιατόρια πολυτελείας με αστέρια Michelin, αλλά και περίπου 200.000 κλιόμετρα από μονοπάτια για πεζοπορία στη φύση, 16 εθνικούς κήπους και 13 περιοχές αμπελώνων και οινοποιείων. Μιλώντας στο Bloomberg, ο Γκούντο Ζέλικ, γενικός διευθυντής των ξενοδοχείων Neptun και πρόεδρος της ένωσης γερμανικών ξενοδοχείων και εστιατορίων DEHOGA, τόνισε πως οι διακοπές στη Γερμανία δεν ήταν ποτέ τόσο δημοφιλείς όσο σήμερα, αλλά η χώρα δυσκολεύεται πάρα πολύ να ανταποκριθεί στη ζήτηση, ακριβώς εξαιτίας της έλλειψης προσωπικού. Όπως τονίζει, «κρειάζονται οι κατάλληλες πολιτικές».

Ο ίδιος υπογραμμίζει πως το σημαντικότερο και πιο επιτακτικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο κλάδος είναι «το πως θα

καλύψει τις ανάγκες του σε εξειδικευμένο προσωπικό». Σύμφωνα με τον κ. Ζέλικ, το αυξανόμενο κόστος, η περίπλοκη γραφειοκρατία αλλά και οι παράγοντες γεωπολιτικής αστάθειας, όπως, για παράδειγμα, το Brexit αλλά και οι εντάσεις στο διεθνές εμπόριο, δυσχεραίνουν σημαντικά την κατάσταση. Στην προσπάθειά του να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, το Βερολίνο έχει από τον Μάρτιο ψηφίσει νόμο που διευκολύνει την πρόσληψη προσωπικού από τρίτες χώρες εκτός Ε.Ε., με ιδιαίτερες προβλέψεις όταν πρόκειται για άτομα που πληρούν τα αναγκαία ακαδημαϊκά ή επαγγελματικά προσόντα για να καλύψουν τις κενές θέσεις εργασίας στη χώρα. Επικουρικός ενισχύει, άλλωστε, τη διαδικτυακή πύλη (portal) «Made in Germany», που παρέχει πληροφορίες σε όποιον ξένο ενδιαφέρεται να εργαστεί στη Γερμανία.

Expertise Solutions Value

www.pwc.com.cy

Η διαφορετικότητα αυξάνει την κερδοφορία

Εργαζόμενοι με διαφορετικά χαρακτηριστικά μπορούν να αυξήσουν την καινοτομία και να δημιουργήσουν ένα πιο παραγωγικό σύνολο

Της ΘΕΑΜΑΣ ΧΑΤΖΗΘΑΝΑΣΙΟΥ

Η αντίληψη ότι η διαφορετικότητα ευνοεί την απόδοση και την κερδοφορία τείνει να γίνει κυρίαρχη στον επιχειρηματικό σκηνή. Δεν πρόκειται όμως για ένα αποτέλεσμα άμεσο, ότι δηλαδή ενσωματώνοντας μειονότητες στο εργατικό δυναμικό ενισχύονται αυτόματα τα κέρδη μιας εταιρείας. Αντιθέτως, το δόγμα της διαφορετικότητας υποδεικνύει ότι η συμμετοχή μειονοτήτων σε ένα ομοιογενές εργατικό σώμα θα προκαλέσει ενδιαφέρουσες αντιπαραθέσεις, θα αναδείξει νέες ανάγκες και τελικά θα αυξήσει την καινοτομία.

Για κάθε επιχείρηση η έννοια της διαφορετικότητας λαμβάνει διαφορετική χροιά. Μπορεί να τοποθετηθεί σε υψηλόβαθμη θέση μια γυναίκα, κάποιον εργαζόμενο μεγάλης ηλικίας, κάποιον ομοφυλόφιλο, κάποιον που ανήκει σε αίρεση, κάποιον Αφροαμερικανό. Σε κάθε περίπτωση, καταλύει τον κανόνα ενός λευκού άνδρα στη θέση του διευθυντή και δίνει σε μειονότητες την ευκαιρία να ανέβουν στην εργασιακή και συνεπώς στη μισθολογική κλίμακα. Σε μια παγκόσμια οικονομική δύναμη, όπως για παράδειγμα οι ΗΠΑ, το ζήτημα της διαφορετικότητας αποτελεί υψηλή προτεραιότητα, αφού εκεί προσελκύονται εκπρόσωποι όλων των μειονοτήτων. Στις ΗΠΑ η αναγκαιότητα της διαφορετικότητας παίρνει σάρκα και οστά στα προγράμματα Διαφορετικότητας και Συμπεριληψής (Diversity and Inclusion) ή αλλιώς D&I), τα οποία εφαρμόζονται στην πλειονότητα των 500 μεγαλύτερων εταιρειών της χώρας με απώτερο στόχο να μετατρέψουν την ποικιλομορφία του εργατικού δυναμικού σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι άλλων επιχειρήσεων.

Πρόσφατη έρευνα των αναλυτών της Wall Street Journal αποδεικνύει ότι οι 20 επιχειρήσεις που με ζήλο έχουν εφαρμόσει και τηρούν το δόγμα της διαφορετικότητας δημιούργησαν καινοτόμα προϊόντα, τα οποία οδήγησαν σε περισσότερες πωλήσεις και μεγαλύτερα κέρδη. Από την ίδια έρευνα προκύπτει ότι η πρωτοστάτης και πιστός στην τήρηση της διαφορετικότητας είναι ο αμερικανικός χρηματοπιστωτικός κλάδος, γεγονός καθόλου τυχαίο. Επί περίπου δύο δεκαετίες, ορι-

Έρευνα αποδεικνύει ότι οι 20 επιχειρήσεις που με ζήλο τηρούν το δόγμα της διαφορετικότητας δημιούργησαν καινοτόμα προϊόντα, τα οποία οδήγησαν σε μεγαλύτερα κέρδη.

Στις 500 μεγαλύτερες εταιρείες των ΗΠΑ η ποικιλομορφία των εργαζομένων είναι έντονη και λειτουργεί ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

σμένα μεγάλα ονόματα του κλάδου στις ΗΠΑ κλήθηκαν να πληρώσουν αδρά για αποζημιώσεις εργαζομένων για υποθέσεις πωλήσεων και μεγαλύτερα κέρδη. Από την ίδια έρευνα προκύπτει ότι η πρωτοστάτης και πιστός στην τήρηση της διαφορετικότητας είναι ο αμερικανικός χρηματοπιστωτικός κλάδος, γεγονός καθόλου τυχαίο. Επί περίπου δύο δεκαετίες, ορι-

διαχείρισης επενδύσεων Merrill Lynch πλήρωσαν αποζημίωση ύψους 100 εκατ. δολαρίων εκάστη. Το 2013 η τράπεζα Merrill Lynch Bank of America διευθέτησε μια αγωγή φυλετικής προκατάληψης καταβάλλοντας 160 εκατ. δολ.

Στην ενσωμάτωση της διαφορετικότητας, αμέσως μετά τις τράπεζες και τις ασφαλιστικές εταιρείες βρίσκονται οι εταιρείες υπηρεσιών τηλεπικοινωνίας και οι βιομηχανίες παραγωγής καταναλωτικών αγαθών. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Procter & Gamble (P&G), η οποία εκμεταλλεύθηκε στο έπακρον την ύπαρξη μειονοτήτων στην εταιρεία και μέσω αυτών ανακάλυψε νέες ανάγκες, που δεν καλύπτονται ακόμη επαρκώς από την παραδοσιακή αγορά. Φέτος η P&G κυκλοφόρησε, παραδείγματος χάριν, μια

νέα σειρά προϊόντων για μαλλιά της Head & Shoulders, η οποία δημιουργήθηκε από Αφροαμερικανούς και απευθύνεται επίσης σε έγχρωμους. Αντίστοιχα προϊόντα για Αφροαμερικανούς είχε κυκλοφορήσει και το 2017 μέσω της Pantene. Οι πωλήσεις στον όμιλο P&G αυξήθηκαν κατά 5% στο τελευταίο οικονομικό έτος και, όπως έχει γνωστοποιήσει ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της P&G, Ντέιβιντ Τέιλορ, η ισχυρή απόδοση της εταιρείας οφείλεται εν μέρει στην ποικιλομορφία του εργατικού δυναμικού.

Η συνολική εικόνα, τουλάχιστον στην αμερικανική επιχειρηματική σκηνή, δείχνει ότι οι εταιρείες πράγματι προσπαθούν να αλλάξουν το προφίλ τους και να ενστερνιστούν τη διαφορετικότητα, ωστόσο υπάρχει ακόμη μεγάλο περιθώριο βελτίωσης.

Ενδεικτικά, η συντριπτική πλειονότητα, το 77%, των διοικητικών συμβουλίων στις μεγαλύτερες αμερικανικές εταιρείες απαρτίζεται κατά τα δύο τρίτα από άνδρες, σύμφωνα με την έρευνα της WSJ. Μόλις το 2% των μεγαλύτερων εταιρειών στελεχώνει το διοικητικό συμβούλιο με ίσο αριθμό γυναικών και ανδρών. Αξίζει να αναφερθεί ότι και οι 500 μεγαλύτερες εταιρείες των ΗΠΑ έχουν τουλάχιστον μία γυναίκα στο διοικητικό συμβούλιο, σημειώνοντας έτσι μια μικρή νίκη στον δρόμο για την επίτευξη της μισθολογικής ισότητας.

Ναύαλος με τη δέσμευση και το μέγεθος της κάθε εταιρείας, τα προγράμματα D&I, που αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορεί να κοστίζουν από 25.000 έως 450.000 δολάρια. Οσον αφορά τους μεγαλύτερες ηλικίας

Γνήσια ένταξη

Τα προγράμματα D&I θα μπορούσαν να επιφέρουν ακόμη και το απολύτως αντίθετο από το επιθυμητό αποτέλεσμα, εάν εφαρμόζονται αποκλειστικά για το φαίνοσθαι, όπως αποδεικνύει παλαιότερη σχετική έρευνα του Harvard Business Review. Στην περίπτωση που οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν τα προγράμματα μόνο για να αποφεύγουν συλλογικές αγωγές ή με αποκλειστικό στόχο να προσελκύσουν νέους και ταλαντούχους εργαζομένους, τότε ενδέχεται να ενισχυθεί η προκατάληψη στον χώρο εργασίας, αντί να απαλειφθεί. Σύμφωνα με την έρευνα του Harvard Business Review, η ένταξη μειονοτήτων στο προσωπικό θα ήταν πολύ ευκολότερη και πολύ πιο γνήσια εάν οι ίδιοι οι διευθυντές συναναστρέφονταν περισσότερο με μειονότητες στον εργασιακό χώρο. Για την απόληψη της προκατάληψης ενδείκνυται επίσης τα προγράμματα πρακτικής άσκησης καθώς και τα συμβόλαια μαθητείας μέσω πανεπιστημίων και σχολείων. Εντυπωσιακό είναι ότι πιο αποδοτικά αποδείχθηκαν τα μέτρα που σχεδιάστηκαν χωρής να αποσκοπούν στην επίλυση του θέματος της διαφορετικότητας.

εργαζομένων, τα προγράμματα αυτά μπορούν να τους εξοικειώσουν με την ιδέα του διαφορετικού στον χώρο εργασίας. Οσον αφορά, όμως, τη νεότερη γενιά εργαζομένων, και συγκεκριμένα όσους γεννήθηκαν μεταξύ 1981 και 1996 (οι λεγόμενοι millennials), τα προγράμματα διαφορετικότητας αποτελούν θεμελιώδη ένδεξη προοδευτικότητας. Μάλιστα, σχετική έρευνα της Deloitte συμπεραίνει ότι το 63% των νέων εργαζομένων ενδεχομένως να παραιτηθεί εάν ο εργοδότης του δεν δώσει προτεραιότητα στη διαφορετικότητα. Το ποσοστό αυτό είναι αξιοεπιβεβαίωτο, δεδομένου ότι έως το 2025 οι millennials θα απαρτίζουν το 75% του ενεργού εργατικού δυναμικού, όπως εκτιμά το αμερικανικό ερευνητικό ινστιτούτο Brookings.

Κενό 15,8 τρισ. δολ. παγκοσμίως για πληρωμή συντάξεων το 2050

Το υψηλό έλλειμμα προκαλείται από τα απαρχαιωμένα ασφαλιστικά συστήματα

Το μέλλον προμηνύεται δυσόιονο για τους συνταξιούχους ανά τον κόσμο, σύμφωνα με έκθεση που δημοσίευσε η «ομάδα των 30», στην οποία συμμετέχουν κεντρικοί τραπεζίτες, εκπρόσωποι κανονιστικών αρχών, πανεπιστημιακοί κ.ά. Το 2050 προβλέπεται ότι το κενό χρηματοδότησης των συνταξιοδοτικών συστημάτων κρατών που αθροιστικά συνεισφέρουν το 90% του παγκόσμιου ΑΕΠ θα έχει φτάσει τα 15,8 τρισ. δολάρια. Οι λύσεις που προτείνονται για να καλυφθεί το χρηματοδοτικό κενό περιλαμβάνουν αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης και μείωση του ύψους των συντάξεων.

«Αν δεν αλλάξει η πολιτική, αλλά και η συμπεριφορά μεμονωμένων ατόμων, τα συστήματα συνταξιοδότησης πολλών χωρών θα αντιμετωπίσουν οξεία κρίση, με αποτέλεσμα είτε να ασκηθούν αβάσταχτες πιέσεις στις δημόσιες δαπάνες είτε οι συνταξιούχοι να έχουν ανεπαρκές εισόδημα», ανέφερε σε δήλωσή του ο Αντέρ Τέρνερ, πρώην επικεφαλής της βρετανικής Αρχής Χρηματοπιστωτικής Υπηρεσιών (FCA) και εκ των βασικών συγγραφέων της μελέτης. Στη μελέτη υπολογίζεται το χρηματοδοτικό έλλειμμα που θα συσσωρευτούν την επόμενη τριακονταετία τα 21 μεγαλύτερα συνταξιοδοτικά συστήματα του κόσμου, από το αμερικανικό και το γερμανικό μέχρι το κινεζικό και το μεξικανικό.

Μάλιστα, η πρόβλεψη για έλλειμμα ύψους 15,8 τρισ. δολαρίων το 2050 είναι προσαρμοσμένη ώστε να περιλαμβάνει την επίπτωση του πληθωρισμού. Το ονομαστικό έλλειμμα σε δολάρια ΗΠΑ θα είναι σημαντικά μεγαλύτερο και θα ανέρχεται στο 23% του παγκόσμιου ΑΕΠ το 2025, σύμφωνα με την έκθεση. Η «ομάδα των 30», στην οποία μετέχουν μεταξύ άλλων ο διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας Μάρκ Κάρνεϊ και οι πρώην υπουργοί Οικονομικών των Ηνωμένων Πολιτειών Λόρενς Σάμερς και Τίμοθι

Γκάιτνερ, θεωρεί πως το πρόβλημα του ελλείμματος χρηματοδότησης προκαλείται κυρίως από τον απαρχαιωμένο σχεδιασμό των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Ηδη το 2018 το χρηματοδοτικό κενό που έχουν συσσωρεύσει αυτά τα 21 συνταξιοδοτικά συστήματα ανέρχεται σε 1,2 τρισ. δολάρια.

Βέβαια, σημαντικό ρόλο παίζει και η γήρανση του παγκόσμιου πληθυσμού καθώς κέρη στην πρόοδο της ιατρικής επιστήμης και στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου αυξάνεται σημαντικά το προσδόκιμο ζωής των ανθρώπων. «Ανθρώποι που γεννήθηκαν το 2015 μπορούν να ελπίζουν ότι θα ζήσουν μέχρι τα 72 (μέχρι τα 80 στις ΗΠΑ), ενώ όσοι είχαν γεννηθεί το 1950 θα ζούσαν μέχρι τα 47 (69 στις ΗΠΑ). Ωστόσο, καθώς αυξάνεται η μέση ηλικία του πληθυσμού παγκοσμίως, μειώνεται σταδιακά ο ρυθμός

Μελέτη της «ομάδας των 30» προτείνει αύξηση ορίων ηλικίας και μείωση συντάξεων.

γεννήσεων, ως αποτέλεσμα της βελτίωσης των οικονομικών και περιβαλλοντικών συνθηκών και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης», αναφέρεται στην έκθεση. Το έλλειμμα χρηματοδότησης επιδεινώνεται επίσης από τη μικρότερη απόδοση που έχει η αποταμίευση στην εποχή των χαμηλών επιτοκίων δανεισμού.

Οι συντάκτες της έκθεσης προειδοποιούν πως η επερχόμενη κρίση δεν αφορά μόνο τις συντάξεις, αλλά ευρύτερο πλέγμα υπηρεσιών που σήμερα ενισχύουν το βιοτικό επίπεδο των συνταξιούχων και τους εξασφαλίζουν την αποκαλούμενη «επ' όρου ζωής οικονομική ασφάλεια». Πρόκειται για τα δημόσια συστή-

Σύμφωνα με τη μελέτη, το ένα τέταρτο του ελλείμματος των συνταξιοδοτικών συστημάτων θα καλυπτόταν αν αυξανόταν το όριο ηλικίας κατά μέσον όρο τέσσερα με έξι χρόνια έως το 2050.

ματα υγείας, στέγασης και μεταφοράν, που επίσης θα δεχτούν πίεση καθώς όλο και λιγότεροι εργαζόμενοι θα καλούνται να υποστηρίξουν τις υπηρεσίες για όλο και περισσότερους συνταξιούχους.

Η «ομάδα των 30» προτείνει διάφορα μέτρα για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Πρώτον, αύξηση του επίσημου ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης κατά τουλάχιστον τέσσερα με έξι χρόνια κατά μέσον όρο έως το 2050. Το ένα τέταρτο του ελλείμματος των συνταξιοδοτικών συστημάτων θα καλυπτόταν αν αυξανόταν το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης κατά τέσσερα με έξι χρόνια κατά μέσον όρο.

Δεύτερον, προτείνεται η ενίσχυση

των ιδιωτικών αποταμιεύσεων και η αύξηση της φορολογίας, ώστε να υποστηρικτούν τα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα, περιλαμβανομένων της δημιουργίας υποχρεωτικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων.

Τρίτον, να αποδεχθούν οι σημερινοί εργαζόμενοι και αυριανοί συνταξιούχοι πως οι συντάξεις τους ενδεχομένως να είναι σημαντικά χαμηλότερες. Για συνταξιούχους με μεσοί και υψηλό εισόδημα αυτό θα μπορούσε να σημαίνει ότι θα πρέπει να ζήσουν με το 60% του μέσου εισοδήματος που είχαν πριν βγουν στη σύνταξη, αντί με το 75% του εισοδήματος.

BLOOMBERG

Ισότητα στους μισθούς ανδρών και γυναικών σε... 257 χρόνια

Αν και η ανάδειξη γυναικών σε θέσεις ευθύνης στη διεθνή σφαίρα ενισχύεται, θα απαιτηθούν 257 χρόνια για να εξισωθούν γυναίκες και άνδρες με όρους οικονομικούς – δηλαδή, όσον αφορά τις επαγγελματικές ευκαιρίες και τις αποδοχές τους, σύμφωνα με το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ. Πέρυσι το Φόρουμ είχε κάνει μια... ελαφρώς καλύτερη πρόβλεψη 202 ετών, όπως αναφέρει το Bloomberg. Ποιος είναι ο λόγος; Το ότι τα τεχνολογικά επιτεύγματα έχουν δυσανάλογη επίπτωση στην αγορά εργασίας. Οι γυναίκες είναι οι χειρότερα πληττόμενες σε θέσεις που αντικαθίστανται από ρομπότ και υπολογιστές, όπως αυτές στον κλάδο του λιανικού εμπορίου. Παράλληλα, είναι λίγες οι γυναίκες οι οποίες μέχρι σήμερα εισέρχονται σε επαγγέλματα όπου η αύξηση του μισθού και οι προαγωγές αντιστοιχώς συντελούνται με ταχύ ρυθμό. Με τη γλώσσα των αριθμών και σύμφωνα με τις μετρήσεις της Payscale, που συγκεντρώνει δεδομένα για τις αποδοχές των εργαζομένων διεθνώς, στις ΗΠΑ για κάθε 1 δολάριο που κερδίζει ένας άντρας, ανεξαρτήτως ιεραρχίας και επιχειρηματικού κλάδου, μια γυναίκα στην ίδια θέση κερδίζει 79 σεντς. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχει μεγάλη απόκλιση στη μισθολογική ανισότητα λόγω φύλου (με κριτήριο το ωρομίσθιο), με κάτω του 8% σε Βέλγιο, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Πολωνία και Ρουμανία, ενώ η υψηλότερη διαφορά, του 20% και πλέον, εντοπίζεται σε Τσεχία, Γερμανία, Εσθονία και Βρετανία. Στη χώρα μας η διαφορά βρίσκεται κάπου στη μέση, στο 12,5% – δηλαδή, οι γυναίκες κερδίζουν 12,5% λιγότερα την ώρα από τους ομοβαθμους άνδρες συναδέλφους τους.

Συν τοις άλλοις, υπάρχει σοβαρή ανισότητα σε σχεδόν όλους τους θύλακες ταξικής δημιουργίας θέσεων εργασίας, οι οποίοι συνδέονται με τη νέα οικονομία διαμοιρασμού και την υψηλή τεχνολογία, όπως αναφέρει η Σάντια Ζαχίντι, διευθύντρια του Κέντρου Νέας Οικονομίας και Κοινωνίας του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ. Οι άνθρωποι που εργάζονται στο λογισμικό νέφος, στην πληροφορική, στα δεδομένα, στην τεχνητή νοημοσύνη και στην ανάπτυξη προϊόντων είναι κυρίως άνδρες και λιγότερο γυναίκες, σύμφωνα με σχετικό δημοσίευμα στο Bloomberg. «Για να μπορέσουν οι δύο αιώνες να γίνουν η επόμενη δεκαετία, χρειάζεται να εκμεταλλευτούμε πόρους, να δώσουμε μεγάλη έμφαση σε θέματα ηγεσίας, προβλεψτικών προτύπων για τα κορίτσια

Στις ΗΠΑ για κάθε 1 δολάριο που κερδίζει ένας άνδρας, ανεξαρτήτως ιεραρχίας και επιχειρηματικού κλάδου, μία γυναίκα στην ίδια θέση κερδίζει 79 σεντς.

Οι νέες τεχνολογίες και η έλευση των ρομπότ στην αγορά εργασίας πλήττουν κατά κύριο λόγο τις γυναίκες.

σε πεδία όπως η τεχνολογία, τα μαθηματικά και οι φυσικές επιστήμες, καθώς και να δεσμευθούμε στην εκπλήρωση στόχων ισότητας ευκαιριών και μισθών», σημειώνει η Σάντια Ζαχίντι.

Από τη δική του πλευρά, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ δεσμεύεται να κάνει τουλάχιστον διπλάσιο το ποσοστό συμμετοχής των γυναικών στις ετήσιες συνδιασκέψεις του στο Νταβός έως το 2030. Υπάρχει, όμως, και μια νότα αισιοδοξίας. Σε διεθνή κλίμακα το χάσμα των φύλων στο πεδίο της περιθάλψης, της εκπαίδευσης, της οικονομίας και της πολιτικής δείχνει να μικραίνει. Σε πολλές χώρες, τέλος, η ενίσχυση της εκπροσώπησης των γυναικών στα κοινά και η παρακίνηση τους να συμμετάσχουν στον δημόσιο βίο μεταφράζεται στο ότι αναλαμβάνουν περισσότερους ηγετικούς ρόλους. Αρα δημιουργούνται θετικά πρότυπα για τις νεότερες γενιές κοριτσιών και αυτό σταδιακά θα μειώσει την οικονομική ανισότητα. Και κάτι πολύ σημαντικό, μιας και συμβαίνει σε μια χώρα με κακές επιδόσεις στην ισονομία και στην ισότητα, το Κουβέιτ, όπου η Μαρίμ αλ - Ακουϊλ ανέλαβε το υπουργείο Οικονομικών – είναι η πρώτη γυναίκα υπουργός στις χώρες του Κόλπου συνολικά.

Πώς αναμένεται να κινηθούν οι κεντρικές τράπεζες το 2020

Αμετάβλητα φαίνεται πως θα παραμείνουν τα επιτόκια στις ΗΠΑ και την Ευρωζώνη

Το 2019 ήταν μια χρονιά κατά την οποία ανέλαβαν ξανά δράση οι επικεφαλής των κεντρικών τραπεζών, μειώνοντας τα επιτόκια, αποπειρώμενοι να διαχειριστούν την κάμψη της οικονομίας εξαιτίας του εμπορικού πολέμου και της συνεπαγόμενης συρρίκνωσης της μεταποίησης. Ορισμένες κεντρικές τράπεζες, όπως η Ομοσπονδιακή Τράπεζα των Ηνωμένων Πολιτειών (Fed), αν μη τι άλλο, είχε διανύσει μία διαδρομή με αυξήσεις επιτοκίων πριν από το 2019, έχοντας δημιουργήσει χώρο για χαλάρωση σε συνθήκες αδύναμης οικονομικής ανάπτυξης. Άλλες, τώρα, όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) βρέθηκαν σε μια πιο δύσκολη κατάσταση, οπότε έπρεπε να μειώσουν κάτω από το μηδέν τα επιτόκιά τους, προκαλώντας προβληματισμό. Το 2020 φαίνεται λίγο πιο ήσυχο, διότι πιθανόν και η δημοσιονομική πολιτική να αναλάβει μέρος της δουλειάς για την τόνωση της οικονομίας – επίσης, οι οικονομικές προοπτικές είναι κατά τι καλύτερες.

Οι μεγάλοι παίκτες αναμένεται να μην προβούν σε κινήσεις σχετικά με τα επιτόκια. Ο προηγούμενος πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, Μάριο Ντράγκι, είχε δεσμευθεί να ενισχύσει τα μέτρα οικονομικής στήριξης, εάν παραστεί ανάγκη. Ωστόσο, ήδη τα στελέχη της ΕΚΤ έχουν δημοσίως δηλώσει πως αντιτίθενται στο να συνεχιστούν τα μέτρα αυτά που παρουσιάζουν τον Σεπτέμβριο. Κυρίως εστιάζουν στις επιβλαβείς συνέπειες των αρνητικών επιτοκίων, όπως είναι η συρρίκνωση των τραπεζικών κερδών και οι απειλές για τη σταθερότητα

Η Κριστίν Λαγκάρντ έχει υποσχεθεί να εξετάσει τα μέτρα στήριξης της Ευρωζώνης.

Στελέχη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας εστιάζουν στις επιβλαβείς συνέπειες των αρνητικών επιτοκίων.

του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η διάδοχος του Ντράγκι, Κριστίν Λαγκάρντ, έχει υποσχεθεί να εξετάσει τα μέτρα ως μέρος της πρώτης αναθεώρησης για τη στρατηγική της ΕΚΤ από το 2003. Κατά τους οικονομολόγους του Bloomberg, Μέβα Κάξεν και Ντέιβιντ Πόου, η ΕΚΤ

Ο νέος διοικητής της Τράπεζας της Αγγλίας, Αντριου Μπέιλι, αναλαμβάνει καθήκοντα στις 16 Μαρτίου 2020 και καλείται να διαχειριστεί την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και την επίμονη έλλειψη επενδύσεων. Ακόμα πιο σοβαρός παράγοντας ανησυχίας είναι το πώς πρέπει να κινηθεί ενόψει της προθεσμίας εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε.

στην προσεχή διατία, όσο διαρκέσει, δηλαδή, ο νέος γύρος αγορών τίτλων, δεν θα αλλάξει γραμμή πλεύσης.

Στην περίπτωση της Fed, ο πρόεδρος της Τζερόμ Πάουελ δεν έχει αφήσει κανένα περιθώριο αμφιβολίας ότι τα επιτόκια θα παραμείνουν αμετάβλητα επί μακρόν. Κι αυτό θα ισχύει, εκτός εάν η ευσιώπη πρόβλεψη της Fed αναθεωρηθεί δραματικά. Οι δηλώσεις Πάουελ έγιναν στις 11 Δεκεμβρίου, μετά την ολοκλήρωση της συνεδρίασης, όπου οι συμμετέχοντες αξιωματούχοι αποφάσισαν να διατηρήσουν τα επιτόκια στη ζώνη 1,5% -1,75% μετά τρεις διαδοχικές περικοπές τους.

Κατά τους αναλυτές του Bloomberg, η τράπεζα διατηρεί αμετάβλητα τα επιτόκια

και με αυτήν την απόφασή της νιώθει άνετα, μιας και οι κίνδυνοι, που δικαιολόγησαν τις μειώσεις στο δεύτερο ήμισυ του 2019, δεν την ανησυχούν πλέον τόσο.

Η Τράπεζα της Αγγλίας, η οποία επέλεξε πρόσφατα τον νέο της διοικητή (Αντριου Μπέιλι) μετά την επικείμενη λήξη της θητείας του Μαρκ Κάρνεϊ, έχει τα επιτόκιά της στο 0,75%, όπου και προβλέπεται να παραμείνουν έως την εκπνοή του 2020.

Αναλαμβάνει καθήκοντα στις 16 Μαρτίου 2020 και καλείται να διαχειριστεί την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και την επίμονη έλλειψη επενδύσεων. Ακόμα πιο σοβαρός παράγοντας ανησυχίας είναι το πώς πρέπει

να κινηθεί ενόψει της προθεσμίας εξόδου της Βρετανίας από την Ε.Ε., οπότε πρέπει να εξασφαλίσει εμπορική συμφωνία μαζί της. Οι οικονομολόγοι εκτιμούν πως ο Μπέιλι θα κάνει μία αύξηση επιτοκίων το 8' τρίμηνο του 2020.

Η Τράπεζα της Κίνας θα εξακολουθήσει να αποδεδειχθεί ρευστό στο σύστημα της οικονομίας, εάν συνεχιστεί η επιδείνωση της, με εργαλείο τη μείωση των αναγκαιών κεφαλαίων, που πρέπει να διατηρούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ως αποθεματικά. Τα σχετικά προβλήματα αναλύεται.

Τέλος, στην περίπτωση της Τουρκίας, εκτιμούν ότι το σημερινό 12% για το εβδομαδιαίο επιτόκιο γερο θα μειωθεί στο

11% στα τέλη του 2020. Χάρη στη σταθερότητα της λίρας προσφάτως, η Κεντρική Τράπεζα μείωσε τα βασικά επιτόκια κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες. Ωστόσο, οι αποδόσεις της λίρας, συνεκτιμώντας τον πληθωρισμό, με δυσκολία αντιστοιχούν σε εκείνες από άλλα νομίσματα αναδυόμενων οικονομιών. Ετσι θα είναι δυσκολότερο για την τράπεζα να τηρήσει τις δεσμεύσεις της για λογικό επίπεδο αποδόσεων, χωρίς να εννοήσει τον Τούρκο πρόεδρο, ο οποίος ισχυρίζεται ότι ο πληθωρισμός θα μειώνεται, ενώ θα υποσχεθεί το κόστος δανεισμού – αυτό αντιβαίνει τις συνθήκες παραδοχών των κεντρικών τραπεζών.

BLOOMBERG

Σε χειμερία νάρκη η βιομηχανική παραγωγή της Γερμανίας

Μειώθηκε 5,3%, που είναι το υψηλότερο ποσοστό πτώσης εντός της δεκαετίας - Αναμένεται να χάσουν τη δουλειά τους 100.000 εργαζόμενοι

Ανησυχιακή ήταν η κάμψη που παρουσίασε η παραγωγή της βιομηχανίας στη Γερμανία το δωδεκάμηνο από τον Νοέμβριο του 2018 έως τον Οκτώβριο του 2019, ενώ η παραγωγή στα επενδυτικά αγαθά αποδυναμώνεται και οι πρώιμες ενδείξεις αναζωογόνησης της μεταποίησης ίσως να έχουν εξαλειφθεί.

Ειδικότερα, η παραγωγή μειώθηκε δραστηρικότερα από κάθε άλλη φορά την τελευταία δεκαετία σε ποσοστό 5,3%. Η εξέλιξη αυτή δείχνει ότι οι κραδασμοί από τον sinoαμερικανικό πόλεμο και η αβεβαιότητα γύρω από την έξοδο της Βρετανίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν επηρεάσει δυσμενώς τη μέχρι πρότινος ατμομηχανή της Γερμανίας Ηπείρου.

Οι εταιρείες που βρίσκονται στην καρδιά της γερμανικής βιομηχανίας, και είναι όσες κατασκευάζουν μηχανοκατασκευαστικό εξοπλισμό και αυτοκίνητα, δεν τα πήγαν καλά. Και εξαιτίας της κατάστασης αυτής θα χάσουν τη δουλειά τους περί τους 100.000 εργαζομένους στον κλάδο της βιομηχανίας.

Με τα τελευταία στοιχεία εγείρεται ένα ερώτημα σχετικά με το πόσο ευσταθούν οι ισχυρισμοί ότι ο βηματισμός της γερμανικής οικονομίας θα επιταχυνθεί, όπως παρατηρεί το Bloomberg.

Οι παραγγελίες των εργοστασίων της χώρας εμφάνισαν μια μη αναμενόμενη πτώση τον Οκτώβριο, με αφορμή την ασθενηκή ζήτηση για επενδυτικά προϊόντα και εντός των συνόρων και εκτός της Ευρωζώνης των 19 κρατών-μελών.

Εν τω μεταξύ, αξίζει να αναφερθεί στο

σημείο αυτό πως και η επιχειρηματική εμπιστοσύνη παραμένει υποτονική στη Γερμανία, αν και σταθεροποιείται. Η οικονομολόγος της μονάδας Bloomberg Economics, Μέβα Κάξεν, υπογραμμίζει ότι η τελευταία μείωση στην παραγωγή της βιομηχανίας θέτει εν κινδύνω τις προοπτικές για την ανάπτυξη της οικονομίας κατά το τέταρτο και τελευταίο τρίμηνο του 2019. Και αυτό, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της, σημαίνει πως η ανάπτυξη θα περιοριστεί κατά 0,6 της ποσοστιαίας μονάδας. Αν εξετάσουμε τις εκτιμήσεις

Με τα τελευταία στοιχεία εγείρεται ένα ερώτημα σχετικά με το πόσο ευσταθούν οι ισχυρισμοί ότι ο βηματισμός της γερμανικής οικονομίας θα επιταχυνθεί.

της Κεντρικής Τράπεζας της Γερμανίας (Bundesbank), θα δούμε ότι η οικονομία θα παραμείνει στάσιμη το τρέχον τρίμηνο Οκτωβρίου - Δεκεμβρίου.

Παρά ταύτα, η κυβέρνηση της Άγκελα Μέρκελ εμμένει στη θέση της πως δεν χρειάζεται να καταρτίσει δέσμη μέτρων για την αναθέρμανση της δραστηριότητας, διατηνόμενη ότι δεν τίθεται θέμα κρίσης στην οικονομία. Το υπουργείο Οικονομίας της Γερμανίας, πάντως, παραδέχθηκε χτες ότι ο βηματισμός της

Οι εταιρείες που βρίσκονται στην καρδιά της γερμανικής βιομηχανίας, και είναι όσες κατασκευάζουν μηχανοκατασκευαστικό εξοπλισμό και αυτοκίνητα, δεν τα πήγαν καλά τη χρονιά που πέρασε.

εγκώριας βιομηχανίας είναι αργός και ασθενής, αλλά διατύπωσε μία πιο αισιόδοξη πρόβλεψη: «Τα τελευταία στοιχεία για τις παραγγελίες και τις προσδοκίες των επιχειρήσεων φανερόνουν ότι στους μήνες που ακολουθούν, ενδεχομένως να υπάρξει σταθεροποίηση». Συν τοις άλλοις, ο τελευταίος γύρος οικονομικών ειδήσεων συμπεριλαμβάνει και το ΑΕΠ της Ευρωζώνης, το οποίο μόλις και αυξήθηκε.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της υπηρεσίας της Eurostat, το εποχικά προσαρμοσμένο

ΑΕΠ ενισχύθηκε το τρίμηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου κατά 0,2%, σε εναρμόνιση δηλαδή με τις προβλέψεις αναλυτών και οικονομολόγων και χωρίς μεταβολή από το προηγούμενο δεύτερο τρίμηνο. Οι εξελίξεις αυτές στο σύνολο των δεκαεννέα κρατών-μελών της Ευρωζώνης θα αποτελέσουν τροφή προς σκέψη στους κύκλους της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της οποίας το διοικητικό συμβούλιο συνεδριάζει την προσεχή εβδομάδα. Στο πλαίσιο αυτό, οι αξιωματούχοι

της ΕΚΤ θα ενημερωθούν σχετικά με τις νεότερες προβλέψεις των οικονομολόγων για την προοπτική της ανάπτυξης και του πληθωρισμού.

Εξάπλωση της κρίσης

Η οικονομία της Γερμανίας το τρίμηνο Ιουλίου - Σεπτεμβρίου, η οποία αναπτύχθηκε 0,1%, απέφυγε κατ'ελάχιστον την ύφεση, διότι οι υψηλότερες δαπάνες του δημόσιου τομέα, αλλά και των νοικοκυριών, καθώς και μια ανάκαμψη στις εξα-

γωγές, συνέβαλαν στο να αντισταθμιστεί η εξασθένιση που παρατηρήθηκε στη βιομηχανική παραγωγή. Παρά ταύτα, όπως αναφέρεται σε σχετικό δημοσίευμα της βρετανικής εφημερίδας Financial Times, εκφράζονται φόβοι πως η κρίση, η οποία μασιτίζει τον κλάδο της μεταποίησης, θα «εξαπλωθεί» και σε άλλους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, όπως είναι η παροχή υπηρεσιών. Μία τέτοια δυσσιώπη εξέλιξη θα μεταφραστεί σε πλήγμα για την αγορά απασχόλησης και τον δείκτη εμπιστοσύνης των Γερμανών καταναλωτών. Η όλη κατάσταση εντείνει τις πιέσεις στο Βερολίνο να υπαναχωρήσει των δεσμεύσεών του για ισοσκελισμένο προϋπολογισμό. Η νέα ηγεσία του κόμματος των Σοσιαλδημοκρατών ζήτησε προσφάτως να προωθηθεί ένα πρόγραμμα μαζικών επενδύσεων και να καθορισθεί υψηλότερο ελάχιστο ωρομίσθιο στα 12 ευρώ με την προοπτική των συνολικών με τους Χριστιανοδημοκράτες της Άγκελα Μέρκελ στο πλαίσιο του κυβερνητικού συνασπισμού. Τον Οκτώβριο, επίσης, η διάθεση των καταναλωτών να κάνουν έξοδα περιορίστηκε και στην Ευρωζώνη οι λιανικές πωλήσεις συνολικά ελαττώθηκαν κατά 0,6%, στη δε Γερμανία, η πτώση αποδείχθηκε δραστηρικότερη στο -1,9%, όπως αντιστοιχώς και στην Ιρλανδία. «Μια βελτίωση της κατάστασης στη μεταποίηση και συνεπώς και στη γερμανική οικονομία εν γένει δεν είναι ακόμη ορατή», παρατηρεί στους FT ο οικονομολόγος της Commerzbank, Ραλφ Σόλβιν.

“BDO. What matters to you, matters to us”

Audit | Tax | Compliance | Restructuring and insolvency | Fund Services

Δύο τράπεζες στη Γερμανία μοιράζονται 17 υποκαταστήματα

Μια ιδιότυπη συμμαχία των Frankfurter Volksbank και Taunus Sparkasse

Τα αρνητικά επιτόκια, οι αυστηρότερες ρυθμίσεις που έχουν επιβληθεί στις ευρωπαϊκές τράπεζες μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, η επιβράδυνση της ανάπτυξης αλλά και η στρόφη των αποταμιευτών σε ψηφιακές υπηρεσίες είναι οι εκρηκτικές συνδυασμός πιέσεων που υφίστανται οι ευρωπαϊκές τράπεζες. Αναγκάζονται, έτσι, να συσπειρώσουν τις δυνάμεις τους και να συνεργαστούν τράπεζες που έως τώρα ανταγωνίζονταν επιθετικά η μία την άλλη. Ενδεικτική είναι η συμμαχία ανάμεσα σε δύο τοπικές τράπεζες της Γερμανίας, τις Frankfurter Volksbank και Taunus Sparkasse, που έχουν άθροισμα περιουσιακών στοιχείων ύψους 17 δισ. ευρώ και επί δεκαετίες ανταγωνίζονταν η μία την άλλη.

Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ του Bloomberg, υπό το βάρος όλων αυτών των επιβαρυντικών παραγόντων οι δύο τράπεζες συμφώνησαν να προχωρήσουν σε μια μάλλον ιδιότυπη συμμαχία: Αρχής γενομένης από χθες, χρησιμοποιούν από κοινού 17 καταστήματα κοντά στη Φρανκφούρτη, σε μια προσπάθεια να μειώσουν το κόστος τους. Εν ολίγοις, δύο φορές την εβδομάδα οι υπάλληλοι της Sparkasse θα καταλαμβάνουν τα γραφεία των επλεγμένων καταστημάτων και άλλες δύο ημέρες την εβδομάδα θα κάνουν το ίδιο οι υπάλληλοι της Volksbank. Οι δύο τράπεζες, που διαθέτουν συνολικά 140 υποκαταστήματα, θα κλείσουν ορισμένα από αυτά για να περιορίσουν την αλληλοεπικάλυψη και θα επενδύσουν 5 εκατ. ευρώ στους χώρους που θα χρησιμοποιούν από κοινού.

Όπως υπογραμμίζει ο Φρίντριχ Χάινριχ,

οικονομολόγος του γερμανικού ινστιτούτου ZEW, η προσέγγιση «καταδεικνύει πόσο σοβαρή είναι η κατάσταση όταν οι δύο τράπεζες συμφωνούν μια συνεργασία που ήταν αδιανόητη στο όχι και τόσο μακρινό παρελθόν». Σύμφωνα με μελέτη της συμβουλευτικής Bain & Co., οι πιέσεις εντείνονται ειδικότερα στις γερμανικές τράπεζες, που σημείωσαν απόδοση ιδίων κεφαλαίων κατά

Θα κλείσουν ορισμένα καταστήματα και θα επενδύσουν 5 εκατ. στους χώρους που θα χρησιμοποιούν από κοινού.

μέσον όρο 1% στη διάρκεια του 2018. Σαφώς υψηλότερη ήταν η απόδοση των ευρωπαϊκών τραπεζών, που κατά μέσον όρο βρίσκεται στο 7%, και των αμερικανικών, που φτάνει στο 12%. Ετσι, ο Βάλτερ Σιν, σύμβουλος της Bain που συμμετείχε στη σχετική μελέτη, συνιστά στις γερμανικές τράπεζες «να προχωρήσουν πρώτα σε αναδιάρθρωση και μετά σε συγχωνεύσεις». Πολλές γερμανικές τράπεζες έχουν αναγκαστεί να περιορίσουν το δίκτυο των υποκαταστημάτων τους στη διάρκεια της περασμένης δεκαετίας και έτσι το σύνολο των υποκαταστημάτων στη χώρα έχει μειωθεί σταδιακά σε κάτω από 28.000 το περασμένο έτος. Και, βέβαια, έπειτα από πέντε χρόνια αρνητικών επιτοκίων που τους επέβαλε η ΕΚΤ, ορισμένες από τις γερμανικές τράπεζες «οπάνε το τα-

μπού» και επιβάλλουν αρνητικά επιτόκια ακόμη και στους μικροκαταθέτες.

Το ίδιο συμβαίνει και σε τράπεζες της Ελβετίας και των σκανδιναβικών χωρών, συμπεριλαμβανομένης της Σουηδίας, η κεντρική τράπεζα της οποίας υιοθέτησε αρνητικά επιτόκια το 2015, δηλαδή έναν και πλέον χρόνο μετά την ΕΚΤ.

Αύξηση επιτοκίων

Η Τράπεζα της Σουηδίας είναι, πάντως, η πρώτη από τις κεντρικές τράπεζες με αρνητικά επιτόκια που αποφασίζει να τα αυξήσει παρά την επιβράδυνση της σουηδικής οικονομίας και την αβεβαιότητα στο παγκόσμιο περιβάλλον. Ετσι, χθες, από το -0,25% το βασικό επιτόκιο έφτασε στο 0% και ακολούθησε ελαφρά ανατίμηση της σουηδικής κορώνας ως προς το ευρώ. Όπως τονίζει το Bloomberg, η κίνηση της Τράπεζας της Σουηδίας σηματοδοτεί ένα σημείο καμπής στο πείραμα των αρνητικών επιτοκίων, που τα τελευταία χρόνια αποτελούν σχεδόν διεθνή πραγματικότητα.

Εξακολουθούν να έχουν αρνητικά επιτόκια στην Ευρώζων, στη Δανία, στην Ουγγαρία, στην Ελβετία και στην Ιαπωνία. Όπως, πάντως, επισομαίνει σε άλλο δημοσίευσμά του το Bloomberg, η ΕΚΤ δεν έχει λόγο να αυξήσει τα επιτόκια δεδομένου ότι ο πληθωρισμός στην Ευρώζων παραμένει ακόμη σε επίπεδα πολύ χαμηλότερα από τον στόχο του 2%. Η Τράπεζα εκτιμά πως ο δείκτης θα φτάσει μόλις στο 1,6% το 2022. Της συνιστά για τον λόγο αυτό να εξετάσει την κίνηση της Σουηδίας με επιφυλακτικότητα.

Η Γερμανία έχει περισσότερες τράπεζες από κάθε άλλη χώρα στην Ευρωζώνη

Μετά από πέντε χρόνια αρνητικών επιτοκίων σε συνδυασμό με τις αυστηρότερες ρυθμίσεις στον κλάδο, ορισμένες γερμανικές τράπεζες επιβάλλουν πλέον αρνητικά επιτόκια ακόμη και στους μικροκαταθέτες.

ΠΗΓΗ: Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Τραπεζών

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

600 κρατήσεις για το διαστημικό ταξίδι της Virgin Galactic

Η τιμή των εισιτηρίων γι' αυτή την ιδιαίτερη πτήση ανέρχεται σε 250.000 δολ.

Εάν ένα από τα όνειρά σας και τους στόχους σας για το 2020 είναι να κατακτήσετε το Διάστημα, τότε μάλλον ανήκετε σε αυτούς τους 600 υπερτεκνούς, για τους οποίους μιλάει σε σχετικό του δημοσίευμα το BBC. Μέχρι σήμερα, λοιπόν, είναι 600 οι άνθρωποι οι οποίοι έχουν δώσει προκαταβολή στην εταιρεία του εκκεντρικού Ρίτσαρντ Μπράνσον (μία από τις πολλές που έχει) και ακούει στο όνομα Virgin Galactic. Η προκαταβολή αφορά εισιτήρια αξίας 250.000 δολαρίων έκαστο. Με το «μαγικό χαρτάκι» θα επιβιβαστούν σε πύραυλο και θα συμ-

Τα διαστημικά ταξίδια εκτιμούνται ότι θα αποτελέσουν τη νέα πολυτέλεια της επόμενης δεκαετίας για τους πολύ πλούσιους.

μετάσχουν σε ένα από τα ταξίδια στο Διάστημα, που τυπικά αναμένεται να ξεκινήσουν του χρόνου. Κι όπως παρατηρεί το BBC, όσοι είναι πραγματικά ζήλτοι με πάρα πολλά χρήματα και έχουν χορτάσει από τον πολυτελή βίο με τις επαύλεις, τα ιδιωτικά τζετ και νησιά και τις διακοπές της κλιδής, τα διαστημικά ταξίδια θα γίνουν η νέα πολυτέλεια της επόμενης δεκαετίας.

Έτος-σταθμός

Για τους ειδικούς επί των γαλαξιακών ταξιδιών, το 2020 θεωρείται έτος πολύ σημαντικό. Αυτά λέει ο Γκι Νόρις, αρχισυντάκτης του εξειδικευμένου περιο-

Ο Ρίτσαρντ Μπράνσον εκτιμά ότι η πραγματοποίηση του πρώτου διαστημικού ταξιδιού είναι πολύ κοντά και, εάν όλα εξελιχθούν ομαλά, η Virgin Galactic θα το κάνει μέσα στο 2020.

δικού για την αεροπλοΐα και τη διαστημική τεχνολογία Aviation Week & Space Technology. Αφ' ης στιγμής η NASA απέσυρε από την κυκλοφορία το διαστημικό λεωφορείο «Space Shuttle» το 2011, οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν βασιστεί στη Ρωσία και στα δικά της διαστημόπλοια για τη μεταφορά αστροναυτών στον Διεθνή Διαστημικό Σταθμό. Αυτή, όμως, η κατάσταση μάλλον θα αλλάξει το 2020, εάν όλα πάνε κατ' ευχήν και πλέον δύο αμερικανικές κατασκευείς διαστημόπλοια θα ξεκινήσουν να κάνουν τις μετακινήσεις αυτές.

Το ένα είναι Boeing, το «CST-100 Starliner», με δυνατότητα μεταφοράς έως και επτά αστροναυτών σε τροχιά. Η πρώτη δοκιμαστική πτήση χωρίς πλή-

ρωμα θα λάβει χώρα το 2020 κατά πάσα πιθανότητα. Εν τω μεταξύ, και το άλλο διαστημόπλοιο, το «SpaceX Dragon», θα περάσει μερικές τελικές δοκιμές στις αρχές του 2020. Εάν όλες ολοκληρωθούν κανονικά, τότε και αυτό θα είναι πια έτοιμο να διεκπεραιώσει μία αποστολή με πλήρωμα. Επιπλέον, μέσα στην επόμενη χρονιά και άλλα συστήματα, που έχουν προγραμματιστεί για διαστημικές μετακινήσεις, θα είναι σχεδόν έτοιμα. Η εταιρεία Blue Origin, που ανήκει στον δισεκατομμυριούχο ιδρυτή της Amazon, Τζεφ Μπέζος, θα είναι κατά το μάλλον ή ήττον έτοιμη να επιβιβάσει τουρίστες στον νέο της πύραυλο New Shepard, ο οποίος θα κάνει υποτροχιακές μεταφορές - η εταιρεία Blue

Origin ιδρύθηκε το 2000. Η δε εταιρεία του Ρίτσαρντ Μπράνσον, όπως αναφέρει το BBC, η Virgin Galactic, η οποία έχει έτος ιδρύσεως το 2004, πιθανόν να είναι έτοιμη να μεταφέρει επιβάτες στο Διάστημα - κι αυτό σημαίνει πως το όραμα του Μπράνσον θα λάβει σάρκα και οστά, αφότου θα έχουν περάσει περισσότερα από δέκα χρόνια από τότε που ο ίδιος ήλπιζε να γίνει. «Τελικώς, ήρθε η ώρα να υλοποιηθούν πολλά από αυτά τα διαστημικά προγράμματα, που οι αρχικές υποσχέσεις είχαν δοθεί χρόνια πριν, αλλά και να υπάρξει η ευκαιρία σε μία ευρεία γκάμα τεχνολογιών να δοκιμαστούν στην πράξη και να δείξουν τις δυνατότητές τους», επισομαίνει, εν κατακλείδι, ο Γκι Νόρις.

Πλησιάζει το τέλος των παραδοσιακών εμπορικών κέντρων

Την εικόνα μισοάδειων καταστημάτων αντικρίζουν όσοι Αμερικανοί καταναλωτές επιλέγουν τα μικρότερα και αποκεντρωμένα εμπορικά κέντρα για τις χριστουγεννιάτικες αγορές τους. Αντιθέτως, πριν από μερικά χρόνια, όταν οι διαδικτυακές αγορές δεν είχαν τόσο μεγάλη απήχηση, το εμπορικό κέντρο αποτελούσε ένα μέρος εκτόνωσης της καταναλωτικής φρενιτιδίας, αλλά και ιδανικό μέρος για ψυχαγωγία.

Οι Αμερικανοί φαίνεται πως στα εμπορικά κέντρα αναζητούν πλέον μόνο το δεύτερο σκέλος, τη διασκέδαση. Τρανιά απόδειξη είναι ότι όσα εμπορικά κέντρα έχουν επιβιώσει από τη μαζική «μετανάστευση» των καταναλωτών στο Διαδίκτυο, θυμίζουν περισσότερο λούνα παρκ παρά εμπορικά κέντρα. Χαρακτηριστικό είναι ότι πριν από μερικά χρόνια τα καταστήματα ρούχων κάλυπταν έως και το 60% της έκτασης των malls, ενώ πλέον το ποσοστό αυτό κινείται ακόμη και γύρω στο 25%. Η υπόλοιπη έκταση καλύπτεται από εστιατόρια, κινηματογράφους, παιδότοπους. Ορισμένα εμπορικά κέντρα των ΗΠΑ, μάλιστα, διοργανώνουν συναυλίες ή διαθέτουν μίνι γκολφ, γυμναστήρια, ακόμη και σκι εσωτερικού χώρου. Ουσιαστικά, τα εμπορικά κέντρα προσαρμόζονται στις νέες συνθήκες, προσφέροντας οτιδήποτε δεν μπορεί κανείς να βρει στο Διαδίκτυο.

Στον αντίποδα βρίσκονται τα μικρότερα εμπορικά κέντρα, τα οποία λόγω έλλειψης πόρων παραμένουν στο παραδοσιακό μοντέλο. Μάλιστα, σε ορισμένες περιπτώσεις δυσκολεύονται να εκμισθώσουν τους χώρους τους σε φυσικά καταστήματα λιανικής. Η ραβδαία αύξηση των διαδικτυακών αγορών συνέβαλε στο κλείσιμο 9.302 φυσικών καταστημάτων λιανικής το 2019 στις ΗΠΑ, δηλαδή 59% περισσότερων σε σχέση με πέρυσι, σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας ερευνών Coresight. Ορισμένα

από αυτά ήταν πολυκαταστήματα, τα οποία αποτελούσαν πόλο έλξης των καταναλωτών στα εμπορικά κέντρα, ενώ κάλυπταν τεράστια έκτασή τους. Εως το 2026 αναμένεται πως θα κλείσουν επιπλέον 75.000 καταστήματα, μεταξύ αυτών περισσότερα από 20.000 καταστήματα ρούχων και περίπου 10.000 καταστήματα ηλεκτρονικών, σύμφωνα με εκτίμηση της UBS.

Ορισμένα από τα μικρότερα εμπορικά κέντρα στις ΗΠΑ μετατρέπονται σε απο-

Στις ΗΠΑ τα malls προσαρμόζονται και μετατρέπονται σε κέντρα ψυχαγωγίας και διασκέδασης.

θήκες, ιατρικά γραφεία, εκκλησίες ή δημόσια πανεπιστήμια, σύμφωνα με το αμερικανικό δίκτυο CNBC. Σχεδόν άθικτα από τις διαδικτυακές αγορές είναι τα καταστήματα με προϊόντα πολυτελείας, τα οποία εξακολουθούν να είναι επικερδή για τα εμπορικά κέντρα, καθώς, εκτός από τους Αμερικανούς καταναλωτές, προσελκύουν και πολλούς τουρίστες. Σε αντίθεση με τα παραδοσιακά εμπορικά κέντρα, τα εκπτώτικα χωριά δεν επηρεάστηκαν σχεδόν καθόλου από τις διαδικτυακές αγορές. Αντιθέτως, φαίνεται πως επεκτείνονται, ανοίγοντας καινούργια καταστήματα, και έχουν μεγάλη απήχηση στις ΗΠΑ.

Αυτή τη στιγμή, οι διαδικτυακές αγορές αποτελούν το 12% των συνολικών αγορών στις ΗΠΑ, σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας συμβούλων A.T. Kearney. Η τελευταία προβλέπει πως έως το 2030 θα αγγίξουν το 32%.

Μαζί στην ανάπτυξη της επιχείρησής σας

- Επιχειρηματικά Δάνεια
- Χρηματοδότηση Εργων
- Χρηματοδότηση Εμπορίου
- Ψηφιακή Τραπεζική
- Υπηρεσίες Αποδοχής Καρτών
- Καταθέσεις

800 00 722 | www.rcbcy.com

RCB Bank Ltd. Ιδιωτική Εταιρεία. Αριθμός εγγραφής: 72376. Εγγεγραμμένη έδρα: Αμαθούσας 2, 3105 Λεμεσός, Κύπρος.

Συναλλαγές 43 δισ. με «πλαστικό χρήμα» το 2020

Η αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών μπορεί να αποφέρει ακόμη και πάνω από 550 εκατ. στα δημόσια ταμεία

Του ΘΑΝΟΥ ΤΣΙΡΟΥ

Την αντίδραση της αγοράς στα μέτρα που υλοποιεί τόσο μέσω του φορολογικού όσο και μέσω του ασφαλιστικού νομοσχεδίου που έρχεται στις αρχές του χρόνου στη Βουλή, περιμένει να καταγράψει το οικονομικό επιτελείο.

Οι στόχοι είναι πολύ συγκεκριμένοι: να αυξηθούν οι πληρωμές με «πλαστικό χρήμα» κατά τουλάχιστον 6 με 7 δισ. ευρώ μέσα στο 2020, και να επανέλθουν τα δηλωθέντα εισοδήματα των αυτοαπασχολούμενων στα προ νόμου Κατρούγκαλου επίπεδα, φτάνοντας και πάλι στα 5-5,5 δισ. ευρώ από τα 3 δισ. ευρώ που υποχώρησαν στην περίοδο 2016-2019 κυρίως λόγω της σύνδεσης των εισφορών με το εισόδημα. Ζητούμενο είναι επίσης η αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας αλλά και του αριθμού των μεταβιβάσεων ακινήτων, καθώς και η δημιουργία κύματος αναβάθμισης ή επισκευής των ακινήτων, με τις πληρωμές να γίνονται από τους ιδιοκτήτες πάνω και όχι κάτω από το τραπέζι. Από τον επιχειρηματικό κόσμο αναμένεται αύξηση των δηλωθέντων κερδών κατά τουλάχιστον 10% (αντιστοιχεί σε περίπου 1,5 δισ. ευρώ) αλλά και αύξηση των επενδύσεων, καθώς από τη μείωση του φορολογικού συντελεστή στο 24% αλλά και της εργοδοτικής εισφοράς, απελευθερώνονται πόροι άνω των 700 εκατ. ευρώ από τα ταμεία των επιχειρήσεων. Εκτός από το αν θα επιτευχθούν οι στόχοι που έχει θέσει η κυβέρνηση, το 2020 θα απαντηθεί ένα ακόμη ερώτημα: αν θα επεκταθεί ακόμη περισσότερο η αυτοαπασχόληση στην Ελλάδα, η οποία μετά τις αλλαγές που προωθούνται γίνεται πολύ ελκυστικότερη φορολογικά και ασφαλιστικά συγκριτικά με τη μισθωτή εργασία. Ακόμη και οι ίδιες οι επιχειρήσεις έχουν περισσότερους λόγους να αναθέσουν έργο σε «συνεργάτες» παρά να προσλάβουν υπαλλήλους, καθώς το μη μισθολογικό κόστος που θα επιμισθούσαν θα είναι σαφώς μικρότερο για τον συνεργάτη, παρά για τον υπάλληλο.

— Οι επιχειρήσεις θα κερδίσουν διπλά μέσα στο 2020. Πέραν του «έκτακτου μερισματος» που θα εισπράξουν μέσα στον

Δεκέμβριο λόγω μείωσης της προκαταβολής φόρου (από το 100% στο 95%), τον Ιούλιο του 2020 θα πληρώσουν και λιγότερο φόρο εισοδήματος και μικρότερη εργοδοτική εισφορά. Ο φόρος του 2020 θα είναι μειωμένος περίπου κατά 30%, ενώ η εργοδοτική εισφορά θα μειωθεί κατά 0,5% για όλους τους εργαζόμενους πλήρους απασχόλησης. Η ρευστότητα των εταιριών με αυτά τα δύο μέτρα θα ενισχυθεί περίπου κατά 700 εκατ. ευρώ. Στο οικονομικό επιτελείο θέλουν αυτό να μεταφραστεί σε πρόσθετες επενδύσεις και προσλήψεις αλλά και σε αύξηση των δηλωθέντων κερδών από τα 14 δισ. ευρώ σήμερα, σε τουλάχιστον 15-15,5 δισ. ευρώ.

— Οι ηλεκτρονικές πληρωμές μέσα στο 2019 αναμένεται να διαμορφωθούν πε-

Στο ΥΠΟΙΚ αναμένουν πως τα δηλωθέντα εισοδήματα των αυτοαπασχολούμενων θα φθάσουν στα 5,5 δισ. ευρώ.

ρίπου στα 37 δισ. ευρώ. Για το 2020, ο στόχος είναι να αυξηθούν κατά περίπου 6-7 δισ. ευρώ ξεπερνώντας τα 43 δισ. ευρώ. Η κυβέρνηση έχει ποντάει πολλά στο μέτρο των υποχρεωτικών ηλεκτρονικών πληρωμών, το οποίο μπορεί να αποφέρει ακόμη και πάνω από 550 εκατ. ευρώ σε δημόσια έσοδα. Στο υπουργείο Οικονομικών περιμένουν αύξηση των ηλεκτρονικών πληρωμών ακόμη και από τους καταναλωτές που ήδη ξεπερνούν το 30% του εισοδήματός τους.

— Η σύνδεση των ασφαλιστικών εισφορών με το εισόδημα επέφερε τη μείωση των εισοδημάτων από τα 5,5 στα 3 δισ. ευρώ. Η κυβέρνηση ελπίζει ότι με την «αποσύνδεση» θα αναστραφεί αυτή η πορεία και μέσα στα επόμενα δύο χρόνια θα επανέλθουν τουλάχιστον στα επίπεδα του 2016 όσον αφορά τα δηλωθέντα εισοδήματα των επαγγελματιών. Από τη στιγμή που οι εισφορές θα είναι «κλει-

δωμένες» στα 210 ευρώ (και ο φορολογικός συντελεστής δεν θα ξεπερνά το 22% για εισοδήματα έως 20.000 ευρώ) ο επαγγελματίας έχει πολύ μικρότερο κίνητρο φοροδιαφυγής αλλά και την ευκαιρία να δηλώνει υψηλότερα εισοδήματα για να καλύπτει τεκμήρια και να διεκδικεί με μεγαλύτερες αξιώσεις χρηματοδότηση από την τράπεζα.

— Το «πάγωμα» του ΦΠΑ στην οικοδομή δημιουργεί προσδοκίες και για έκδοση νέων οικοδομικών αδειών και για αύξηση των επενδύσεων σε ακίνητα που έχουν χτιστεί μετά το 2006. Οποιοδήποτε ακίνητο αγοραστεί από το 2020 μέχρι και το τέλος του 2022, είτε θα απαλλάσσεται το φόρο μεταβίβασης είτε θα επιβαρύνεται με φόρο μόλις 3%. Ετσι, η αγορά ακινήτων γίνεται «φθηνότερη». Οι κατασκευαστές, χιζώντας καινούργιες πολυκατοικίες μέσα σε αυτή την ζετιά, διασφαλίζουν ότι θα υπάρχει απόθεμα ακινήτων που θα απαλλάσσονται του ΦΠΑ και μετά την ζετιά. Το ζητούμενο είναι, επομένως, να αυξηθεί η οικοδομική δραστηριότητα και ο αριθμός των μεταβιβάσεων ακινήτων σε τουλάχιστον 100.000 - 120.000 τον χρόνο.

— Η έκπτωση φόρου του 40% για επενδύσεις έως 16.000 ευρώ, διασφαλίζει μείωση φόρου 6.400 ευρώ σε βάθος τεσσάρων ετών, δηλαδή 1.600 ευρώ ανά έτος. Το αντικίνητρο αξιοποίησης της έκπτωσης (σ.σ. η απώλεια της μείωσης 5% στο εισόδημα από ενοίκια) δεν υπάρχει πλέον, οπότε ο ιδιοκτήτης που θα πληρώσει ηλεκτρονικά τους τεχνίτες, μπορεί να εξασφαλίσει ακόμη και ότι δεν θα πληρώσει καθόλου φόρο για τα ενοίκια που θα εισπράξει για μια ολόκληρη 4ετία. Για παράδειγμα, ο ιδιοκτήτης που θα επενδύσει 15.000 ευρώ σε ένα διαμέρισμα το οποίο στη συνέχεια θα ενοικιάσει προς 950 ευρώ τον μήνα, θα γνωρίζει ότι ο φόρος γ' αυτά τα ενοίκια θα είναι μηδενικός για τέσσερα χρόνια. Και αυτό διότι η έκπτωση που θα εξασφαλίσει από την επένδυση, θα υπερκαλύπτει τον φόρο που θα αντιστοιχεί σε αυτά τα ενοίκια. Ετσι, η απόσβεση της επένδυσης για την α-νακαινιστή του ακινήτου θα γίνει σε λιγότερο από δύο χρόνια.

Οι ηλεκτρονικές πληρωμές, εντός του τρέχοντος έτους, αναμένεται να διαμορφωθούν κοντά στα 37 δισ. ευρώ και για το 2020 ο στόχος είναι να αυξηθούν κατά περίπου 6 με 7 δισ. ευρώ.

Η λύση της προσωπικής εταιρείας

Την περίοδο από το 2017 έως και σήμερα, το βασικό αίτημα όσων ήθελαν να ξεκινήσουν επιχειρηματική δραστηριότητα προς τους λογιστές τους ήταν ένα: «Να συστήσουμε ΙΚΕ». Παρά το γεγονός ότι οι ιδιωτικές κεφαλαιουχικές εταιρείες έχουν υποχρέωση τήρησης διπλογραφικών βιβλίων (κάτι που σημαίνει τήρηση ταμείου, δημοσίευση ισολογισμού και αυξημένα λογιστικά έξοδα), το «παράθυρο» αποφυγής των υπερόγκων ασφαλιστικών εισφορών καθιστούσε τη συγκεκριμένη λύση αρκετά ελκυστική συγκριτικά με τις ατομικές ή τις προσωπικές εταιρείες.

Από 1/1/2020, όμως, το σκηνικό αλλάζει άρδην. Με τη θέσπιση συγκεκριμένου ποσού εισφορών ανεξαρτήτως κερδών

(κατ' ελάχιστον 210 ευρώ) και τη μείωση του φορολογικού συντελεστή (9% για τις ατομικές εταιρείες έως του ποσού των 10.000 ευρώ), αλλά και 24% για τις προσωπικές εταιρείες, η λύση της προσωπικής ή της ατομικής εταιρείας μπορεί να είναι σαφώς πιο συμφέρουσα ανάλογα βέβαια και με το ύψος των κερδών.

Ενας επαγγελματίας που θα βγάλει κέρδη 15.000 ευρώ σε ετήσια βάση, από το νέο έτος θα πληρώνει 2.000 ευρώ φόρο εισοδήματος και 2.520 ευρώ για ασφαλιστικές εισφορές συν τα 650 ευρώ του τέλους επιτηδεύματος. Ετσι, θα του απομείνουν 9.764 ευρώ καθαρά.

Αν επιλέξει τη λύση της προσωπικής εταιρείας (ομόρρυθμη ή ετερόρρυθμη),

το εναπομένον κέρδος θα είναι 8.164 ευρώ, ενώ με την ΙΚΕ (η οποία υπό προϋποθέσεις μπορεί να μην επιβαρύνει τον μέτοχο με ασφαλιστικές εισφορές) τα καθαρά κέρδη μετά και τον φόρο μερισμάτων θα είναι 9.830 ευρώ. Φαινομενικά, ατομική εταιρεία και ΙΚΕ αφήνουν το ίδιο καθαρό αποτέλεσμα.

Ωστόσο, το κόστος λειτουργίας μιας ΙΚΕ είναι σαφώς μεγαλύτερο συγκριτικά με μια ατομική επιχείρηση η οποία τπρεί απλογραφικά βιβλία και δεν επιμοίζεται τα κόστη που συνεπαίγονται η δημοσίευση ισολογισμών, η τήρηση του ταμείου κ.λπ. Στελέχη της αγοράς περιμένουν ανακοπή στο κύμα προτίμησης των ΙΚΕ από το νέο έτος.

Τέλος στα «γκρίζα» συμβόλαια στις τηλεπικοινωνίες

Εκκάθαρο και ενιαίο σύστημα χρεώσεων επιδιώκει να εφαρμόσει η Κομισιόν στις χώρες-μέλη της Ε.Ε. μέχρι το τέλος του 2020

Του ΒΑΓΓΕΛΗ ΜΑΝΔΡΑΒΕΛΗ

Το θέμα των χρεώσεων στις τηλεπικοινωνίες δεν απασχολεί μόνον την Ελλάδα και την ελληνική κυβέρνηση, αλλά το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό διακρίνεται από την απόφαση της Κομισιόν να προωθήσει μέχρι τον Δεκέμβριο του 2020 ένα νέο και ενιαίο μοντέλο παρουσίασης των συμβολαίων στις τηλεπικοινωνίες, κατά μήκος όλης της Ε.Ε.

Σύμφωνα με τις ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, πριν από την υπογραφή ενός συμβολαίου στις τηλεπικοινωνίες, ο πάροχος θα υποχρεούται να παραδίδει στον καταναλωτή μια περίληψη των βασικών όρων του συμβολαίου όπως, για παράδειγμα, οι χρεώσεις, το είδος της υπηρεσίας που θα λαμβάνει, τα χαρακτηριστικά της (ταχύτητα), η διάρκεια ισχύος του συμβολαίου κ.ά.

Το είδος και τον τρόπο εμφάνισης των πληροφοριών αυτών θα αποφασίσει η Κομισιόν και θα επιβάλει στις επιμέρους αγορές η εθνική ρυθμιστική αρχή — εν προκειμένω η ΕΕΤΤ για την Ελλάδα. Η απόφαση αυτή αναδεικνύει το πρόβλημα που έχει δημιουργηθεί σε όλη την Ε.Ε. σχετικά με τα συμβόλαια των τηλεπικοινωνιών. Καθώς προστίθενται όλο και

Η Ελλάδα είναι η δεύτερη πιο ακριβή χώρα στην Ε.Ε. - 28, πίσω από τη Σλοβακία.

περισσότερα χαρακτηριστικά, η πολυπλοκότητα αυξάνεται και ταυτόχρονα η προσπάθεια εξαπάτησης των καταναλωτών. Υπενθυμίζεται ότι πάνω από το 50% των καταγγελιών που υπήρξαν πέ-ρσοι για τις τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες στην Ελλάδα, αφορούσαν αμφισβητήσεις λογαριασμών.

Οι πάροχοι θα πρέπει να συμμορφωθούν με τον νέο κώδικα ηλεκτρονικών επικοινωνιών της Ε.Ε. μέχρι τις 21 Δεκεμβρίου 2020. Το έργο, σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της Κομισιόν, θα αναλάβουν οι κατά τόπους εθνικές ρυθμιστικές αρχές.

Στο μεταξύ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε τη νέα έκθεση για τις χρεώσεις κινητής στην Εννομηνη Ευρώπη των «28».

Η έκθεση καταρτίστηκε από τη γερμανική εταιρεία Empirica για λογαριασμό της Κομισιόν και παρουσιάζει την Ελλάδα

Οι χρεώσεις* κινητής σε Ελλάδα και Ε.Ε.-28

	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΑΚΕΤΟΥ	ΣΥΓΚΡΙΝΟΜΕΝΟ ΠΑΚΕΤΟ ΓΙΑ ΕΛΛΑΔΑ	ΕΛΛΑΔΑ	Ε.Ε.-28	Δ%
ΠΑΚΕΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	500MB	Vodafone Kartokinito 300' + 500 onnet + 500MB	€10,35	€7,11	46%
	1GB	Vodafone Kartokinito Surf&Mail 1,2GB	10,35	8,06	28%
	2GB	Cosmote Mobile Internet 4GB	18,54	9,96	86%
	5GB	Cosmote Mobile Internet 8GB	26,25	13,78	90%
	10GB	Vodafone Kartokinito 300' + 500MB + 3GB Data Week	31,21	17,52	78%
	20GB	Vodafone Mobile Broadband 20GB	40,78	23,81	71%
ΠΑΚΕΤΑ ΧΑΜΗΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	50GB	Cosmote Mobile Internet 40GB	113,69	46,27	146%
	100MB & 30 κλήσεις	Vodafone Kartokinito 300' + 500 onnet + 500MB	10,35	8,82	17%
	500MB & 100 κλήσεις	Vodafone Kartokinito 300' + 500 onnet + 500MB	10,35	14,01	-26%
	1GB & 300 κλήσεις	Vodafone CU Combo 600 + 1GB + Open Voice & Social 15	31,04	17,39	78%
	2GB και 900 κλήσεις	Vodafone RED Plus	66,95	22,68	195%
5GB, απερ. κλήσεις	Cosmote Mobile Platinum	182,46	30,41	500%	
ΠΑΚΕΤΑ ΥΨΗΛΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	500MB & 30 κλήσεις	Vodafone Kartokinito 300' + 500 onnet + 500MB	10,35	10,76	-4%
	2GB & 100 κλήσεις	Cosmote 2What's up & 2reload it & Combo call them all plusi	24,34	16,56	47%
	5GB & 300 κλήσεις	Vodafone Kartokinito 300' + 500MB + 3GB Data Week + 100SMS	36,08	23,29	55%
	10GB & 900 κλήσεις	Cosmote Mobile L + 8GB MBB	99,57	31,66	214%
20GB, απερ. κλήσεις	Cosmote Mobile Platinum	182,46	44,51	310%	

* Σε ευρώ εκφρασμένες σε Μονάδες Αγοραστικής Δύναμης (ΜΑΔ), συμπεριλαμβανομένων των φόρων ΠΗΓΗ: European Commission, DG Communications Networks, Content & Technology (Empirica)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ως τη δεύτερη πιο ακριβή χώρα στην Ε.Ε.-28, πίσω από τη Σλοβακία. Οι χρεώσεις στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας, ανάλογα με το εξεταζόμενο πακέτο, εμφανίζονται έως και πέντε φορές πιο υψηλές απ' ό,τι είναι ο μέσος όρος της Ευρώπης.

Πιο αναλυτικά, η έκθεση «Mobile Broadband Prices in Europe 2019» φέρνει την Ελλάδα στη δεύτερη θέση μεταξύ των χωρών της Ε.Ε. με βάση το κόστος χρεώσεων κινητής τηλεφωνίας. Πρώτη πιο ακριβή χώρα θεωρείται η Σλοβακία, ενώ στην τρίτη θέση, πίσω από την Ελλάδα, κατατάσσεται η Τσεχία και ακολουθούν Κύπρος, Πορτογαλία και Ουγγαρία. Οι έξι προαναφερόμενες χώρες συνιστούν την ομάδα (cluster) χωρών της Ε.Ε. με τις υψηλότερες χρεώσεις κινητής.

Η χώρα με τις χαμηλότερες χρεώσεις στην Ε.Ε. είναι η Εσθονία, ενώ πολύ χα-

μηλές χρεώσεις προσφέρονται στη Ρουμανία, την Πολωνία, την Ιταλία κ.ά.

Η χώρα μας εμφανίζεται πιο ακριβή από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο σε 15 αξιολογούμενα πακέτων κινητής τηλεφωνίας.

Πιο φθηνά εμφανίζεται μόνον σε δύο αξιολογούμενα πακέτων. Στα πακέτα που η χώρα μας θεωρείται πιο ακριβή οι χρεώσεις παρουσιάζουν αποκλίσεις έως και πέντε φορές πιο υψηλές από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (5 GB + απεριόριστο αριθμό κλήσεων). Αντίθετα η Ελλάδα εμφανίζεται πιο φθηνή κατά 26% από τον μέσο όρο της Ευρώπης, στο πακέτο συμβολαίου χαμηλής κλήσης δεδομένων που προσφέρει 500 MB δεδομένα και 100 κλήσεις.

Τα στοιχεία της έκθεσης αποτυπώνουν την κατάσταση των εφαρμοζόμενων χρεώσεων κατά τον Φεβρουάριο του 2019. Αφορούν σε ονομαστικές χρεώσεις και όχι πραγματικές, που είναι χαμηλότερες, όπως υποστηρίζουν οι ελληνικές επιχειρήσεις τηλεπικοινωνιών. Επίσης, οι χρεώσεις συμπεριλαμβάνουν τους φόρους (ΦΠΑ κ.λπ.), οι οποίοι στη χώρα μας θεωρούνται οι υψηλότεροι στην Ε.Ε.

Σύμφωνα με την έκθεση, το 2019 οι χρεώσεις ευρυζωνικού Internet μέσω κινητού παρουσίασαν σημαντική αποκλιμάκωση σε σχέση με το 2018. Σε 16 από τα 17 εξεταζόμενα πακέτα σημειώθηκε αποκλιμάκωση του μέσου κόστους, ενώ μόνον σε μια κατηγορία πακέτου (5 GB + απεριόριστες κλήσεις) υπήρξε αύξηση της μέσης χρέωσης.

Η αποκλιμάκωση του κόστους ήταν μεγαλύτερη στα πακέτα υψηλής κλήσης, όπου η μέση χρέωση υποχώρησε έως και 55%. Η μείωση αυτή αφορά στο πακέτο κινητής υψηλής κλήσης που περιλαμβάνει 20 GB δεδομένων και απεριόριστες κλήσεις. Η μέση χρέωση το στην Ε.Ε., σύμφωνα με την Empirica, από 100,18 ευρώ που ήταν τον Φεβρουάριο του 2018, ένα χρόνο αργότερα μειώθηκε σε 44,51 ευρώ.

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με την Empirica, δεν παρουσιάστηκε η ίδια τάση μείωσης των χρεώσεων που σημειώθηκε στην υπόλοιπη Ευρώπη. «Οι χρεώσεις κινητού ευρυζωνικού διαδικτύου και κινητής τηλεφωνίας στην Ελλάδα δεν έδειξαν εκκάθαρη τάση συγκρινόμενες με εκείνες του 2018», αναφέρει η Empirica, προσθέτοντας μάλιστα ότι στην κατηγορία των πακέτων με 2 GB δεδομένα, 900 κλήσεις και 160 μηνύματα οι χρεώσεις αυξήθηκαν.

Ραντεβού το 2021 για το «εξπρές»

Ένα έτος παράταση ώστε το δρομολόγιο Αθήνα - Θεσσαλονίκη να διαρκεί 3 ώρες και 20 λεπτά

Της ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΣΣΙΜΗ

Μετάθεση κατά έναν χρόνο φαίνεται ότι παίρνει η ολοκλήρωση των εργασιών στο δίκτυο του ΟΣΕ, η οποία θα δώσει μεγάλη «επιτάχυνση» στο δρομολόγιο Αθήνα - Θεσσαλονίκη, περιορίζοντας τη διάρκεια της διαδρομής κατά μία ώρα. Οι έως τώρα προβλέψεις ήθελαν το δρομολόγιο να διαρκεί μόλις 3 ώρες και 20 λεπτά από το 2020, ωστόσο ο στόχος φαίνεται ότι παίρνει παράταση. Μπορεί η ηλεκτροκίνηση στο σύνολο του δικτύου να μειώσει τη διάρκεια της διαδρομής στις 4,5 ώρες περίπου, ωστόσο ο περαιτέρω περιορισμός του

Εκκρεμούν τα έργα σηματοδότησης και τα συστήματα ETCS και ERTMS, που επιτρέπουν ανάπτυξη υψηλότερων ταχυτήτων.

χρόνου του ταξιδιού στις 3 ώρες και 20 λεπτά δεν θα μπει στις ράγες τον επόμενο χρόνο. Και αυτό γιατί η ολοκλήρωση των έργων στον βασικό σιδηροδρομικό άξονα της χώρας έχει ήδη μετατεθεί για το 2021, συμπαρασύροντας και το ταξίδι-εξπρές μεταξύ των δύο μεγάλων πόλεων.

Οι κυριότερες εκκρεμότητες αποτελούν τα έργα σηματοδότησης και τα συστήματα ETCS (European Train Control System) και ERTMS (European Railway Traffic Management System), που επιτρέπουν την ανάπτυξη υψηλότερων ταχυτήτων και την ασφαλέστερη κυκλοφορία των συρμών στο δίκτυο. Αλληλένδετο, επίσης, είναι το ζήτημα της συντήρησης του δικτύου, καθώς πρέπει άμεσα να ενεργοποιηθούν οι σχετικές συμβάσεις. Υπάρχουν, μάλιστα, σήμερα σημεία του δικτύου στα οποία οι ταχύτητες διέλευσης δεν ξεπερνούν τα 6 χλμ./ώρα, λόγω

ΕΚΚΡΕΜΟΤΗΤΕΣ ΟΣΕ

- 1** Ολοκλήρωση έργων σηματοδότησης, ETCS (European Train Control System), ERTMS (European Railway Traffic Management System)
- 2** Αναβάθμιση της υποδομής ΣΚΑ-Οινόη που θα επιτρέψει στα τρένα να κινούνται με αυξημένες ταχύτητες
- 3** Ενεργοποίηση συμβάσεων συντήρησης

έλλειψης συντήρησης. Πληροφορίες αναφέρουν ότι έχει ήδη ξεκινήσει η προετοιμασία της δημοπράτησης ενός γενναίου προγράμματος για έργα συντήρησης. Τα έργα αυτά είναι επιλέξιμα στο νέο ΕΣΠΑ 2021-2027, οπότε ο προγραμματισμός θα κατευθυνθεί για τη νέα περίοδο χρηματοδότησης. Ταυτόχρονα, θεωρείται βέβαιο ότι το υπουργείο Υποδομών προκρίνει τη λύση των πολυετών συμβάσεων με τη μέθοδο ΣΔΙΤ. Κυριότερο όφελος αυτής της πρακτικής είναι ότι θα προσφέρει μια διαρκή συντήρηση του δικτύου, το οποίο θα φθάσει τα αντίστοιχα ευρωπαϊκά δεδομένα.

Η μέθοδος που θα ακολουθηθεί για τη συντήρηση χρειάζεται ειδικά καταγραφικά τρένα (τα λεγόμενα flying banana trains), να «σαρώνουν» το δίκτυο κάθε δύο με τρεις μήνες. Καταγράφουν τριβές, φθορές και τυχόν ριγμάτα στην υποδομή (ειδικά

τη συμπεριφορά των σκυρών) κ.ά. Στη συνέχεια, συμφωνείται η διαδικασία αποκατάστασης των ερμημάτων και προχωρούν οι αντίστοιχες εργασίες. Ουσιαστικά, έχοντας καταγεγραμμένο ολόκληρο το δίκτυο και τις προδιαγραφές του, απλοποιείται η διαδικασία της συντήρησης, καθώς είναι προκαθορισμένη. Πλέον, ο εργολάβος που θα αναλαμβάνει τη συντήρηση, θα γνωρίζει εκ των προτέρων τις εργασίες που πρόκειται να εκτελέσει, εφόσον θα έχουν καταγραφεί πριν από την έναρξη της αποκατάστασης.

Το καταγραφικό αυτό τρένο θα μπορεί να λειτουργεί και προληπτικά, διορθώνοντας τυχόν μικρές φθορές που εντοπίζονται στο δίκτυο επί τόπου, προλαμβάνοντας πρακτικά μια πιθανή μεγαλύτερη μελλοντική βλάβη. Το όφελος, εκτός από την ασφάλεια, αφορά και την εξοικονόμηση του κόστους επισκευής. Το συγκεκριμένο

μοντέλο μακροχρόνιων συμβάσεων συντήρησης με την παραπάνω μέθοδο είναι το βρετανικό. Θεωρείται σύγχρονο και ταυτόχρονα οικονομικό, καθώς στη Βρετανία, όπου εφαρμόζεται, τυχάνει μεγάλης αποδοχής λόγω της σημαντικής εξοικονόμησης σε έξοδα συντήρησης, τα οποία αγγίζουν δεκάδες εκατ. λίρες κάθε χρόνο.

Βασική προϋπόθεση

Η ολοκλήρωση και η ενεργοποίηση των έργων σηματοδότησης και του ETCS αποτελούν βασική προϋπόθεση για την επιτάχυνση των συρμών που κινούνται στο δίκτυο του ΟΣΕ. Και αυτό γιατί η σηματοδότηση (όπως τα φανάρια στην οδική κυκλοφορία) και το ETCS (σύστημα ελέγχου κυκλοφορίας τρένων) διασφαλίζουν την απρόσκοπτη κυκλοφορία των τρένων στο δίκτυο, περιορίζοντας την ανθρώπινη εμπλοκή.

Σημειώνεται ότι έτσι μειώνεται σημαντικά η πιθανότητα ανθρώπινου λάθους, που αποτελεί και μία από τις κυριότερες αιτίες σιδηροδρομικών ατυχημάτων παγκοσμίως. Ως προς την ενεργοποίηση της σηματοδότησης, αυτή αναμένεται εδώ και αρκετούς μήνες.

Η συμπληρωματική σύμβαση από το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει εγκριθεί και επικείται η οριστική έγκριση της ΕΡΓΟΣΕ για την τεχνική λύση που έχει προταθεί, ώστε να προχωρήσει στην υπογραφή της. Η κοινοπραξία που έχει αναλάβει τα έργα είναι η TOMH-ALSTOM, η οποία θα έχει στη διάθεσή της 18 μήνες από την ημέρα υπογραφής. Η εργολαβία αφορά όλο τον άξονα από την Αθήνα μέχρι τη Θεσσαλονίκη και τον Προμαχώνα. Ωστόσο, δεν περιλαμβάνει το τμήμα Τιθορέα - Δομοκός, που είναι έτοιμο και ήδη λειτουργεί, καθώς αποτελεί τμήμα άλλων εργολαβιών.

Ως προς το ETCS, η ολοκλήρωσή του προβλέπεται από δύο συμβάσεις. Η πρώτη, ενεργή από το 2004, αφορά την εγκατάσταση του συστήματος στους συρμούς. Έχει παραδοθεί από την ΕΡΓΟΣΕ στη ΓΑΙΑΟΣΕ και αναμένεται η ολοκλήρωσή της. Η δεύτερη σύμβαση, που υπεγράφη το 2005, αφορά την εγκατάσταση στις γραμμές. Σύμφωνα με πληροφορίες, πιθανότερο σενάριο είναι η ολοκλήρωση των έργων εντός του 2020, καθώς απομένουν κάποιες λεπτομέρειες. Το έργο ΣΚΑ (Σιδηροδρομικό Κέντρο Αθηνών) - Οινόη δεν εντάσσεται στο χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης μέχρι το 2021, αλλά είναι ένα απαραίτητο έργο, αφού στο τμήμα αυτό έχουν παρατηρηθεί προβλήματα στην υποδομή (κάτω από τις γραμμές) που καθιστούν σχεδόν αδύνατη τη διέλευση τρένων με μεγάλο βάρος, ενώ έχει έντονες κλίσεις, οι οποίες απαγορεύουν τις μεγάλες ταχύτητες. Το έργο βρίσκεται στη φάση των μελετών. Με την ωρίμανσή του και τη σύνταξη των τευχών δημοπράτησης θα τεθεί σε διαγωνισμό. Η χρηματοδότηση του είναι εξασφαλισμένη από το ΕΣΠΑ 2014-2020.

Ενίσχυση του επιχειρείν δείχνουν τα τελευταία στοιχεία του ΙΟΒΕ

Η **άμβλυση** της αβεβαιότητας και οι αναπτυξιακές προοπτικές ενίσχυσαν την επιχειρηματικότητα αρχικού σταδίου το 2018, τόσο που όπας εκτιμά το ΙΟΒΕ συνεκτίσθη και φέτος και μάλιστα με μεγαλύτερη δυναμική.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του ΙΟΒΕ για την επιχειρηματικότητα, το 6,4% του πληθυσμού ηλικίας 18-64 ετών της χώρας (περίπου 418.000 άτομα) βρισκόταν στα αρχικά στάδια έναρξης μιας επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης, από 4,8% το 2017. Παράλληλα, περιορίζεται στο 2,8% του πληθυσμού (183.000 άτομα) το ποσοστό ατόμων που διέκοψε την επιχειρηματική του δραστηριότητα (έναντι 4,8% το 2017), κυρίως λόγω έλλειψης κερδοφορίας. Για φέτος εκτιμάται ότι πάνω από το 8% του πληθυσμού ξεκινάει επιχειρηματική δραστηριότητα. Επίσης, ενισχύθηκε η επιχειρηματικότητα ευκαιρίας, δηλαδή η έναρξη επιχείρησης από επιλογή και μειώθηκε η επιχειρηματικότητα ανάγκης.

Ωστόσο, τα καλά νέα τελειώνουν σε αυτό το σημείο. Ως προς τα ποιοτικά χαρακτηριστικά της, η νέα επιχειρηματικότητα διατηρεί τα παγιωμένα χαρακτηριστικά της: χαμηλή καινοτομία, είσοδος σε αγορές με ήδη ισχυρό ανταγωνισμό και χρήση καθιερωμένων τεχνολογιών για την πλειονότητα των επιχειρημάτων. Επίσης, καταγράφεται μικρή υποχώρηση του μέσου μεγέθους των νέων επιχειρημάτων, καθώς σχεδόν ένα στα τέσσερα επιχειρήματα (23,4%) προσφέρει απασχόληση αποκλειστικά στους ιδρυτές του. Τρεις στους πέντε επιχειρηματίες δηλώνουν ότι κανένας πελάτης δεν θα θεωρήσει τα προϊόντα/υπηρεσίες τους νέα και πρωτοποριακά.

«Ο σχεδιασμός των πολιτικών για την επιχειρηματικότητα δεν αρκεί να εστιάζει απλώς στην ποσοτική ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, καθώς υψηλές επιδόσεις σε νεοφυείς επιχειρήσεις δεν σημαίνει αυτόματα και βιώσιμη επιχειρηματικότητα. Αντίθετα, μπορεί να δημιουργούνται λιγότερες επιχειρήσεις σε μια οικονομία, αλλά με ποιοτικότερα χαρακτηριστικά και μεγαλύτερο πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα», υπογραμμίζει το ΙΟΒΕ. Στα αρνητικά καταγράφονται ακόμη η σχετική υποχώρηση συμμετοχής στην επιχειρηματικότητα ατόμων με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, η μικρή υποχώρηση της εξωστρέφειας, η στασιμότητα στη γυναικεία επιχειρηματικότητα και ο σταθερά υψηλός φόβος της αποτυχίας.

Στα θετικά, επισημαίνονται, η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας για τέταρτη συνεχή χρονιά, η εντονότερη συνεισφορά άτυπων επενδυτών στη χρηματοδότηση νέων επιχειρημάτων, αν και πρόκειται κυρίως για μέλη της οικογένειας, η ενίσχυση επιχειρημάτων μεταποίησης και πρωτογενούς τομέα, οι καλύτερες προοπτικές για τις θέσεις εργασίας που θα δημιουργηθούν, οι υψηλότερες προοπτικές για επιχειρηματικές ευκαιρίες στη χώρα αλλά και η βελτίωση στην αυτοπεποίθηση για την άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας και η ακόμα καλύτερη εικόνα της επιχειρηματικότητας ως επιλογή επαγγελματικής σταδιοδρομίας.

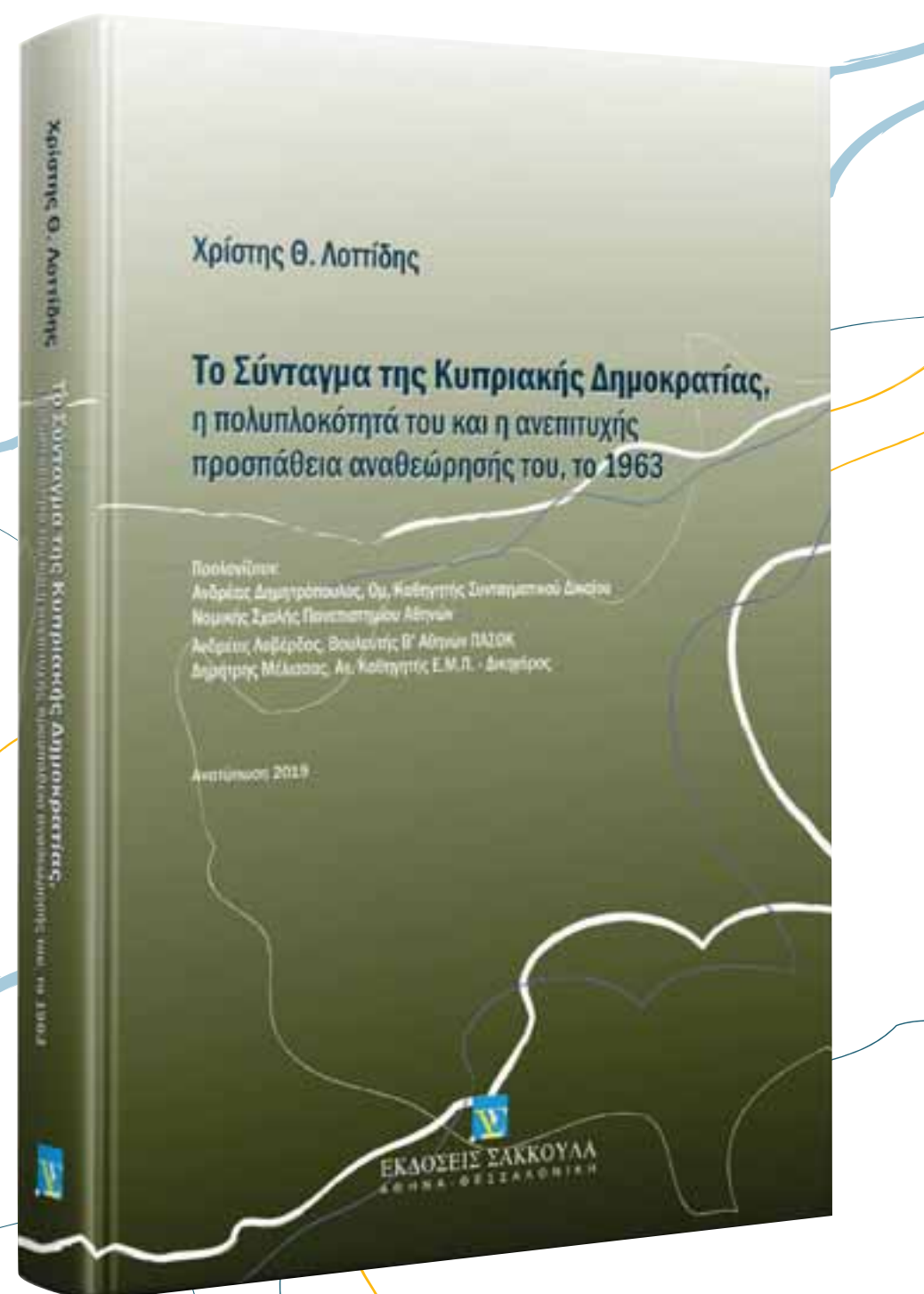
Το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας

Η πολυπλοκότητά του και η ανεπιτυχής προσπάθεια αναθεώρησής του, το 1963

Μία κριτική επισκόπηση του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας

«Εν αρχή ήν το ήθος. Και το ήθος του συγγραφέα αντανακλά στο περιεχόμενο και στον τρόπο της γραφής του βιβλίου. Ύψος σεμνό, απείριστο, κατανοητό, αλλά παράλληλα αυστηρά επιστημονικό. Πρόκειται για κείμενο που σε πείθει σε όλο το μήκος και πλάτος, ότι ο συγγραφέας με αφοσίωση και αγάπη για την πατρίδα, χωρίς οποιαδήποτε σκοπιμότητα είναι ένας ασυμβίβαστος κυνηγός της επιστημονικής αλήθειας. Η επεξεργασία των θεμάτων υπόκειται σε επιστημονική συνέπεια χωρίς εκλεκτικισμούς.»

Ανδρέας Δημητρόπουλος,
Ομ. Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου
Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ Α.Ε.
ΑΘΗΝΑ - ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

Αθήνα: Ιννοκράτους 23 - Τ.Κ. 106 79 - Τηλ. 210 33 87 500 - Fax 210 33 90 075 - Θεσσαλονίκη: Φράγκων 1 - Τ.Κ. 546 26 - Τηλ. 2310 535 381 - Fax 2310 546 812
Εθνικής Αμύνης 42 - Τ.Κ. 546 21 - Τηλ. 2310 244 228, 9 - Fax 2310 244 230 - www.sakkoulas.gr - info@sakkoulas.gr

Εκλείσαν deals 180 δισ. με ελληνική βοήθεια

Η νεοφυής Dialectica έχει παράσχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε θεσμικούς για αξιολόγηση 3.500 επενδυτικών ευκαιριών

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Συμφωνίες εξαγορών που αγγίζουν τα 180 δισ. ευρώ –ποσό σχεδόν ίσο με το ΑΕΠ της Ελλάδας– έχουν φέτος πραγματοποιηθεί με τη βοήθεια της νεοφυούς επιχείρησης Dialectica, ιδρυτές της οποίας είναι ο Γιώργος Τσαρούχας και ο Φρεντ Κόρκετ. Η νεοφυής εταιρεία έχει κατορθώσει να παράσχει με τον δικό της ευρηματικό τρόπο συμβουλευτικές υπηρεσίες για λογαριασμό θεσμικών επενδυτών και συμβουλευτικών εταιρειών, οι οποίες έχουν οδηγήσει φέτος στην αξιολόγηση 3.500 επενδυτικών ευκαιριών. Από αυτές, προέκυψαν εκατοντάδες συμφωνίες εξαγοράς εταιρειών, που πραγματοποιήθηκαν στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη και στην Ιαπωνία αλλά και σε αγορές μικρότερου μεγέθους όπως η Νότιο Κορέα και η Μέση Ανατολή. Ποια είναι όμως η Dialectica;

Στο άκουσμα του ονόματός της, ο νους κατευθύνει ανατρέχει στη μέθοδο της διαλεκτικής, που μέσω του διαλόγου, οι συνομιλητές καταλήγουν σε αληθή συμπεράσματα. Γύρω από αυτή τη λογική κινείται και το αντικείμενό της, αφού δίνει τη δυνατότητα σε επενδυτές να έρθουν σε επαφή με εξειδικευμένα άτομα της αγοράς προκειμένου να εξετάσουν το ενδεχόμενο μιας εξαγοράς. «Είναι μία διαδικασία που ονομάζεται knowledge brokering, την οποία γνώρισα το διάστημα κατά το οποίο εργαζόμουν στο εξωτερικό μαζί με μεγάλους θεσμικούς επενδυτές», αναφέρει ο κ. Τσαρούχας. Όπως σημειώνει, «μεις βοηθάμε τους πελάτες μας στον τομέα της έρευνας αγοράς, αναλύοντας το επιχειρηματικό περιβάλλον στο οποίο λειτουργεί μία εταιρεία που θέλουν να εξαγοράσουν (πελάτες, ανταγωνισμός, κανάλια διανομής). Αυτό που προσφέρουμε παραπάνω είναι η δια-

Η Dialectica διαθέτει βάση δεδομένων με τουλάχιστον 100.000 άτομα, που περιλαμβάνει από απλούς εργαζομένους σε βιομηχανικές μονάδες μέχρι CEO επιχειρήσεων υψηλής κεφαλαιοποίησης.

δικασία σύνδεσης των πελατών μας με ειδικούς που γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της αγοράς.

Η διαφορά μας, λοιπόν, με μία συμβουλευτική είναι ότι εμείς παρέχουμε πρόσβαση στους ειδικούς προκειμένου ο πελάτης να αξιολογήσει εάν πρέπει να κάνει αυτή την εξαγορά».

Η Dialectica διαθέτει βάση δεδομένων με τουλάχιστον 100.000 άτομα, που περιλαμβάνει από απλούς εργαζομένους σε βιομηχανικές μονάδες μέχρι CEOs ε-

πιχειρήσεων υψηλής κεφαλαιοποίησης. Μολονότι δεν μπορεί να αποκαλύψει το πελατολόγιό της, ο κ. Τσαρούχας, αναφέρει ενδεικτικά ότι πέρυσι η Dialectica εργάστηκε για λογαριασμό ενός πελάτη σε μία από τις μεγαλύτερες εξαγορές εταιρείας κημικών. «Αντίθετα, στην Ελλάδα δεν έχουμε δραστηριότητα αλλά έχουμε κατά καιρούς βοηθήσει πελάτες μας να αξιολογήσουν επενδύσεις στον τομέα της υγείας, των ιχθυοκαλλιεργειών και της ναυτιλίας». Τη ραγδαία ανάπτυξη

της Dialectica δεν αποδεικνύει μόνο η συμβολή της στο κλείσιμο τόσο μεγάλων deals. Από την ίδρυσή της το 2015, η εταιρεία έχει φθάσει να απασχολεί 150 εργαζομένους σε Ελλάδα και Λονδίνο, με την προοπτική ο αριθμός αυτός να αυξηθεί στους 300 μέσα στο επόμενο διάστημα. Τα συμβόλαια με τους πελάτες υπογράφονται στο Λονδίνο, ενώ στην Αθήνα, όπου η εταιρεία ασχολείται με το market research για λογαριασμό ενός πελάτη (επενδυτής, εταιρεία, συμβου-

λευτική εταιρεία), εργάζονται πάνω από 100 άτομα. Εν τω μεταξύ, τα καλά σθένη κτήριά της στο Θησείο δίνουν την εντύπωση μιας εταιρείας διεθνών προδιαγραφών, με τον σωτηρικό χώρο να παραπέμπει σε αντίστοιχους μεγάλων τεχνολογικών εταιρειών. «Στο Λονδίνο είναι πολύ δύσκολο για μία νεοφυή εταιρεία, σαν τη δική μας, να προσελκύσει εργατικό δυναμικό με αντίστοιχες δεξιότητες. Ο ανταγωνισμός δηλαδή είναι ισχυρότερος, διότι πολλοί από αυτούς

στρέφουν το ενδιαφέρον τους σε μεγάλες εταιρείες παρά σε νεοσύστατες», αναφέρει ο ίδιος στην «Κ».

Η έλξη που προκαλεί το προϊόν της στους πελάτες της, επιτρέπει στον κ. Τσαρούχα να σχεδιάσει την επέκτασή του εκχειρήματός του στις ΗΠΑ εντός του 2020 και τη δημιουργία 100 θέσεων εργασίας μέσα σε μία τριετία. «Αυτό σημαίνει ότι συνολικά την επόμενη τριετία η εταιρεία θα μετρά περίπου 500 άτομα», καταλήγει.

Αγορές πλοίων 8,4 δισ. δολαρίων από ελληνικές ναυτιλιακές το 2019

Στην πρώτη θέση παγκοσμίως η ελληνικών συμφερόντων πλοιοκτησία

Του ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ

Στα 8,4 δισ. δολάρια υπολογίζεται η επενδυτική δαπάνη της ελληνικής πλοιοκτησίας το 2019. Το ποσό αυτό περιλαμβάνει 3,13 δισεκατομμύρια σε μεταχειρισμένα πλοία και 5,29 δισεκατομμύρια σε παραγγελίες προς ναυπηγεία για νεότευκτα.

Οι επενδύσεις αυτές κατατάσσονται τις ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές επιχειρήσεις στην πρώτη θέση παγκοσμίως, με την Κίνα όμως να ακολουθεί πλέον από κοντά. Μάλιστα, στα μεταχειρισμένα πλοία οι Κινέζοι αγοραστές έκαναν υψηλότερες επενδύσεις και συγκεκριμένα 4,41 δισεκατομμύρια δολαρίων. Τα στοιχεία αυτά δημοσιεύει στο πλαίσιο του σχετικού ετήσιου απολογισμού ο οίκος αποτίμησής αξιών VesselsValue.

Σύμφωνα πάντα με άλλες εκτιμήσεις της αγοράς, οι ελληνικές παραγγελίες σε φορτηγά είναι ακόμα υψηλότερες και αγγίζουν τα 6 δισεκατομμύρια δολάρια, ενώ οι αγορές μεταχειρισμένων φτάνουν τα 4,4 δισ. Δηλαδή, οι επενδύσεις στην ποτοπόρο που σχετίζονται με ελληνικά συμφέροντα ξεπερνούν τα 10 δισεκα-

τομμύρια. Οι διαφορές αυτές στις εκτιμήσεις για τη συνολική αξία των επενδύσεων είναι συνθησιμένες στη ναυτιλία, όπου πολλές συμφωνίες δεν ανακοινώνονται και η προσμέτρησή τους εναπόκειται στην πληρότητα των πηγών των ναυλομεσιτικών και άλλων οίκων που

Εντός του έτους έγιναν παραγγελίες 3,13 δισ. για μεταχειρισμένα πλοία και 5,29 δισ. για νεότευκτα.

τις κάνουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές επικεντρώνονται σε μεγαλύτερα και πιο σύγχρονα πλοία, ενώ οι κινεζικών συμφερόντων σε μικρότερο μεγέθους και παλαιότερα, πλην όμως περισσότερα σε αριθμό. Ένα σημαντικό κομμάτι των ελληνικών επενδύσεων χρηματοδοτείται και από πωλήσεις μεγαλύτερων σε ηλικία πλοίων. Σύμφωνα με στοιχεία του ναυλομεσιτικού οίκου Allied Shipbroking, έως τα μέσα

Δεκεμβρίου ελληνικές ναυτιλιακές είχαν πουλήσει 165 μεταχειρισμένα ποτοπόρα έναντι συνολικού ποσού 1,76 δισεκατομμυρίου δολαρίων. Τις περισσότερες σε αξία πωλήσεις μεταχειρισμένων πλοίων έκαναν φέτος κινεζικές ναυτιλιακές, ειδικότερα 2,2 δισ. δολ., και ακολουθούν οι ιαπωνικές και οι γερμανικές. Στους αγοραστές της δευτερογενούς αγοράς, των μεταχειρισμένων δηλαδή, μετά τους Κινέζους και τους Έλληνες, τις περισσότερες αγορές έκαναν Νορβηγία και Σιγκαπούρη, ενώ οι γερμανικές εταιρείες δεν εμφανίζονται πριν από την όγδοη θέση.

Η Ελλάδα παραμένει σταθερά πρώτη παγκοσμίως τόσο σε αριθμό πλοίων όσο και σε χωρητικότητα αλλά και αξία στόλου. Υπευθύνεται πως τα ελληνόκτητα πλοία αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 21% της παγκόσμιας χωρητικότητας, σύμφωνα με στοιχεία της ετήσιας έκθεσης 2018-2019 της Ενώσεως Ελλήνων Εφοπλιστών. Ο ελληνικός εμπορικός στόλος είναι ο μεγαλύτερος στον κόσμο, με 4.936 πλοία (άνω των 1.000 gt) χωρητικότητας 389,69 εκατομμυρίων τόνων (dwt), και παρουσιάζει φέτος αύξηση περίπου 6,63% σε σχέση με το 2018.

Οι ελληνικών συμφερόντων ναυτιλιακές επικεντρώνονται σε μεγαλύτερα και πιο σύγχρονα πλοία, ενώ οι κινεζικών συμφερόντων σε μικρότερο μεγέθους και παλαιότερα, πλην όμως περισσότερα σε αριθμό.

Η μεγαλύτερη σε αξία παραγγελία σκάφους κατά το 2019, σύμφωνα με τη VesselsValue, ανήκει στην Awilco Drilling, η οποία υπέγραψε σύμβαση με τα ναυπηγεία της Kerpel για την κατασκευή μιας ημιβυθιζόμενης πλατφόρμας εκδόρυς πετρελαίου αξίας 425 εκατομμυρίων

δολαρίων. Σε όρους πλήθους πλοίων που παράγει μία και μόνο ναυτιλιακή, ξεχώρισε η Evergreen Marine που παράγει έξι πολύ μεγάλα πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων χωρητικότητας 23.764 TEU έκαστο, έναντι 918 εκατομμυρίων.

Στα μεταχειρισμένα, το μεγαλύτερο σε αξία πλοίο που άλλαξε χέρια το 2019 ήταν το δεξαμενόπλοιο μεταφοράς υδροποιημένου φυσικού αερίου Flex Enterprise, το οποίο πωλήθηκε από τη Flex LNG στην Glovis έναντι 210 εκατομμυρίων.

Ο ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΝΟΜΟΣ

Ειδοποίηση δυνάμει του εδαφίου (3) του άρθρου 90 (Τροποποιητικός Νόμος 76(Ι)/2011)

Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 90, του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, δίδεται ειδοποίηση ότι: Η ΤΑΣΟΥΛΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ (ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ & ΜΑΛΛΟΥΠΑ ΛΤΔ) συνδιοκτίτης του τεμαχίου με αρ. 695 Φ/ΣΧ 21/45W2

Οδός/αριθμός: ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 13
Τοποθεσία: ΑΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ
Έχει υποβάλλει στις 13/12/19 την αίτηση με αρ. ΛΕΥ/2141/19, ΛΕΥ/2142/19, στην Πολεοδομική Αρχή (Επαρχιακή Λειτουργία Λευκωσίας, Τμήματος Πολεοδομίας και Οικιστικής), χωρίς αυτή να υπογράφεται από όλους τους συνδιοκτίτες, για εξασφάλιση Πολεοδομικής Άδειας για: ΠΡΟΣΘΗΚΕΣ ΜΕΤΑΤΡΟΠΕΣ ΣΕ ΥΦΙΣΤ. ΙΣΟΓΕΙΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ (ΝΕΑ ΣΚΑΛΑΑ & ΝΕΟ ΠΑΤΑΡΙ) ΑΛΛΑΓΗ ΧΡΗΣΗΣ ΣΕ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟ

Συνδιοκτίτης ο οποίος θεωρεί ότι επηρεάζονται οι ανέναντι ή τα νόμιμα ιδιοκτησιακά συμφέροντα του, όπως και η άνετη, νόμιμη και εύλογη κάρηση της ιδιοκτησίας του δύναται να υποβάλει ένσταση στην αρμόδια Πολεοδομική Αρχή, εντός (30) τριάντα ημερών από την ημερομηνία που θα λάβει γνώση του περιεχομένου της αίτησης. Ως τέτοια θεωρείται η ημερομηνία δημοσίευσης της Ειδοποίησης αυτής σε δύο ημερίδες εφημερίδας, η ημερομηνία ανάρτησης της Ειδοποίησης αυτής στο χώρο της ανάπτυξης, ή η ημερομηνία της παραλαβής αυστημένης επιστολής, οποιοδήποτε από τα τρία αναφερόμενα.

Βασική κινητήριος δύναμη της βιομηχανίας τροφίμων, τα σνακ

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Μπορούν τα πατατάκια, τα μπισκότα και τα κρουασάν να αποτελούν πεδίο πλούσιας επενδυτικής δραστηριότητας εντός και εκτός συνόρων; Όπως δείχνουν τα στοιχεία, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και παγκοσμίως, τα σνακ, αλμυρά και γλυκά, αποτελούν βασική κινητήριος δύναμη της βιομηχανίας τροφίμων.

Στην Ελλάδα, ακόμη και στα χρόνια της κρίσης, οι πωλήσεις των σνακ δεν υποχωρούσαν, σε αντίθεση, για παράδειγμα, με ό, τι συνέβαινε στα γαλακτοκομικά. Ο τζίρος μόνο των αλμυρών σνακ υπολογίζεται στη χώρα σε περίπου 90 εκατ. ευρώ, ενώ ο παγκόσμιος τζίρος της αγοράς των σνακ υπερβαίνει τα 115 δισ. δολάρια και προβλέπεται ότι έως το 2021 θα ξεπεράσει τα 133 δισ. δολάρια.

Σύμφωνα δε με τα στοιχεία της εταιρείας ερευνών αγοράς IRI, το 2018 οι πωλήσεις των σνακ στα σουπερ μάρκετ αυξήθηκαν στην Ελλάδα κατά 6,3%, που αποτελεί τη μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση μετά αυτήν που σημειώθηκε στην κατηγορία των κατεψυγμένων τροφίμων. Στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2019 η αξία πωλήσεων των εν λόγω κατηγοριών ενισχύθηκε κατά 4,5% και του όγκου πωλήσεων κατά 6,6% σε σύγκριση με το αντίστοιχο εννεάμηνο του 2018. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι ένα πολύ μεγάλο μέρος των

Σύμφωνα με την έρευνα, έξι στους δέκα ενήλικες σε όλο τον κόσμο (59%) λένε ότι προτιμούν να τρώνε πολλά μικρά γεύματα καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, σε αντίθεση με λίγα και μεγαλύτερα γεύματα.

Ο παγκόσμιος τζίρος της αγοράς των σνακ υπερβαίνει τα 115 δισ. δολάρια.

πωλήσεων δεν γίνεται στα σουπερ μάρκετ, αλλά στα μικρά σημεία πώλησης, όπως είναι τα περίπτερα, τα μίνι μάρκετ και τα καταστήματα φιλικών.

Απαντήσεις στην αιτία αύξησης του τζίρου των σνακ δίνει η παγκόσμια έρευνα State of Snacking, που παρουσίασε πριν από λίγες ημέρες η Mondelez International, η οποία στην Ελλάδα είναι γνωστή κυρίως μέσω της σοκολάτας Παυλίδα. Σύμφωνα με την έρευνα, έξι στους δέκα ενήλικους σε όλο τον κόσμο (59%) λένε ότι προτιμούν να τρώνε πολλά μικρά γεύματα καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας, σε αντίθεση με λίγα και μεγαλύτερα γεύματα. Το ποσοστό αυτό αυξάνεται σε 70% στη γενιά των λεγόμενων millennials (πρόκειται για τα άτομα που έχουν γεννηθεί από τις αρχές της δεκαετίας του '80 έως το 2000). Επιπλέον, 71% των ενήλικων λένε ότι τα σνακ τους βοηθούν να ελέγχουν την πείνα τους και να διαχειρίζονται τις θερμίδες όλη την ημέρα. Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η πλειονότητα των ανθρώπων λέει ότι τα σνακ είναι εξίσου συ-

μαντικά για την ψυχική (71%) και συναισθηματική (70%) ευεξία όπως είναι και η σωματική ευεξία.

Κάθε άλλο παρά τυχαίο είναι ότι μια από τις μεγαλύτερες ελληνικές «πολυεθνικές» είναι η Chirita, η οποία δραστηριοποιείται τόσο στα αλμυρά όσο και στα γλυκά σνακ. Η εταιρεία, η οποία διαθέτει 17 μονάδες παραγωγής –ιδιόκτητες και σε συνεργασία με άλλες εταιρείες– ανά τον κόσμο σχεδιάζει την ίδρυση εργοστασίου και στις ΗΠΑ σε ορίζοντα 2-3 ετών. Ας σημειωθεί δε ότι για πολλούς μήνες φιλολογοίτο, χωρίς τελικά να γίνει, η εξαγορά της Chirita από τη Mondelez, με τις φήμες να ανεβάζουν την πρόταση της δεύτερης για την πρώτη ακόμη και στο 1,5 δισ. ευρώ.

Ακόμη μία μεγαλύτερη πολυεθνική ελληνικών συμφερόντων, η Coca-Cola 3E, έχοντας αποκτήσει το 2004 την «Τσακίρης», προχώρησε στις αρχές του 2018 σε ακόμη μία σημαντική εξαγορά προκειμένου να ενισχύσει την παρουσία της στην κατηγορία των σνακ. Συγκεκριμένα, εξαγόρασε τη σερβική Bambì, μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες στη Σερβία στον κλάδο των μπισκότων και των αλμυρών σνακ. Στις αρχές, επίσης, του 2019 μια ελληνική εταιρεία μικρότερου μεγέθους, η «Κρητόν Άρτος», προσέλυσε το ενδιαφέρον του ομίλου Switz, που εδρεύει στο Ντουμπάι, ο οποίος τελικά και την εξαγόρασε.

Ένας αιώνας γεμάτος Ελλάδα

Δεκαετία του 1940

Ένας ατελείωτος... χειμώνας. Πόλεμος, ηρωισμός στα μετόπισθεν, Κατοχή, Αντίσταση, πείνα, Εμφύλιος. Οι ανθρώπινες ζωές, οι αντοχές και οι συνειδήσεις δοκιμάζονται σκληρά. Μια Ελλάδα που η «στατιστική του θανάτου» την τοποθετεί ανάμεσα στις εμπόλεμες χώρες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου με τις μεγαλύτερες απώλειες: περισσότεροι από μισό εκατομμύριο οι νεκροί.

Η πρώτη κατοικία

Πάνω από 2.300 πλειστηριασμοί ακινήτων πραγματοποιούνται κατά μέσον όρο κάθε μήνα από το 2019, ρυθμοί που αναμένεται να επιταχυνθούν από τη νέα χρονιά, καθώς από τον προσεχή Μάιο λήγει η προστασία της πρώτης κατοικίας και όσοι δεν ενταχθούν στη ρύθμιση θα βρεθούν αντιμέτωποι με τον πλειστηριασμό του ακινήτου τους.

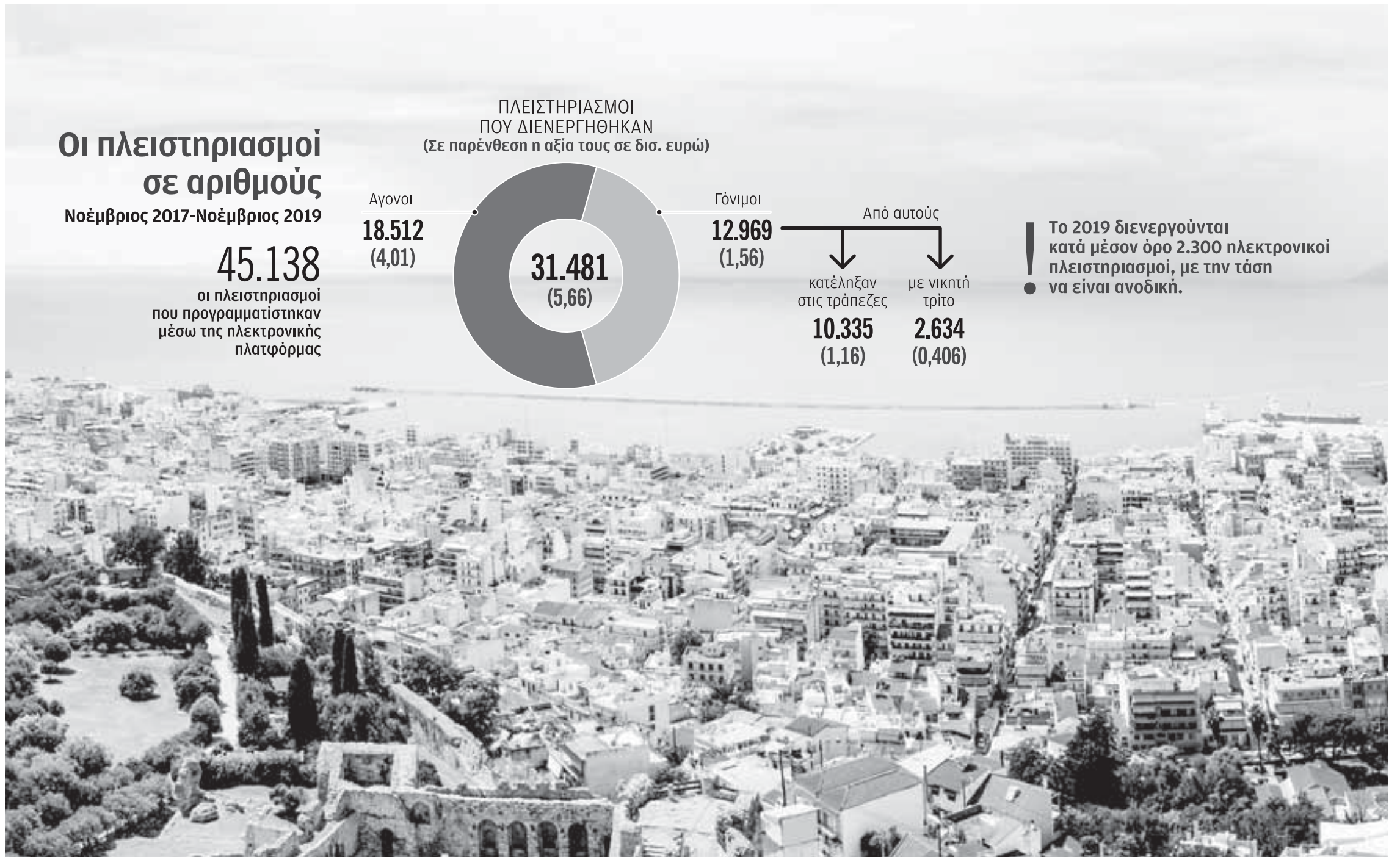
Το νέο τοπίο

Στα 40 δισ. ευρώ ανέρχεται το ύψος των δανείων που προγραμματίζουν να πουλήσουν ή να τιτλοποιήσουν οι τράπεζες τους προσεχείς μήνες. Τα δάνεια αυτά έχουν εξασφαλίσεις σε περισσότερα από 250.000 ακίνητα, η διαχείριση των οποίων θα αλλάξει χέρια και θα περάσει από τις τράπεζες σε funds.

33.656 αιτήσεις

Τις 9.626 φθάνουν σήμερα οι εγγεγραμμένοι χρήστες στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-auction, αλλά οι αιτήσεις που έχουν εγκριθεί ανέρχονται στις 33.656. Από τον Σεπτέμβριο εγγράφονται πάνω από 700 νέοι χρήστες κάθε μήνα, σαφής ένδειξη της αυξανόμενης ζήτησης που εκδηλώνεται για αγορά ακινήτου μέσω πλειστηριασμού.

Ψάχνουν σπίτι στους πλειστηριασμούς

Κάθε μήνα εγγράφονται πάνω από 700 νέοι χρήστες στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-auction

Αυξάνεται ο αριθμός όσων «χτυπάνε» σπίτια οφειλετών σε πλειστηριασμούς, ενώ ταυτόχρονα μειώνεται η μέση αξία των ακινήτων που βγαίνουν στο σφυρί. Υστερα από δύο χρόνια λειτουργίας της ηλεκτρονικής πλατφόρμας e-auction, οι διαδικασίες εκποίησης ακινήτων δανειοληπτών αρχίζουν να ωριμάζουν και να αποκτούν τα χαρακτηριστικά και άλλων χωρών που πέρασαν οικονομική κρίση, όπως η Ισπανία. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύει η «Κ»:

- Δύο χρόνια μετά την ενεργοποίηση του e-auction, πάνω από 45.000 πλειστηριασμοί ακινήτων έχουν ανακοινωθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα.
- Τον πρώτο μήνα λειτουργίας της πλατφόρμας, τον Νοέμβριο του 2017, διενεργήθηκαν μόλις 8 πλειστηριασμοί και τον Δεκέμβριο του ίδιου χρόνου 20. Από τον Μάιο του 2018 και μετά, διενεργούνται σταθερά πάνω από 1.000 πλειστηριασμοί

κάθε μήνα, με το ρεκόρ να καταγράφεται τον Δεκέμβριο του 2018. Πιθανόν αυτό να σχετίζεται με το γεγονός πως η επιβεβαίωση των πλειστηριασμών ήταν από τα κριτήρια για την έξοδο από το μνημόνιο.

- Καθ' όλη τη διετία οι τράπεζες που βγάδουν σε πλειστηριασμό τα ακίνητα, είναι αυτές που τελικά τα αγοράζουν. Από τους 31.481 πλειστηριασμούς που διενεργήθηκαν μόνο στους 12.969 (41%) υπήρξε πλειοδότης. Στους 10.335 εξ αυτών, «νικητές» ήταν τράπεζες και μόλις 2.634 τρίτοι. Τους τρεις πρώτους μήνες διενεργήθηκαν ηλεκτρονικών πλειστηριασμών δεν υπήρξε ούτε ένας πλειοδότης πλην των τραπεζών και μόνο από τα μέσα του 2019 και μετά ξεπέρασαν τους 200 κάθε μήνα.
- Μειώνεται συνεχώς η αξία των ακινήτων που βγαίνουν σε πλειστηριασμό. Στην αρχή, οι τράπεζες έβγαζαν στο σφυρί μεγάλα ακίνητα, στρατηγικών κακοηλωμάτων, ώστε να πείσουν αυτά την κατ-

στηριασμούς που υπήρξε πλειοδότης, η μέση προσφορά όπου πλειοδότησε η τράπεζα ήταν 114.144 ευρώ, ενώ όπου πλειοδότησαν ιδιώτες ήταν 260.611 ευρώ. Τον Νοέμβριο του 2019 ήταν 86.095 και 98.174 ευρώ αντίστοιχα.

Την αναθέρμανση του ενδιαφέροντος των ιδιωτών να αποκτήσουν ακίνητο μέσω πλειστηριασμού επιβεβαιώνουν και τα στοιχεία του Συμβολαιογραφικού Συλλόγου Εφετείων Αθηνών-Πειραιώς-Αιγαίου και Δωδεκανήσου, ο οποίος έχει και την ευθύνη λειτουργίας της πλατφόρμας e-auction. Σύμφωνα με τα στοιχεία, τους τελευταίους τρεις μήνες παρατηρείται συνεχής αύξηση των χρηστών του e-auction, δηλαδή αυτών που εγγράφονται στην πλατφόρμα προκειμένου να συμμετάσχουν ως υποψήφιοι αγοραστές στα προγράμματα πλειστηριασμών που δημοσιεύουν κυρίως οι τράπεζες, αλλά και οι εταιρείες διαχείρισης, το Δημόσιο ή α-

κόμη και ιδιώτες που έχουν απαιτήσεις έναντι οφειλετών τους. Όπως εξηγεί η ταμίας του Συλλόγου, Ευτυχία Καραστάθη, οι εγγεγραμμένοι χρήστες στην ηλεκτρονική πλατφόρμα φθάνουν σήμερα τις 9.626, αλλά οι αιτήσεις που έχουν εγκριθεί ανέρχονται σε 33.656. Η αύξηση του ενδιαφέροντος για την αγορά ακινήτων μέσω του e-auction έχει γίνει εμφανής από τον Σεπτέμβριο, οπότε κάθε μήνα εγγράφονται πάνω από 700 νέοι χρήστες, σαφής ένδειξη της αυξανόμενης ζήτησης στην αγορά του real estate, μέρος της οποίας στρέφεται πλέον στην προσφορά ακινήτων μέσω της πλατφόρμας.

Να σημειωθεί ότι οι πλειστηριασμοί ακινήτων έκαναν σημαντική «κοιλιά» το 2019 λόγω των δύο εκλογικών αναμετρήσεων, περίοδο κατά την οποία «παγώνουν», αλλά επανήλθαν δριμύτεροι από τον Σεπτέμβριο με αυξανόμενους ρυθμούς, αλλά και με ακίνητα μικρότερης αξίας.

Σπίτι στην Ελλάδα με άδεια παραμονής στην Ευρώπη θέλουν οι Κινέζοι

Οι τράπεζες, αλλά και οι εταιρείες διαχείρισης που έχουν μπει στον χορό των πλειστηριασμών μέσω του e-auction, θα επιταχύνουν τους προγραμματισμένους πλειστηριασμούς τους προσεχείς μήνες. Μόνο για τον μήνα Δεκέμβριο είναι προγραμματισμένοι 2.300 νέοι πλειστηριασμοί και οι ρυθμοί αναμένεται να επιταχυνθούν από τη νέα χρονιά, καθώς από τον προσεχή Μάιο λήγει η προστασία της πρώτης κατοικίας μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας. Η δυνατότητα υποβολής αιτήσεων από δανειολήπτες που θέλουν να προστατεύσουν την πρώτη

τους κατοικία μέσω της πλατφόρμας που λειτουργεί στην Ειδική Γραμματεία Ιδιωτικού Χρέους παρατάθηκε μέχρι και τον Απρίλιο. Όπως διαμνύουν οι τράπεζες, μετά την εκπονη της σχετικής προθεσμίας θα εξαγγελθούν όλα τα ένδικα μέσα, οδηγώντας σε πλειστηριασμό την περιουσία όσων οφειλετών δεν προχωρούν στη ρύθμιση του δανείου τους.

Την ίδια στιγμή, οι τράπεζες προχωρούν σε μαζικές διασταυρώσεις προκειμένου να ελέγξουν την αξιοπιστία των στοιχείων όσων έχουν υποβάλει αίτηση

Μόνο για τον Δεκέμβριο είναι προγραμματισμένοι 2.300 νέοι πλειστηριασμοί.

ένταξης στον νόμο Κατσέλη και να διαπιστώσουν κατά πόσον τα οικονομικά δεδομένα που έχουν δηλώσει οι οφειλέτες είναι πραγματικά.

Πρόκειται για 100.000 οφειλέτες, των οποίων η διασταύρωση των στοιχείων άρχισε στις αρχές Νοεμβρίου, μέσω της

πρόσβασης που δόθηκε στις τράπεζες στη βάση δεδομένων της ΑΑΔΕ.

Έλεγχος δανειοληπτών

Ο έλεγχος έχει ξεκινήσει από τους δανειολήπτες με μεγάλα χρέη και μπορεί να οδηγήσει στην αναστολή της προστασίας όσων διαπιστωθεί ότι η εισοδηματική ή περιουσιακή κατάσταση είναι διαφορετική από αυτή που έχουν δηλώσει κατά την υποβολή της αίτησης στο δικαστήριο. Η αναστολή προστασίας σημαίνει ότι η τράπεζα μπορεί να ρευστοποιήσει το ακίνητο. Σε αναστολή της προστασίας

μπορεί να οδηγηθεί κάποιος που, ενώ είναι έμπορος, έχει υποβάλει αίτηση για προστασία στον νόμο Κατσέλη, ο οποίος καλύπτει μόνο τα φυσικά πρόσωπα και ορισμένες κατηγορίες μικροεπιτηδευτών. Σε περίπτωση που διαπιστωθούν παρεκκλίσεις από τα οικονομικά στοιχεία που έχουν δηλωθεί από τον οφειλέτη, οι τράπεζες έχουν το δικαίωμα να καταφύγουν σε ασφαλιστικά μέτρα και να ανακόψουν την προστασία που απολαμβάνει κάποιος έως την εκδίκαση της υπόθεσής του, ακόμη και αν αυτή είναι προγραμματισμένη για αργότερα.

Πάνω από 250.000 ακίνητα θα περάσουν σε funds μέσω των τιτλοποιήσεων

Καταλύτη για τη ζήτηση και την πορεία των τιμών στην αγορά ακινήτων τα προσεχή χρόνια θα αποτελέσουν οι μαζικές τιτλοποιήσεις και πωλήσεις δανείων που έχουν εξασφαλίσεις ακίνητα. Στα πλαίσια των τραπεζών είναι οι πωλήσεις και τιτλοποιήσεις δανείων ύψους άνω των 40 δισ. ευρώ. Τα χαρτοφυλάκια αυτά συνοδεύονται από προσημειωμένα ακίνητα και έτσι ο αριθμός των ακινήτων που θα αλλάξουν χέρια και θα ανατεθούν σε funds εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τις 250.000.

Την ίδια στιγμή, οι τράπεζες προχωρούν στην πώληση πακέτων ακινήτων που έχουν ήδη περιέλθει στην κυριότητα τους μέσω πλειστηριασμών και κατασχέσεων. Την αρχή έχει κάνει η Eurobank, ρευστοποιώντας δύο πακέτα με 370 ακίνητα συνολικής αξίας 84 εκατ. ευρώ, ενώ στην τελική φάση βρίσκεται η υπογραφή της συμφωνίας για τη μεταβίβαση και ενός τρίτου πακέτου, που περιλαμβάνει 680 ακίνητα συνολικής αξίας 30 εκατ. ευρώ. Πρόκειται για τα πρώτα μεγάλα

πακέτα ακινήτων που μεταβιβάζει ελληνική τράπεζα, η πώληση των οποίων θα αποτελέσει πιλότο για το επενδυτικό ενδιαφέρον που υπάρχει στην αγορά του real estate, δοκιμάζοντας και τις αντοχές των τιμών.

Όσον αφορά τις πωλήσεις δανείων που συνδέονται με ακίνητα, μέχρι σήμερα οι τράπεζες έχουν πουλήσει μόλις τρία πακέτα, αλλά με δεδομένη την πίεση από τον επόπτη για ταχεία εκκαθάριση των ισολογισμών τους όχι μόνο από τα κόκκινα δάνεια, αλλά και από τα ακίνητα που περιέρχονται στην κατοχή τους, η μεγάλη μάχη θα δοθεί τα δύο επόμενα χρόνια.

Τα πακέτα που έχουν δοθεί μέχρι σήμερα είναι το Amoeba της Τράπεζας Πειραιώς με περίπου 1.700 προσημειωμένα ακίνητα, το Jupiter της Alpha Bank με επίσης 1.700 και το χαρτοφυλάκιο Symbol της Εθνικής Τράπεζας με 6.000 προσημειωμένα ακίνητα. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι πολύ λίγα από αυτά τα ακίνητα έχουν βγει προς πώληση από τα funds

Στα πλαίσια τραπεζών, πωλήσεις και τιτλοποιήσεις δανείων ύψους άνω των €40 δισ.

από τα οποία αγοράστηκαν, καθώς, όπως εξηγούν αρμόδια στελέχη, ο χρόνος για την τακτοποίηση αυτών των ακινήτων είναι μακρύς και φθάνει ακόμη και τα δύο χρόνια.

Τους προσεχείς μήνες προβάδισμα έχει το χαρτοφυλάκιο Neptune της Alpha Bank, που περιλαμβάνει δάνεια με εξασφαλίσεις επί 4.000 ακινήτων, καθώς και το χαρτοφυλάκιο Icon της Εθνικής Τράπεζας, που περιλαμβάνει δάνεια με εξασφαλίσεις επί 6.000 ακινήτων.

Στο μέτωπο των τιτλοποιήσεων, μετά το χαρτοφυλάκιο Pillar της Eurobank που περιλαμβάνει στεγαστικά δάνεια με εξασφαλίσεις 36.000 ακινήτα και το Cairo που περιλαμβάνει στεγαστικά και επι-

χειρηματικά δάνεια με προσημείωση 73.000 ακίνητα, σειρά έχει η τιτλοποίηση του χαρτοφυλακίου Galaxy ύψους 12 δισ. ευρώ της Alpha Bank, που περιλαμβάνει 4,7 δισ. ευρώ στεγαστικών δανείων.

Νέες πωλήσεις και τιτλοποιήσεις χαρτοφυλακίων με εξασφαλίσεις κυριαρχούν, άλλωστε, στα πλαίσια τόσο της Εθνικής Τράπεζας όσο και της Πειραιώς, οι οποίες έχουν ανακοινώσει τιτλοποιήσεις ύψους 3 και 3,5 δισ. ευρώ αντίστοιχα.

Εκπρόσωποι της αγοράς του real estate εκτιμούν ότι η μεταβίβαση σε funds δανείων που έχουν εξασφαλίσεις σε ακίνητα θα λειτουργήσει ως ανάχωμα στην άνοδο των τιμών, σε μια περίοδο που διαπιστώνονται ήδη οι πρώτες υπερβολές. Όπως εκτιμούν, η τάση αυτή θα αναχαιτιστεί όταν αναπτυχθεί η δευτερογενής αγορά, δηλαδή όταν τα ακίνητα που έχουν ήδη αγοραστεί ή πρόκειται να αγοραστούν από τα funds διατεθούν μαζικά πλέον προς πώληση.

«Ανήθικα» ρομπότ φροντίζουν ηλικιωμένους

Η υποκατάσταση της ανθρώπινης επαφής με τεχνολογικά προϊόντα

Της **MAGGIE JACKSON**
THE NEW YORK TIMES

Όταν η Κόνστανς Τζέμσον εγκατέστησε τη μητέρα της σε μια δομή υποβοηθούμενης διαβίωσης, η σύγχυση, η μοναξιά και η αδυναμία εκφορμάς λόγω της 92χρονης επιδεινώθηκαν. Σε μια επίσκεψή της, η Τζέμσον της χάρισε μια ρομποτική γάτα, που είχε σχεδιαστεί ως σύντροφος ηλικιωμένων. «Σίγουρα δεν υποκαθιστούσε την ανάγκη φροντίδας, αλλά

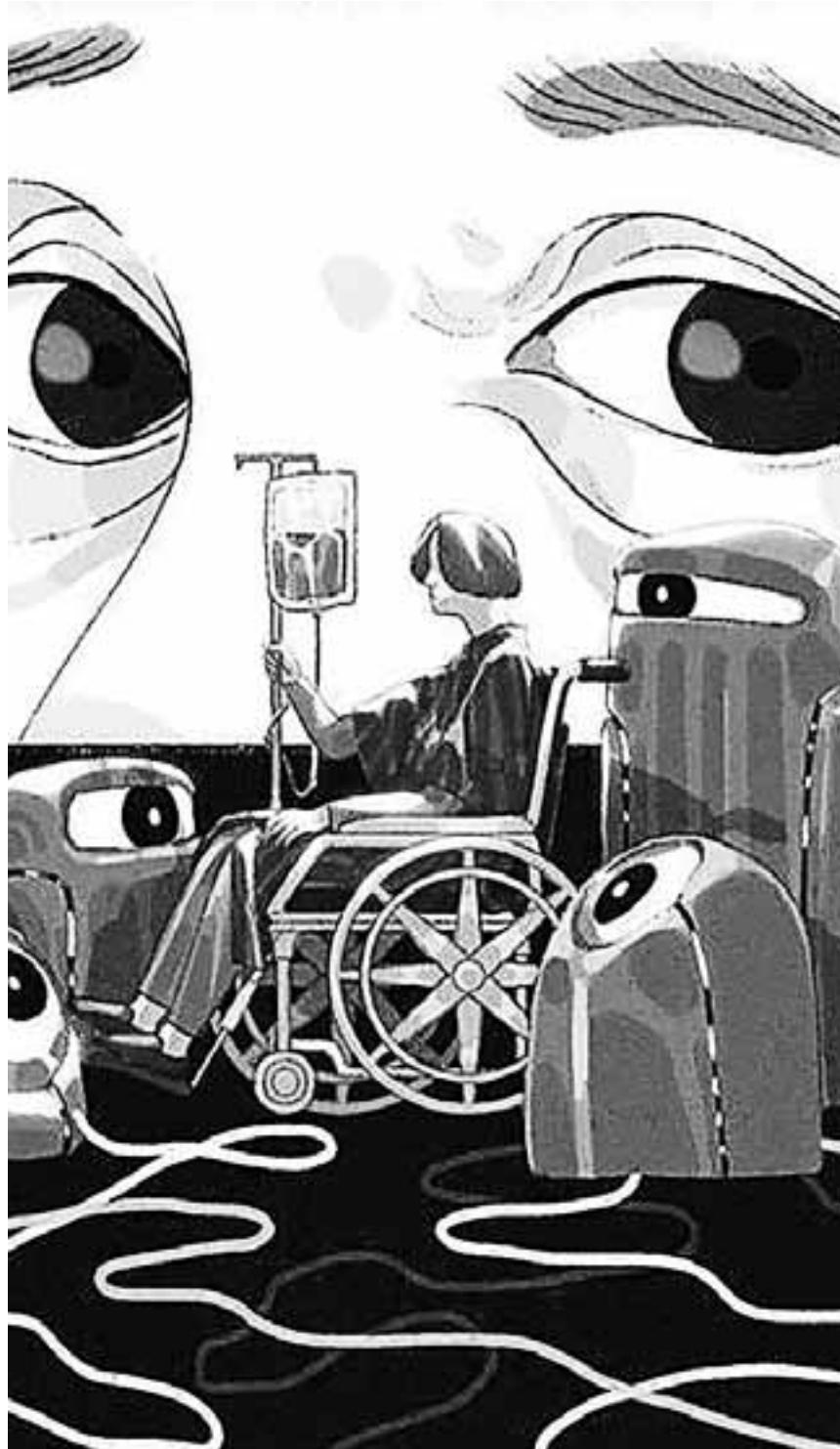
Το 60% των πολιτών της Ε.Ε. επιθυμεί να επιβληθεί απαγόρευση στα ρομπότ-φροντιστές για παιδιά και ανήμπορους.

ήταν κάτι που η μητέρα μου μπορούσε να αγαλιάσει και να νιώσει ως αποδεκτό. Ήταν ένας φίλος πάνω στον οποίο μπορούσε να στηριχθεί». Οποτε η ηλικιωμένη γυναίκα ήταν εκνευρισμένη, οι νοσηλευτές ή οι συγγενείς, της έφεραν τη γάτα για να τη καϊδέψει και να της τραγουδήσει και αμέσως ηρεμούσε. Τις τελευταίες ημέρες της «ό,τι μπορούσε να δώσει, το έδινε στη γάτα».

Η γήρανση του πληθυσμού πυροδοτεί την αύξηση των ρομποτικών φροντιστών, που εισβάλλουν πλέον στα σπίτια και στις καρδιές ηλικιωμένων και αρρώστων,

προσφέροντας νέες μορφές φιλίας και βοήθειας. Καθώς ο παγκόσμιος πληθυσμός άνω των 65 ετών αναμένεται να διπλασιαστεί έως το 2050, τα ρομπότ-φροντιστές θεωρούνται όλο και περισσότερο ως το κατάλληλο αντίδοτο στο βάρος μιας μοναχικής ανθρώπινης ζωής. Πρέπει, ωστόσο, να μας προκαλεί ανησυχία η ηθική πτυχή της χρήσης τους: μήπως σηματοδοτεί το τέλος της ανθρωπιάς, του τι σημαίνει να νοιάζεσαι; «Τα ρομπότ, όταν χρησιμοποιούνται και λειτουργούν σωστά, μπορούν να βοηθήσουν κάποιους ανθρώπους να διατηρήσουν την αξιοπρέπειά τους», επισημαίνει ο Ματίας Σέτζ, επικεφαλής του Εργαστηρίου Αλληλεπίδρασης Ανθρώπου - Ρομπότ, του πανεπιστημίου Ταφτς. «Θεωρώ, ωστόσο, ηθικώς αμφίβολη την προώθηση της κοινωνικής ιπτικότητας αυτών των συσκευών, εφόσον δεν είναι τίποτε άλλο παρά μαριονέτες. Στην πραγματικότητα, πρόκειται για μια τεχνολογία παραπλάνησης».

Πολλές έρευνες έχουν δείξει ότι ηλικιωμένοι αρνούνται να επενδύσουν πολλά στην «κωμωδία» της ρομποτικής συντροφικότητας, πιστεύοντας ότι αυτά ενισχύουν την παρακολούθηση και κυρίως την απώλεια της ανθρώπινης φροντίδας. Το 64% των Αμερικανών πιστεύει ότι τα ρομπότ-φροντιστές θα ενισχύσουν το αίσθημα απομόνωσης των ηλικιωμένων. Το 60% των πολιτών της Ε.Ε. επιθυμεί να επιβληθεί απαγόρευση στα ρομπότ-φροντιστές για παιδιά, ηλικιωμένους και άτομα με αναπηρίες.

Η γήρανση του πληθυσμού πυροδοτεί την αύξηση των ρομποτικών κατασκευών, οι οποίες προσφέρουν νέες μορφές φιλίας και βοήθειας.

Φέρνω ακόμα στον νου μου τις δύσκολες επιλογές που κλήθηκα να κάνω σχετικά με τη φροντίδα της μητέρας μου, στα τελευταία χρόνια της ζωής της. Αραγε, θα ήταν καλύτερα αν είχε ένα ρομπότ να μαζεύει τα κουτάλια όταν έπεφταν στο δάπεδο, να την προτρέπει

να φάει, να την κάνει να χαμογελά; Μήπως, όμως, όλα αυτά θα συνιστούσαν για αυτήν προσβολή και για εμένα μια εύκολη διέξοδο; Μόνο αμφισβητώντας τα ρομπότ που φροντίζουν ανθρώπους μπορούμε να διασφαλίσουμε την ανθρώπινη φύση της φροντίδας.

Μια ανύπαρκτη χώρα... εταίρος των ΗΠΑ

Μια χώρα από τον κόσμο των κόμικς έκανε για λίγο επίσημο εμπορικό εταίρο του το αμερικανικό υπουργείο Γεωργίας. Στον σχετικό κατάλογο, το αμερικανικό υπουργείο περιέλαβε και την Ουακάντα, μια παντελώς φανταστική χώρα. Εκπρόσωπος του υπουργείου δήλωσε ότι η Ουακάντα περιλήφθηκε κατά λάθος στη λίστα, κατά τη διάρκεια άσκησης του προσωπικού. Ωστόσο, στον διαδικτυακό υπολογιστή δασμών περιλαμβάνεται πλήρης κατάλογος των προϊόντων που εμπορεύονται τα δύο κράτη, μεταξύ των οποίων πάπες, γάδιαροι και αγελάδες γαλακτοπαραγωγής.

Η Ουακάντα αποτελεί «προϊόν» της Marvel, της αμερικανικής εκδοτικής εταιρείας κόμικς, που έχει εισαγάγει ήρωες όπως ο Σπίντερμαν, οι X-Men, ο Ironman, ο Captain America, ο Hulk και πολλοί άλλοι. Ειδικότερα, πρόκειται για τη φανταστική πατρίδα, στην ανατολική Αφρική, του υπερήρωα Μαύρου Πάνθηρα (Black Panther). Φυσικά, η φανταστική χώρα διαγράφηκε από την υπουργική λίστα μόλις τα αμερικανικά μέσα μαζικής ενημέρωσης άρχισαν να ερευνούν το ζήτημα, το οποίο αποτέλεσε αφορμή για πολλά αστέρια περιεχόμενου εμπορικού πολέμου μεταξύ των δύο χωρών.

Η Ουακάντα εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1966, σε ένα κόμικ των «Τεσσάρων Φανταστικών», και επανεμφανίστηκε πέρσι, όταν ο Black Panther μεταφέρθηκε σε κινηματογραφική ταινία, κερδίζοντας, μάλιστα, τρία Όσκαρ (μουσικής, ενδυματολογίας και σκηνογραφίας). Το φανταστικό κράτος εντόπισε πρώτος στον κατάλογο του υπουργείου ο Φράνσις Τσενγκ, μηχανικός λογισμικού στη Νέα Υόρκη, καθώς μελετούσε τους αμερικανικούς δασμούς. Οπως δήλωσε στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Reuters, όταν είδε την Ουακάντα στη λίστα, «ένιωσα σύγχυση», καθώς σκέφτηκε ότι μάλλον θυμόταν λανθασμένα το όνομά της, από την ταινία.

Μετά την αφαίρεση της Ουακάντα από τη λίστα, εκπρόσωπος του υπουργείου Γεωργίας δήλωσε στην εφημερίδα Washington Post ότι το όνομά της προστέθηκε στο πλαίσιο άσκησης για το προσωπικό και επ' ουδενί δεν έπρεπε

Μια χώρα - αποκύημα της φαντασίας της εταιρείας κόμικς Marvel απέκτησε, έστω και για λίγο, υπόσταση.

Σε κατάλογο του υπουργείου Γεωργίας εντοπίστηκε η Ουακάντα, η φανταστική πατρίδα του υπερήρωα των κόμικς Μαύρου Πάνθηρα.

να δημοσιοποιηθεί. Δεν είναι, ωστόσο, η πρώτη φορά που μια φανταστική χώρα καταφέρει να... εισβάλει στην πραγματική ζωή. Το 2017, ο τότε υπουργός Εξωτερικών της Πολωνίας Βιτόλντ Βασσικόφσκ είχε δηλώσει σε δημοσιογράφους ότι συναντήθηκε με εκπροσώπους πολλών κρατών προκειμένου να συζητήσει τη συμμετοχή της Πολωνίας στο Συμβούλιο Ασφαλείας, όπως το Σαν Εσκομπάρ, το οποίο... δεν υπάρχει.

LIMASSOL
Christmas
LAND

29/11/2019 - 12/01/2020
(ΧΩΡΟΣ ΠΑΛΙΟ ΛΙΜΑΝΙ ΛΕΜΕΣΟΥ)

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΧΡΥΣΟΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΗΣ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΤΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Στα τέλη του 2015 σάλπαρε στα νερά της Νορβηγίας το πρώτο πλοίο που κινείται με μπαταρίες.

Το 2022 υπολογίζεται πως γύρω στα 80 νορβηγικά πλοία θα προσθέσουν την ηλεκτρική ενέργεια στους κινητήρες τους.

Το 2022 υπολογίζεται πως γύρω στα 80 νορβηγικά πλοία θα προσθέσουν την ηλεκτρική ενέργεια στους κινητήρες τους.

Το νορβηγικό θαύμα της γαλάζιας οικονομίας

Με οδηγό τα νέα δεδομένα για την κλιματική αλλαγή, οι Νορβηγοί καινοτομούν, δαμάζοντας τις θάλασσες... οικολογικά

Τον απεσταλμένο μας στη Νορβηγία
ΝΙΚΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ

Προτού προλάβει καλά καλά να ανατείλει ο ήλιος πάνω από το Αλεσουντ της δυτικής Νορβηγίας, δεκάδες καράβια σαλπάρουν ήδη στα νερά του Ατλαντικού που βρέχουν τη γραφική πόλη. Με φόντο τα απότομα και απόκοσμα όρη Σανμόρ, μικρά αλιευτικά ψαρεύουν μπακαλιάρους από τον βαθύ ωκεανό, ενώ επιβατηγά πλοία πηγαινοέρχονται ακατάπαυστα στις ακτές

Πολλά επιβατηγά φέρι των φιορδ λειτουργούν είτε υβριδικά είτε με μπαταρίες, ενώ τα αλιευτικά ψαρεύουν από προσεκτικά σχεδιασμένες ιχθυοκαλλιέργειες.

των φιορδ, μεταφέροντας τους πολίτες και τα αυτοκίνητά τους. Στα πολύχρωμα, αρι νομβό εστιατόρια της πόλης συναντά κανείς σχεδόν εξ ολοκλήρου πιάτα με θαλασσινά, ενώ διάφορα πολιτιστικά μνημεία κοσμούνται με ταπιέτες που εξιστορούν την ιστορία των Βίκινγκς και τον τρόπο με τον οποίο δάμαζαν ανά τα χρόνια τα κύματα των θαλασσών του Βορρά.

Είναι πραγματικά αδύνατο να ξεχω-

ρίσει κανείς τη θάλασσα από τη Νορβηγία, μια χώρα της οποίας οι ακτές είναι σχεδόν μεγαλύτερες σε έκταση από τα μεσόγεια. Παραδόξως, σε αυτό θυμίζει αρκετά την Ελλάδα.

Παρότι σπάνια συγκρίνει κανείς τις Σκανδιναβικές χώρες με τα κράτη της Μεσογείου, το υδάτινο στοιχείο έχει επηρεάσει τον πολιτισμό της Ελλάδας και της Νορβηγίας με εντυπωσιακά παρεμφερείς τρόπους, πρωταγωνιστώντας από τα τοπικά τραγούδια και τη γαστρονομία μέχρι τις σύγχρονες οικονομικές ευκαιρίες. Η ναυτιλία και η αλιεία, για παράδειγμα, παραμένουν τα τελευταία χρόνια κινητήριος μοχλός και για τις δύο οικονομίες.

Σε ό,τι έχει να κάνει όμως με τη γαλάζια οικονομία και την ετοιμότητα των δύο χωρών να προσαρμόσουν τη δραστηριότητα των θαλασσών στα νέα δεδομένα της κλιματικής αλλαγής, τα πράγματα αρχίζουν να διαφέρουν. Πολλά επιβατηγά φέρι των φιορδ λειτουργούν είτε υβριδικά είτε εξ ολοκλήρου με μπαταρίες, ενώ τα νορβηγικά αλιευτικά ψαρεύουν από προσεκτικά σχεδιασμένες, βιώσιμες ιχθυοκαλλιέργειες. Στα ναυπηγεία του βορρά της χώρας, εταιρείες δουλεύουν ήδη πυρετώδως για την κατασκευή του πρώτου πλοίου που θα κινείται με υδρογόνο και θα σαλπάρει το 2021.

«Θέλουμε η Νορβηγία να εξελιχθεί στη νούμερο ένα ωκεάνια χώρα παγκοσμίως», δηλώνει με ενθουσιασμό στην

Με φόντο τα απότομα και απόκοσμα όρη Σανμόρ, επιβατηγά πλοία πηγαινοέρχονται ακατάπαυστα στις ακτές των φιορδ, μεταφέροντας τους πολίτες και τα αυτοκίνητά τους.

«Κ» ο Ρότζερ Μάρτινσεν, επικεφαλής των βιομηχανιών θάλασσας της σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα Innovation Norway, που παράσσει τη ρότα της γαλάζιας οικονομίας. «Από το 2016, η κυβέρνηση μας ξεχώρισε την καινοτομία στην οικονομία του ωκεανού

ως προτεραιότητα και το 2019 την αναθεώρησε, αναγνωρίζοντας την κλιματική αλλαγή ως τον σημαντικότερο παράγοντα στις κινήσεις μας».

Φυσικά, τα πράγματα δεν ήταν πάντοτε έτσι. Από την ανακάλυψη των κοιτασμάτων της Βόρειας Θάλασσας στα νορβηγικά

ύδατα στα τέλη της δεκαετίας του 1960, το πετρέλαιο έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη ραγδαία ανάπτυξη της χώρας, παρότι η ίδια τροφοδοτείται από την υδροηλεκτρική ενέργεια.

Το 2011, η Νορβηγία ήταν ο όγδοος μεγαλύτερος εξαγωγέας αργού πετρελαίου στον κόσμο, ενώ μέχρι το 2015 το αργό πετρέλαιο και το φυσικό αέριο αντιπροσώπευαν το 40% της συνολικής εξαγωγικής αξίας της χώρας. Τα ναυπηγεία της χώρας, δε, βασίζονταν σχεδόν εξ ολοκλήρου στην κατασκευή σκαφών υπερκλίσεων γεωτρήσεων. «Πριν από μία δεκαετία αλλάξαμε τις λάμπες σε LED και το αποκαλούσαμε καινοτομία», αστειεύεται ο Μάρτινσεν. «Επειτα ήρθε το 2015 και οι τιμές του αργού πετρελαίου έπεσαν από έναν γκρεμό πιο απότομο και από τα φιορδ».

Το «ferry tale»

Από την κρίση αυτή γεννήθηκε το νορβηγικό θαύμα καινοτομίας της γαλάζιας ναυτιλίας, το λεγόμενο «ferry tale», όπως το αποκαλούν χαϊδευτικά οι Νορβηγοί. Εκμεταλλευόμενη την ευκαιρία, η νορβηγική κυβέρνηση έστριψε το τιμόνι προς τα οικολογικά πλοία, παρέχοντας μια σειρά από κίνητρα και γενναίως επιδοτήσεις μέσω ενός μοντέλου σύμπραξης δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. «Η φιλοσοφία μας είναι πως εκεί όπου δεν χρειάζεται ο ανταγωνισμός, επιβάλλεται η συνεργασία», δηλώνει χαρακτη-

ριστικά ο Μάρτινσεν, αναφερόμενος στα καινοτόμα εταιρικά συγκροτήματα που επιβλέπει η Innovation Norway και τα οποία θυμίζουν μια σκανδιναβική εκδοχή της Σιλίκον Βάλεϊ.

Στα τέλη του 2015, μέσω ενός διαγωνισμού πλοτικού σχεδιασμού με δημόσια σύμβαση, σαλπάρει στα νερά της Νορβηγίας το πρώτο πλοίο που κινείται με μπαταρίες. Ενθουσιασμένη η νορβηγική κυβέρνηση ξεκινά να παρέχει επιχορηγήσεις και ρυθμιστικούς κανόνες, θέτοντας το 2050 ως προθεσμία για να πετύχει η ναυτιλιακή βιομηχανία της χώρας μηδενικές εκπομπές. Οι εταιρείες ανταποκρίνονται στο κάλεσμα και επενδύουν στα ηλεκτρικά πλοία, και τα οικολογικά φέρι ξεκινούν να εμφανίζονται στις θάλασσες και στα ναυπηγεία της χώρας με ταχύτερο ρυθμό. Το 2022 υπολογίζεται πως γύρω στα 80 νορβηγικά πλοία θα προσθέσουν την ηλεκτρική ενέργεια στους κινητήρες τους.

«Τα πλοία που κατασκευάζουμε σήμερα είναι αυτά που θα χρησιμοποιούμε σε τριάντα χρόνια, όταν οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής θα είναι πλέον ακόμη πιο δυσμενείς και οι ρυθμίσεις πιο απαιτητικές», καταλήγει ο Μάρτινσεν. Η προνοητικότητα στην οποία αναφέρεται είναι και η πραγματική αιτία πίσω από τη μετατροπή της κρίσης σε ευκαιρία και του άλματος από την εξάρτηση στο πετρέλαιο στη σιγή καινοτομίας που γέννησε τα πλοία του μέλλοντος.

Τη διαδρομή με το ηλεκτρικό πλοίο κάνουν ετησίως περίπου 1.000.000 επιβάτες και 470.000 αυτοκίνητα.

Το SeaWalk είναι τηλεκατευθυνόμενο, εύκολα μετακινούμενο και επιτρέπει πολύ ταχύτερη αποβίβαση των επιβατών.

Πάνω σε ένα ηλεκτρικό πλοίο

Βρισκόμαστε καθ' οδόν προς την περιοχή Χάλα στα βόρεια του Αλεσουντ και το φυσικό περιβάλλον κόβει την ανάσα. Νησάκια με απότομα ψηλά βουνά βρίσκονται διάσπαρτα τριγύρω, ενώ ο ωκεανός σκηματίζει απρόβλεπτες διακλαδώσεις. Οι αποστάσεις μεταξύ των ακτών κυμαίνονται γύρω στα δέκα χιλιόμετρα και οι κάτοικοι της περιοχής βασίζονται εξ ολοκλήρου στα πλοία για τις μετακινήσεις τους. Περνώντας έναν φιδωτό παραθαλάσσιο δρόμο φτάνουμε στον προορισμό μας: το λιμάνι της Χάλας, απ' όπου θα επιβιβαστούμε σε ένα υβριδικό φέρι που θα μας μεταφέρει στην κομμόπολη Κάνεστραουμ. Η απόσταση των έξι χιλιομέτρων μεταξύ των δύο προορισμών είναι ιδανική για τη χρήση των πλοίων που κινούνται με μπαταρία, καθώς επιτρέπει την άμεση επαναφόρτιση έπειτα από το σύντομο ταξίδι των 20 λεπτών.

Ο σύγχρονος, μινιμαλιστικός σχεδιασμός του πλοίου μάς κερδίζει αμέσως. Με την επιβίβαση μας, οδηγούμαστε στη γέφυρα, όπου ο καπετάνιος μας εξηγεί

πως στο μεγαλύτερο μέρος της η κίνηση του σκάφους είναι αυτοματοποιημένη μέσω της χρήσης τεχνητής νοημοσύνης, προκειμένου να βελτιστοποιηθεί η κατανάλωση ενέργειας. «Ισως κάνει τη δουλειά μου λίγο πιο βαρετή», προσθέτει με

Στον «αυτόματο πιλότο» το ταξίδι των 20 λεπτών προς το Κάνεστραουμ.

αυτοσαρκασμό, ενώ μας δείχνει το εύχρηστο σύστημα από σύγχρονες οθόνες που χρησιμοποιεί για να παρακολουθεί την πορεία.

Στην επιστροφή κατευθυνόμαστε προς το μηχανοστάσιο, όπου ένας μηχανικός μας ξεναγεί σε ένα δωμάτιο με μια συστάδα από μπαταρίες. Κατά τη διάρκεια της αποβίβασης και επιβίβασης, το πλοίο εφάπτεται στην προβλήτα και φορτίζει με ηλεκτρισμό τις τεράστιες μπαταρίες,

εξοπλίζοντας το σκάφος με την απαραίτητη ενέργεια για να διανύσει το σύντομο ταξίδι του. Αν σκεφτεί κανείς πως τη διαδρομή χρησιμοποιούν περίπου 1.000.000 επιβάτες και 470.000 αυτοκίνητα ετησίως, η μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος είναι ήδη αξιοσημείωτη.

Το οικολογικό πλοίο είναι αποτέλεσμα κινητοποίησης της τοπικής αυτοδιοίκησης, η οποία έθεσε ως στόχο τουλάχιστον το 95% της ενεργειακής κατανάλωσης των σκαφών που εκμεταλλεύονται τη διαδρομή, να προέρχεται από τεχνολογία μηδενικών εκπομπών.

Ο συνδυασμός του φρουτουριστικού και οικολογικού πλοίου με το ειδικό τοπίο αποτελεί μια συγκινητική εικόνα: φέρνει στον νου ένα μέλλον, όπου η τεχνολογία θα συμπορεύεται με οικολογικές αρχές. Η διαδρομή Χάλας-Κάνεστραουμ μπορεί να είναι μικρή, αποτελεί όμως ένα βήμα για μία σειρά υπευθύνων των πορθμών του κόσμου να αναρωτηθούν τι είδους πλοία θέλουν να διασχίζουν τις θάλασσές τους την επόμενη μέρα.

«Γεφυρώνοντας» κρουαζιερόπλοια

Ενας μεταλλικός βραχίονας 230 μέτρων που θυμίζει γιγάντιο χέρι βρίσκεται διπλωμένος στο στενό πέραςμα της θάλασσας ανάμεσα στα θέατρα βουνά του φιορδ Γκέιρανγκερ. Περιμένει το επόμενο κρουαζιερόπλοιο για να επεκταθεί και να γεφυρώσει το σκάφος με τον ειδικό προορισμό. Πρόκειται για το SeaWalk, μια καινοτόμο λύση που βοηθά τα γιγαντιαία κρουαζιερόπλοια να εφάπτονται σε δυσπρόσιτα λιμάνια και στενά περάσματα σαν το μαγευτικό φιορδ. Με κόστος λιγότερο από το 50% μιας παραδοσιακής προβλήτας από σκυρόδεμα, η ευέλικτη κατασκευή προσφέρει πολλαπλά οφέλη: είναι εύχρηστα τηλεκατευθυνόμενα, εύκολα μετακινούμενα, επιτρέπει πολύ ταχύτερη αποβίβαση των επιβατών και μπορεί να μετατρέψει δύσκολους προορισμούς σε κέντρα κρουαζιέρας.

«Τόσο μεγάλα ήταν τα πλεονεκτήματα, που οι ντόπιοι ξεκίνησαν να το αποκαλούν Money Walk», αναφέρει με κούμπου ο Άρθουρ Κορντ, μέλος της ο-

μάδας του SeaWalk. Πράγματι, η μεταλλική γέφυρα εντυπωσιάζει τους επιβάτες, οι οποίοι προηγουμένως έπρεπε να χρησιμοποιούν μικρές λέμβους για να αποβιβαστούν από το κρουαζιερόπλοιο, ενώ πλέον κατεβαίνουν με μεγάλη ευκολία.

SeaWalk, ένας μεταλλικός βραχίονας 230 μέτρων στο φιορδ Γκέιρανγκερ.

Η εταιρεία έχει ήδη κατασκευάσει με επιτυχία πέντε SeaWalk, το ένα εκ των οποίων βρίσκεται στο Πορτ Ρουαγιάλ της Τζαμάικας, πάνω από μια υποθαλάσσια παλιά πόλη. Οι κατασκευές λειτουργούν με υδροηλεκτρική ενέργεια, ενώ αντέχουν μέχρι και σε συνθήκες κυμάτων ύψους δύο μέτρων. Το γεγονός πως χρησιμοποιούνται ήδη στο Γκέιρανγκερ, μια τοποθεσία προστατευμένη από την UNESCO, είναι απόδειξη της

ελάχιστης περιβαλλοντικής επιβάρυνσης που επιφέρει. Δεκάδες τοποθεσίες, διάσπαρτες στην Ελλάδα έχουν ήδη κινήσει το ενδιαφέρον της SeaWalk, η οποία θεωρεί πως υπάρχουν τρομερές δυνατότητες στην επέκταση της βιομηχανίας κρουαζιερόπλοιοι στη χώρα. Η εταιρεία ξεχωρίζει, μεταξύ άλλων, τη Μήλο, την Πάτμο, την Κεφαλλονιά και το Λαύριο ως προορισμούς στους οποίους η καινοτόμος κατασκευή τους θα ταίριαζε γάντι—τόσο λόγω της στενότητας των λιμανιών όσο και του ενδιαφέροντος από την αγορά της κρουαζιέρας— και βρίσκεται ήδη σε συζητήσεις με αρμόδιους φορείς. «Το πιο ενδιαφέρον με το SeaWalk είναι πως οι επιβάτες εντυπωσιάζονται από την κατασκευή και τραβούν μέχρι και φωτογραφίες ενώ βρίσκεται εν κινήσει», αναφέρει ένας εργαζόμενος της εταιρείας. «Νιώθουν πως η ακτή επεκτείνεται και αγκαλιάζει το πλοίο και ανταποκρίνονται στο κάλεσμα».

Οι μεγάλοι χαμένοι της αγοράς ομολόγων την τελευταία δεκαετία

Μεγάλες ζημιές από Αργεντινή, Petroleos de Venezuela, Noble Group

Παρά τις θετικές εξελίξεις πρόσφατα, η οικονομική ύφεση που έχουν προβλέψει πολλοί οικονομολόγοι ενδέχεται να έρθει το 2020. Παραδοσιακά, μια οικονομική ύφεση αποτελεί αρνητική εξέλιξη για τις μετοχές και θετική εξέλιξη για τα ομόλογα. Συχνά, όμως, τότε είναι που λαμβάνονται και ορισμένες κακές αποφάσεις. Στη διάρκεια της δεκαετίας που ολοκληρώνεται, οι επενδυτές χρηματοδότησαν ορισμένες συμφωνίες που περιλάμβαναν, όπως αποδείχθηκε στην πορεία, πολύ υψηλό ρίσκο.

Η Αργεντινή είχε καταφέρει, έπειτα από συζητήσεις 15 ετών, να ολοκληρώσει τη διαπραγμάτευση με όσους ομολογιούχους δεν είχαν αποδεχθεί το «κούρεμα» της επένδυσής τους. Το 2017, η νέα κυβέρνηση της χώρας υπό τον Μαουρίσιο Μάκρι αποφάσισε να ξαναβγει στις αγορές ομολόγων αμέσως μετά την ολοκλήρωση της διαπραγμάτευσης με τους ομολογιούχους και να πουλήσει εκατομμύρια ομόλογα ύψους 2,75 δισ. δολαρίων. Οι επενδυτές φάνηκαν πρόθυμοι να δανείσουν την Αργεντινή για εκατό χρόνια με απόδοση 7,92%. Την άνοιξη του 2018 η κυβέρνηση Μάκρι αναγκάστηκε να ζητήσει πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής από το ΔΝΤ με αντάλλαγμα δάνειο ύψους 57 δισ. δολαρίων.

Η τιμή του εκατομμυρίου ομολόγου, από τα 90 σεντ το δολάριο την ημέρα της έκδοσής του, έχει υποχωρήσει σήμερα στα 46 σεντ. Η εταιρεία Noble Group ήταν κάποτε η μεγαλύτερη εταιρεία διαπραγματεύσεων πρώτων υλών στην Ασία.

Αντιμετώπιζε ήδη από το 2015 κατηγορίες περί λογιστικών παρατυπιών, ωστόσο το 2016 επενδύτες και τράπεζες αποφάσισαν να επιμκύνουν ένα δάνειο ύψους 3 δισ. δολαρίων, παρά το γεγονός ότι υποχώρησε η τιμή της μετοχής και των ομολόγων της εταιρείας. Το 2018 οι πιστωτές της Noble Group αποφάσισαν να προχωρήσουν σε ανταλλαγή ομολόγων με μετοχές για χρέος ύψους 3,5 δισ. δολαρίων.

Η Noble Group αγωνίζεται να ξεπεράσει ζημιές δισεκατομμυρίων δολαρίων, καθώς βρίσκεται σε παρατεταμένη κατάσταση αναδιάρθρωσης. Με το μέλλον της αβέβαιο, η απόδοση των ομολόγων

Στη διάρκεια της δεκαετίας που ολοκληρώνεται, οι επενδυτές χρηματοδότησαν ορισμένες συμφωνίες που περιλάμβαναν, όπως αποδείχθηκε στην πορεία, πολύ υψηλό ρίσκο.

της εταιρείας είναι πλέον διψήφια (ενώ η τιμή τους έχει υποχωρήσει σε αντίστοιχο βαθμό).

Το 2016, οι επενδυτές είχαν ζητήσει απόδοση 8,5%, ώστε να αναχρηματοδοτήσουν υπάρχοντα ομόλογα της κρατικής εταιρείας πετρελαίου της Βενεζουέλας Petroleos de Venezuela (PDVSA), παρά το γεγονός ότι η υποχώρηση των τιμών του πετρελαίου είχε ήδη προκαλέσει ανησυχία περί ενδεχόμενης χρεοκοπίας.

Τον Νοέμβριο του 2017, ο πρόεδρος της Βενεζουέλας, Νικολάς Μαδούρο, ανακοίνωσε αναστολή πληρωμών και την έναρξη διαπραγματεύσεων με τους πι-

Η ισπανική Banco Popular Espanola ποτέλεσε μία ακόμα οδυνηρή επιλογή για χιλιάδες επενδυτές που αγόρασαν ομολόγιά της.

στωτές. Σήμερα οι πιστωτές εξακολουθούν να περιμένουν να λάβουν περισσότερα από 9 δισ. δολάρια από μη εξυπηρετούμενα ομόλογα της Βενεζουέλας και της PDVSA.

Το 2013 η ισπανική τράπεζα Banco

Popular Espanol είχε πουλήσει ένα νέο είδος ομολόγου και είχε δανειστεί 500 εκατ. ευρώ, με στόχο να ενισχύσει την κεφαλαιακή της επάρκεια μετά τη λήξη (όπως πίστευαν οι επενδυτές) της ευρωπαϊκής κρίσης χρέους. Οι επενδυτές είχαν απαιτήσει απόδοση ύψους 11,5%, ώστε να αναλάβουν το ρίσκο. Μάλλον δεν είχαν εκτιμήσει σωστά την κατάσταση. Μέχρι το 2017 είχαν διαγραφεί εντελώς ομόλογα ύψους περίπου 2 δισ. της Banco Popular, την οποία έκλεισε στη διάρκεια ενός Σαββατοκύριακου το 2017 το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης της ΕΚΤ.

BLOOMBERG

Ιστορική χρονιά το 2019 για το Χρηματιστήριο Αθηνών

Με 49% η ελληνική αγορά εμφανίζει την υψηλότερη ετήσια απόδοση διεθνώς

Της ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Σε μια χρονιά η οποία χαρακτηρίζεται από τους αναλυτές η καλύτερη για τις διεθνείς αγορές εδώ και πάρα πολλά χρόνια, το γεγονός ότι το Χρηματιστήριο Αθηνών στέκεται στην κορυφή, έχοντας προσφέρει κέρδη της τάξεως του 49% σε όσους επενδύτες το «εμπιστεύθηκαν», αποτελεί ένα εξαιρετικά σημαντικό ορόσημο για την Ελλάδα και για την αλλαγή που έχει σημειωθεί στην ψυχολογία της αγοράς απέναντι στη χώρα.

Μελετώντας τα στατιστικά, μπορεί κανείς εύκολα να καταλάβει γιατί το 2019 θα μείνει στη χρηματιστηριακή ιστορία, με μόλις τρεις συνεδριάσεις να απομένουν. Όπως παρατηρεί η Beta Securities, είναι η καλύτερη χρηματιστηριακή χρονιά των τελευταίων 20 χρόνων και η καλύτερη έως τώρα στον 21ο αιώνα, ενώ για πρώτη φορά ο Γενικός

Το Χρηματιστήριο Αθηνών κλείνει το έτος στα υψηλότερα επίπεδα της τελευταίας (σχεδόν) πενταετίας. Οι μέσες ημερήσιες συναλλαγές βελτιώθηκαν κατά περισσότερο από 20%, ενώ το ενδιαφέρον των επενδυτών για ελληνικά εταιρικά ομόλογα ήταν εντυπωσιακό, με τις εκδόσεις να αγγίζουν τα 6 δισ. ευρώ συνολικά.

Είναι η καλύτερη χρηματιστηριακή χρονιά των τελευταίων 20 χρόνων, τονίζουν χρηματιστηριακοί αναλυτές.

Δείκτης σημείωσε 10 μηνιαία θετικά κλεισίματα, μια επίδοση που ουδέποτε στο παρελθόν δεν έχει καταγραφεί. Μάλιστα, κλείνει το έτος στα υψηλότερα επίπεδα της τελευταίας (σχεδόν) πενταετίας. Οι μέσες ημερήσιες συναλλαγές βελτιώθηκαν κατά περισσότερο από 20%, ενώ το ενδιαφέρον των επενδυτών για ελληνικά εταιρικά ομόλογα ήταν εντυπωσιακό, με τις εκδόσεις να αγγίζουν τα 6 δισ. ευρώ συνολικά.

Μπορεί τα 16 δισ. ευρώ που προστέθηκαν στην κεφαλαιοποίηση του Χ.Α. το τελευταίο 12μηνιο να μοιάζουν ελάχιστα μπροστά στα 12 τρισεκατομμύρια ευρώ που άγγιξε η άνοδος της αξίας των διεθνών μετοχών φέτος, ωστόσο απο-

δεικνύουν ότι η ελληνική αγορά έχει μπει έντονα πλέον στο ραντάρ των μεγάλων χαρτοφυλακίων, μια τάση που είχε αρχίσει να καταγράφεται από τον Σεπτέμβριο και κατά τα roadshows που διενεργήθηκαν το τελευταίο τετράμηνο σε ΗΠΑ και Ευρώπη.

Αυτό αποτελεί, άλλωστε, και το μεγάλο «στοίχημα» για το 2020: η αύξηση της συναλλακτικής δραστηριότητας –έτσι ώστε το Χ.Α. να ξεφύγει από τη ρουτίνα της ρηχότητας που το κάνει ευάλωτο σε ακραίες διακυμάνσεις– και η έντονη παρουσία ποιοτικών επενδυτών. Ηδη οι αναλυτές εκτιμούν ότι μέσα στο επόμενο 18μηνο είναι εξαιρετικά πιθανό το ελληνικό Χρηματιστήριο να αναβαθμιστεί

στην κατηγορία των «ανεπτυγμένων αγορών», από τις «αναδυόμενες» όπου είχε υποβαθμιστεί το 2015 (από την FTSE) και το 2013 (από την MSCI).

Οι αναλυτές εμφανίζουν αισιόδοξοι πως, παρά το ιλιγγιώδες ράλι του 2019, η ανοδική τάση της αγοράς θα συνεχιστεί, με την επενδυτική στρατηγική ωστόσο να είναι πιο επιλεκτική, καθώς οι αποτιμήσεις των μετοχών δεν βρίσκονται πλέον σε «ζώνη ευκαιρίας». Οι λόγοι της αισιοδοξίας για το 2020, όπως σχολιάζει ο Δημήτρης Τζάνας, επικεφαλής επενδύσεων στην «Κύκλος Χρηματιστηριακή», σχετίζονται με την προοπτική της επιτάχυνσης της οικονομικής μεγέθυνσης λόγω αυξημένων επενδύ-

σεων, της προοπτικής της εξυγίανσης των τραπεζών από τα κόκκινα δάνεια και της πιθανολογούμενης αυξημένης πιστωτικής επέκτασης, της προσδοκίας αναβαθμίσεων του αξιόχρεου, της επιτάχυνσης του προγράμματος αποκρατικοποίησης αλλά και της συνέχισης της εφαρμογής μέτρων πιο φιλικών προς το επιχειρείν.

Από την πλευρά της, η Beta Securities θεωρεί πως οι επενδυτές θα στραφούν σε μετοχές εταιρειών που συστηματικά υλοποιούν τις υποσχέσεις τους και έχουν μερισματικές αποδόσεις ή άλλες αμοιβές σε είδος προς τους μετόχους τους που δικαιολογούν ένα πιο υψηλό κόστος ευκαιρίας του κεφαλαίου.

Τα προβλήματα του Max 737 έφεραν αλλαγές στο τιμόνι της Boeing

Την απονομή του διευθύνοντος συμβούλου Ντένις Μουίλενπεργκ ανακίνησε χθες η Boeing, η οποία αγωνίζεται να επανακτήσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών και των επιβατών. Νέος διευθύνων σύμβουλος από τον Ιανουάριο του 2020 αναδείχθηκε ο πρόεδρος της εταιρείας, Ντέιβιντ Καλχούν, ο οποίος αναμένεται πως θα δώσει νέα πνοή στην Boeing. Στο σύστημα μεταβατικό διάστημα, τα καθήκοντα θα εκτελεί ο οικονομικός διευθυντής της εταιρείας, Γκρεγκ Σμιθ.

«Η αλλαγή στην ηγεσία ήταν απαραίτητη, ώστε να αποκατασταθεί σε βάθος χρόνου η εμπιστοσύνη στην εταιρεία, όσο η ίδια προσπαθεί να επιδιορθώσει τις σχέσεις της με τις ρυθμιστικές αρχές, τους πελάτες και όλους τους άλλους μετόχους», όπως ανακοίνωσε χθες η εταιρεία.

Η αμερικανική Boeing προσπαθεί να ορθοποδήσει ύστερα από τα δύο πολυέκτρα αεροπορικά δυστυχήματα που προκάλεσε το Max 737 σε διάστημα πέντε μηνών. Παρότι ο Μουίλενπεργκ δεν είχε αναλάβει ακόμη καθήκοντα διευθύνοντα συμβούλου όταν ξεκίνησε η κατασκευή του αεροσκάφους, θεωρήθηκε υπεύθυνος για τη διαχείριση του ζητήματος και για την αδυναμία ανάκαμψης της εταιρείας. Περισσότερο επικρίθηκε για τη στάση που κράτησε η Boeing μετά το πρώτο δυστύχημα, όταν δηλαδή η εταιρεία επιβεβαίωσε τις αεροπορικές ότι το 737 Max ήταν ασφαλές. Εκ των υστέρων προέκυψε επιπλέον ότι η Boeing γνώριζε για τη δυσλειτουργία μιας ένδειξης, γεγονός που συνέβαλε στην πτώση των δύο αεροσκαφών. Η Boeing παρέλειπε επί ένα χρόνο να αναφέρει τη δυσλειτουργία στις αρμόδιες αρχές αεροπορίας.

Εκτοτε ο Μουίλενπεργκ απολογήθηκε επανειλημμένως στους συγγενείς των θυμάτων, ισχυριζόμενος ότι ακόμη

και ο ίδιος αγνοούσε τη συγκεκριμένη δυσλειτουργία. Παρ' όλα αυτά, ούτε μπόρεσε να επανακτήσει την εμπιστοσύνη του κοινού ούτε όμως να αντισταθμίσει τις απώλειες που προκάλεσε η αποτυχία του 737 Max.

Από τον Μάρτιο, όταν προκλήθηκε το δεύτερο δυστύχημα, το αεροσκάφος έχει παύσει να εκτελεί πτήσεις, ενώ την προηγούμενη εβδομάδα ανακοι-

Νέος διευθύνων σύμβουλος από τον Ιανουάριο του 2020 αναλαμβάνει ο πρόεδρος της εταιρείας, Ντέιβιντ Καλχούν.

νώθηκε η προσωρινή αναστολή της παραγωγής του μέχρι νεότερας. Η ομοσπονδιακή υπηρεσία αεροπορίας των ΗΠΑ (FAA) ανακοίνωσε την προηγούμενη εβδομάδα ότι δεν θα εγκρίνει την επιστροφή του αεροσκάφους στους αιθέρες πριν από το 2020. Η εταιρεία εκτιμά πως οι ζημιές και τα διαφυγόντα κέρδη θα αγγίξουν τα 10 δισ. δολάρια. Ωστόσο, σύμφωνα με πληροφορίες της Wall Street Journal, πολλοί αναλυτές προβλέπουν ότι το ζητήμα θα στοχαστεί στην Boeing τουλάχιστον 20 δισ. δολάρια. Μέχρι και τις αρχές του έτους το όνομα του Μουίλενπεργκ ήταν συνηθασμένο με επιτυχίες, καθώς κατά τη διάρκεια της θητείας του ως διευθύνοντα συμβούλου, από το 2015, οι μετοχές της εταιρείας είχαν τριπλασιαστεί. Επίσης, είχαν αυξηθεί οι ανταμοιβές των μετόχων μέσω υψηλότερων μερισμάτων και επαναγορών μετοχών. Ο Μουίλενπεργκ εργαζόταν στην Boeing από το 1985.

WALL STREET JOURNAL, BLOOMBERG

Ο αριθμός των αναλυτών στις 12 μεγάλες αμερικανικές τράπεζες μειώθηκε φέτος κατά 8%.

Μειώνονται διαρκώς οι χρηματιστηριακοί αναλυτές στις ΗΠΑ

Μία από τις επαγγελματικές ομάδες στη Γουόλ Στριτ, η οποία πλήττεται από την αυτοματοποίηση της εργασίας, δεν είναι άλλη από εκείνη των αναλυτών. Πέραν της εισβολής της ρομποτικής και της τεχνητής νοημοσύνης στο πεδίο της δουλειάς τους, είναι και οι αυστηρότερες ρυθμίσεις που τους επηρεάζουν, και ειδικά οι νέοι ευρωπαϊκοί κανόνες MiFID II για τα χρηματοπιστωτικά προϊόντα.

Ο Αντριου Χάουελ, αναλυτής επί 18 χρόνων στη Citigroup, αντελήφθη γρήγορα τι σημαίνει να κάνει μια δουλειά την οποία ολόενα και λιγότεροι πελάτες ζητούν, όπως αναφέρει σε σχετικό άρθρο του το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg. Έτσι αποφάσισε να αλλάξει πορεία και, εγκαταλείποντας τη Citigroup, να βρεθεί σε ένα χώρο διαμοιρασμού επαγγελματικών γραφείων και να ασχολείται με ερευνητική δουλειά για λογαριασμό μη κερδοσκοπικής οργάνωσης. Κάτι ανάλογο κάνουν και πολλοί συνάδελφοί του, που πρέπει να επανεφευρουν εαυτών.

Οι αναλυτές και αναλύτριες έχουν μειωθεί κατά 8% φέτος και φθάνουν τις 3.500 στις 12 μεγάλες αμερικανικές τράπεζες, όπως φανερώνουν πρόσφατα στοιχεία.

Από μέρους της ζήτησης, δηλαδή όσον αφορά και ατόμων αγοράζουν αναλύσεις, οι δαπάνες έχουν μειωθεί κατά 20%-30%, από τη στιγμή που τέθηκαν σε ισχύ οι κανόνες MiFID II. Ο Μάικ Καρόντους, ιδρυτής της εταιρείας

ερευνών Substantive Research, η οποία παρακολουθεί το συναφές περιεχόμενο και την τιμολογήσή του, εκτιμά πως οι προϋπολογισμοί των ενδιαφερομένων για αναλύσεις θα περυσταλούν επιπλέον το 2020 κατά 20%-30%. Όπως ορίζουν οι προβλέψεις στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οδηγίας MiFID II, οι δαπάνες για τις έρευνες και τις αναλύσεις της αγοράς πρέπει να διαχωρίζονται

Τεχνητή νοημοσύνη και νέο ρυθμιστικό πλαίσιο έχουν περιορίσει σημαντικά τη ζήτηση για τη δουλειά τους.

από τις προμήθειες που καταβάλλονται για τη διεξαγωγή συναλλαγών. Οπερ σημαίνει πως τόσο οι αγοραστές όσο και οι παλιότες θα πρέπει να αιτιολογήσουν τη σχετική δαπάνη.

Τώρα πλέον οι διαχειριστές κεφαλαίων είναι εξοπλισμένοι με πλήθος δεδομένων από τηλεφωνικές συνομιλίες και συναντήσεις με ερευνητές και έχουν καλύτερη αίσθηση του τι πραγματικά αξίζει ο κάθε ένας και η κάθε μία εξ αυτών – ακόμη και αν δεν κάνει εντελώς αντικειμενική κρίση. Σύμφωνα με τον Καρόντους, «τόρα όσοι πληρώνουν την έρευνα και την ανάλυση ξέρουν πού βρίσκεται το πλεονέκτημα τους».

Μια χρονιά κομβικών αλλαγών

Το 2019 άλλαξε τον χάρτη του ελληνικού ποδοσφαίρου με αναδιάρθρωση, τηλεοπτικά και VAR

Στο θεσμικό κομμάτι του ελληνικού ποδοσφαίρου, η χρονιά που έφυγε χαρακτηρίστηκε από την καινοτομία της χρήσης του VAR, τις αλλαγές στις θέσεις του υπευργού Αθλητισμού και του προέδρου της Σούπερ Λιγκ, την ανανέωση της παραμονής της διεθνούς επιτροπείας, την αναδιάρθρωση των επαγγελματικών πρωταθλημάτων, το σιριαλ με τα τηλεοπτικά δικαιώματα των ΠΑΕ και τον τελικό Κυπέλλου που έγινε χωρίς την παρουσία θεατών.

Τον περασμένο Απρίλιο παρατίθηκε από την προεδρία της Σούπερ Λιγκ ο αντιπρόεδρος του Ολυμπιακού, Βαγγέλης Μπαταγιάννης. Τη θέση διεκδίκησαν ο Μηνάς Λυσάνδρου και ο Μάκης Γκαγκάτσος. Ο διεθνής σύμβουλος της ΑΕΚ κέρδισε τη μάχη από τον αντιπρόεδρο του ΠΑΟΚ, λαμβάνοντας οκτώ ψήφους έναντι έξι του αντιπάλου του. Τον Μάιο με απόφαση του υπευργού Αθλητισμού Γιώργου Βασιλειάδη για λόγους δημοσίας τάξης ο τελικός κυπέλλου ΠΑΟΚ - ΑΕΚ διεξήχθη χωρίς να εκδοθούν εισιτήρια για τους φιλάθλους. Στις θύρες των επισήμων του ΟΑΚΑ υπήρξαν μόνο προσκεκλημένοι των δύο ομάδων και της ΕΠΟ, όμως και πάλι η ένταση μεταξύ τους δεν έλειψε.

Τον ίδιο μήνα και έπειτα από ανησυχία που είχε προκληθεί λόγω της καθυστέρησης, ψηφίζεται από τη Βουλή η τροπολογία για την αναδιάρθρωση των επαγγελματικών πρωταθλημάτων, που είχε συμφωνηθεί μεταξύ ποδοσφαίρου και κυβέρνησης οκτώ μήνες πριν. Προβλέπεται η δημιουργία της Σούπερ Λιγκ 2 η οποία μπαίνει ενδιάμεσα στις προϋπάρχουσες Σούπερ Λιγκ και Φούτμπολ Λιγκ, η οποία παραμένει επαγγελματική κατηγορία. Η νεοσυσταθείσα κατηγορία υπήχθη στον συνεταιρισμό που διοργανώνει το πρωτάθλημα της Φούτμπολ Λιγκ.

Τον Ιούνιο με εντολή των FIFA/UEFA, αφού οι συζητήσεις στην Εκτελεστική Επιτροπή της ΕΠΟ ήταν αρνητικές, α-

Η χρονιά που φεύγει ήταν κρίσιμη για τα τηλεοπτικά της πρώτης και της δεύτερης κατηγορίας, όμως καθοριστικής σημασίας καινοτομία αποτέλεσε η χρήση του VAR, το οποίο εξαλείφει σε συντριπτικό ποσοστό τα διαιτητικά λάθη.

νανεώνεται για έναν ακόμη χρόνο η θητεία του Πορτογάλου Μέλο Περέιρα στην προεδρία της Κεντρικής Επιτροπής Διαιτησίας και των συνεργατών του Μαρίν και Λίντμπεργκ. Επίσης ανανεώνεται μέχρι τον επόμενο Ιούλιο η παρουσία του ειδικού εμπειρογνώμονα των FIFA/UEFA σε θέματα ΕΠΟ, Πέτρ Φούσεκ. Η τριμελής «Επιτροπή Παρα-

κολούθησης» παύει να υφίσταται και παραμένει ως σύμβουλος ο επικεφαλής της Χέρμπερ Χούμπελ.

Τον Ιούλιο αρχίζει το σιριαλ με τα τηλεοπτικά δικαιώματα των ΠΑΕ. Σε αυτό θα παίξουν ρόλο οι εθνικές εκλογές και η αλλαγή κυβέρνησης. Στη θέση του υπευργού Αθλητισμού διορίζεται ο Λεούτρης Αυγενάκης. Η νέα κυβέρ-

νηση έχει διαφορετική πολιτική. Δεν προχωρά στην υπογραφή συμβάσεων που είχαν προαναγγελθεί από την προηγούμενη κυβέρνηση τις παραμονές των εκλογών, ανάμεσα στην ΕΡΤ και τους ΠΑΟΚ, ΑΕΚ και ΟΦΗ. Ο ΠΑΟΚ δημιουργεί το ΡΑΟΚ TV, ο ΟΦΗ μετακομίζει στη NOVA στην οποία θα παραμείνει και η ΑΕΚ. Στη NOVA εντάσσονται ο Παναθηναϊκός και ο Αρπς, παρότι έχουν συμβόλαιο με την ΕΡΤ. Η δημόσια τηλεόραση κρατά τις ΠΑΕ Ατρόμπος, Πανατωλικός, Ξάνθη, Λαμία.

Το σιριαλ συνεχίζεται και στη Σούπερ Λιγκ 2. Τα χρήματα που είχε εγγυηθεί η προηγούμενη κυβέρνηση θεωρούνται υπερβολικά από τη σημερινή. Το πρωτάθλημα αρχίζει στα τέλη Σεπτεμβρίου χωρίς συμφωνία ανάμεσα στον συνεταιρισμό και στην ΕΡΤ και αμέσως μετά ανακοινώνεται η επίδοξη αναβολή του. Τελικά οι δύο πλευρές συμφωνούν αφού οι ΠΑΕ, πλην Απόλλων Σμύρνης, δέχονται μείωση 45%.

Στο πρωτάθλημα της Σούπερ Λιγκ 1, που αρχίζει τον περασμένο Αύγουστο, λειτουργεί για πρώτη φορά το VAR, που δίνει τη δυνατότητα στους διαιτητές είτε να ξαναδούν μια «αμφισβητούμενη» φάση και να διατηρήσουν ή να αλλάξουν την αρχική τους απόφαση ή να επικινονηθούν με τους συναδέλφους τους, που βρίσκονται στο «κέντρο επιχειρήσεων» ώστε να πάρουν μια δεύτερη γνώμη και σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία της Λιγκς προ ημερών, ο κόσμος έδειξε εμπιστοσύνη και επιστρέφει δεκάδες χιλιάδες εξέδρες.

Τον Νοέμβριο ψηφίζεται ο αθλητικός νόμος που προβλέπει ότι ουδείς μπορεί να είναι υποψήφιος σε Δ.Σ. αθλητικής ομοσπονδίας αν είναι 71 ετών και άνω, ενώ ψηφίζονται και όρια θητειών για τους προέδρους τους γενικούς γραμματείς και τους ταμείς, κάτι που έχει προκαλέσει θύελλα στους κόλπους της ΕΟΕ.

A.T.K.

ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ 2019

Επιμέλεια: ΜΠΑΜΠΗΣ ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ

ΧΟΡΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΠΑΓΟ. Μια αναποδιά μετατρέπει τους αθλητές ενός βίαιου σπορ σε... χορευτές (φωτ. 18/5).

Η... ΣΚΟΤΕΙΝΗ ΠΛΕΥΡΑ ΤΟΥ ΝΟΒΑΚ. Ο Τζόκοβιτς... σβήνει τα φώτα στον Ντιμιτρόφ στο ATP του Παρισιού (φωτ. 2/11).

Η ΤΕΛΕΙΑ ΑΠΟΚΡΟΥΣΗ. Ο Φόστερ της Γουόλφφραμ «δίνει» στον φακό την τέλεια επέμβαση (φωτ. 5/10).

ΑΥΝΑΤΟ ΜΗΝΥΜΑ. Ο Νταμπό από τη Γουινέα θυσιάζει την κόουρα του στα 5.000 μ. στο Παγκόσμιο Στίβου για να βοηθήσει τον αφυδατωμένο Μπάσμι, από την Αρούμπα, να τερματίσει (φωτ. 27/9).

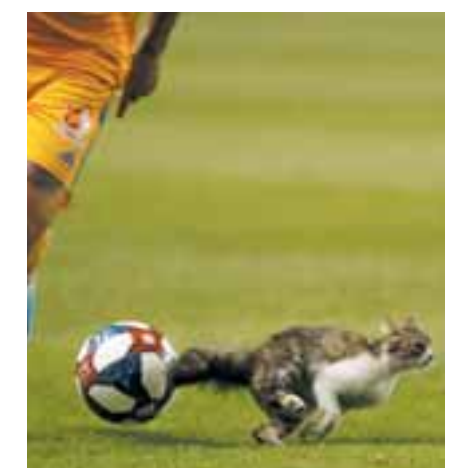
ΥΓΡΟΣ ΚΑΘΡΕΠΤΗΣ. Οι Βρετανίδες κολυμβήτριες Σόρτμαν και Θορν σε έναν θεαματικό ατνικατοπριισμό (φωτ. 16/7).

ΤΟ... ΔΙΚΙΟ ΜΙΑΣΗΣ. Πώς θα μπορούσε η διαιτητής Μελίσα Μπόρχας να υποστηρίξει το αντίθετο από τις παίκτριες της Νιγηρίας στο Παγκόσμιο Κύπελλο γυναικών; (φωτ. 17/6).

ΑΝΤΙΟ... ΒΑΡΥΤΗΤΑ. Η Ευγ. Ταρασόβα μαϊνάζει με... πομπόπουλο στα χέρια του παρτενέρ της, Βλ. Μορόζοφ (φωτ. 17/11).

ΠΑΙΚΤΗΣ... ΑΙΛΟΥΡΟΣ. Μία γάτα γίνεται μέρος του παιχνιδιού στη Γούτα προς τέρψιν του φωτογράφου (φωτ. 24/7).

Το τρόπαιο του ATP Finals του Λονδίνου ανέβασε τον Στέφανο στην 6η θέση της παγκόσμιας κατάταξης.

Η καλύτερη περίοδος του Στέφανου Τσιτσιπά

Ένα παιδί μετράει... διακρίσεις. Μόνο με παράφραση του τίτλου από το βιβλίο του Μενέλαου Λουντέμη «Ένα παιδί μετράει τ' άστρα» θα μπορούσαμε να περιγράψουμε τον τρόπο με τον οποίο ολοκληρώθηκε το 2019 για τον Στέφανο Τσιτσιπά. Σε ηλικία 21 ετών έχει πετύχει περισσότερα από αυτά που ονειρεύεται η πλειονότητα των αθλητών του τένις και ξεκαθάρισε ότι το 2020 θα... μετρήσει ακόμα περισσότερα.

Νίκες απέναντι σε μεγαθήρια του παγκοσμίου τένις, κατακτήσεις τίτλων και ένας τραπέζικός λογαριασμός που αυξήθηκε κατά κάποια εκατομμύρια. Αυτά είναι λίγα από τα επιτεύγματα του τενίστα. Κέρδισε τρόπαια σε Εστορία, Μασσαλία και Λονδίνο, έλαβε μέρος σε 27 τουρνουά όπου πέτυχε 54 νίκες ενώ ηττήθη 25 φορές. Τον Ιανουάριο του 2018 ο πρωταθλητής μας βρισκόταν στην 91η θέση της παγκόσμιας κατάταξης. Τον ίδιο μήνα του

2019 στη 15η και στο τέλος της χρονιάς τον βρήκε στην 6η. Από τα χρήματα που κέρδισε στα τουρνουά ο λογαριασμός του αυξήθηκε εφέτος κατά 6,5 εκατομμύρια και έφτασε τα 9,3. Νίκησε, μεταξύ άλλων, Φέντερερ, Ναβάλ, Ζβέρεφ, Μεντβέντεφ κ.ά.

Ο κορυφαίος Έλληνας τενίστας όλων των εποχών όμως δεν επαναπαύεται. Τοποθετεί τους στόχους του στα... αστερία ώστε να συνεχίσει να μετράει διακρίσεις. «Βρίσκομαι στη, μέχρι τώρα, καλύτερη φάση της ζωής μου. Του χρόνου έχω ως στόχο να κατακτήσω ένα γκραν σλαμ και να βρεθώ στους τρεις κορυφαίους του κόσμου. Η εποχή των «Big 3» περνάει σιγά σιγά διότι αυτοί μεγαλώνουν και από πίσω έρχεται η δικιά μας γενιά που γίνεται αγώνα με τον αγώνα πιο δυνατή, τόνισε ο 21χρονος λίγες ημέρες πριν από την έλευση της νέας χρονιάς.

ΣΥΡΙΑΔΟΥΛΑ ΣΠΑΝΕΑ

Ο Γιάννης Αντετοκούνμπο αναδείχθηκε MVP του κορυφαίου πρωταθλήματος μπάσκετ του κόσμου, του NBA.

Τεράστια διάκριση για Ελλάδα και Γιάννη

Η ιστορική, μέγιστη διάκριση του Γιάννη Αντετοκούνμπο που αναδείχθηκε σε κορυφαίο παίκτη του NBA, έδωσε λάμψη και δόξα, συνολικά, στο ελληνικό μπάσκετ που δεν έχει να επιδείξει καμία άλλη διάκριση ή επιτυχία, το 2019. Ο κορυφαίος παίκτης στο παγκόσμιο μπάσκετ είναι Έλληνας, προΐν του ελληνικού μπάσκετ και διαφημίζει παντού και σε κάθε ευκαιρία τη χώρα στην οποία γεννήθηκε, αλλά ελάχιστα τον βοήθησε να ανατραφεί. Ο «Greek Freak» ήταν συνεπής στο ραντεβού του με την εθνική ανδρών ύστερα από δύο χρόνια και έγινε ο «σημαιοφόρος» της στο Παγκόσμιο Κύπελλο της Κίνας, αλλά δεν κατάφερε μαζί με τους διεθνείς συμπαίκτες του να «κλείσει» τον κύκλο των αποτυχημένων προσπαθειών και πρώτων αποκλεισμών.

Η Εθνική συμπλήρωσε δέκα χρόνια (με πέντε διαφορετικούς προπονητές) μακριά από το βάθος των μεταλλίων και τη νέα σεζόν ξεκίνησε προσαρμόζοντας

τον Ρικ Πιτίνο, μια κίνηση που έφερε την έντονη αντίδραση του Ολυμπιακού, τρεις παίκτες του οποίου (Πρίντεζης, Κόνιαρης, Παπανικολάου) ανακοίνωσαν ότι δεν θα συμμετάσχουν στο ομοσπονδιακό συγκρότημα. Η ελληνική επικαιρότητα στιγμιαίστηκε από μια ακόμη κόντρα των «αιωνίων» και της ΕΟΚ. Ο Ολυμπιακός αποχώρησε στο ημίχρονο του αγώνα με τον Παναθηναϊκό στο ΟΑΚΑ επικαλούμενος τη διαίτησία, δεν κατέβηκε στον αγώνα με τους «πράσινους» στο ΣΕΦ και κάνοντας πράξη την απειλή του, υποβίβαστηκε στην Α2. Στην Ευρωλίγκα έμεινε εκτός πλέι οφ, ενώ ο Παναθηναϊκός του Πιτίνο αντιμετώπισε τη Ρεάλ, η οποία τον «σκούπισε» με 3-0. Οι «ερυθρόλευκοι» τη νέα περίοδο που ξεκίνησε έλυσαν τη συνεργασία τους με τον Ντέιβιντ Μπλάτ και συνεχίζουν με τον Κεστούτις Κεμπούρα. Οι «πράσινοι» έπραξαν το ίδιο με τον Αργύρη Πεδολλάκη και επανέφεραν στο τιμόνι τους τον Ρικ Πιτίνο.

ΠΑΟΚ εντός και Ολυμπιακός εκτός στο ποδόσφαιρο

Ο ΠΑΟΚ ήταν ο μεγάλος πρωταγωνιστής της χρονιάς που πέρασε: κατέκτησε αήττητος το πρωτάθλημα ισοφαρίζοντας το «στοιχειωμένο» ρεκόρ του Παναθηναϊκού από το μακρινό 1964, πήρε το Κύπελλο και συνεχίζει να παραμένει πρώτος στο εφερινό πρωτάθλημα, με συγκριτικό στην κορυφή τον Ολυμπιακό και ένα εντυπωσιακό αήττητο σερί πενήντα(!) αγώνων. Εκτός Ελλάδος, όμως,

η πορεία του ΠΑΟΚ ήταν αντιστρόφως ανάλογη. Παρά τις καλές εμφανίσεις του κόντρα στον Αγιαξ, έμεινε εκτός ομίλων Τσάμπιονς Λιγκ και εν συνεχεία έπεσε θύμα έκπληξης από τη Σλόβαν Μπρατισλάβα, η οποία τον απέκλεισε από τους ομίλους του Γιουρόπα Λιγκ.

Στην Ευρώπη, η μόνη ομάδα που κράτησε ψηλά τη σημαία ήταν ο Ολυμπιακός. Πέρασε από τρεις προκριμα-

τικούς γύρους και προκρίθηκε στη φάση των ομίλων του Τσάμπιονς Λιγκ, όπου πήρε την 3η θέση πίσω από Μπάγερν, Τότεναμ και συνεχίζει στο Γιουρόπα Λιγκ, με επόμενο αντίπαλο τον Φεβρουάριο την Αρσεναλ. Εκτός ομίλων του Γιουρόπα Λιγκ έμειναν η ΑΕΚ από την Τραμπζονσπόρ, ο Αρπς από τη Μόλινε και ο Ατρόμπος από τη Λέγκια.

Πολύ χαμηλές πτήσεις είχε και η εθνική

Ελλάδας. Έχασε από νωρίς το παιχνίδι της πρόκρισης στην τελική φάση του Euro 2020, με «θύμα» τον Αγγελο Αναστασιάδη που απολύθηκε, αλλά παρουσίασε ένα ελπιδοφόρο πρόσωπο από τότε που την ανέλαβε ο Τζον Φαν'τ Σιπ. Ο Ολλανδός έκανε βαθιές τομές και μια επιτυχημένη ανανέωση, δίνοντας πολλές υποσχέσεις για την επόμενη ημέρα...

ΧΡ. Κ.

Η απίστευτη ιστορία του Μάρτιν

Πώς ο 33χρονος τερματοφύλακας της Γουέστ Χαμ πέρασε από την απαξίωση στην καθιέρωση

Του ΓΙΩΡΓΟΥ ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Τις καλύτερες ιστορίες τις γράφει η ίδια η ζωή, και ακόμη περισσότερο το ποδόσφαιρο. Τέτοια είναι αυτή του Ντέιβιντ Μάρτιν, του τερματοφύλακα που μεγάλωσε λατρεύοντας τη Γουέστ Χαμ όπου ο πατέρας του ήταν θυρική μορφή. Πέρασε δύο δεκαετίες παίζοντας ποδόσφαιρο σε μικρές ομάδες, όταν ξάφνου μια ημέρα έγιναν όλα μαζί τα όνειρά του πραγματικότητα. Ο Άλβιν Μάρτιν, 61 ετών σήμερα, ήταν ως αμυντικός από τις κορυφαίες μορφές των «σφυριών» στη δεκαετία του 1980, ενώ έπαιξε και στην εθνική Αγγλίας. Τρεις χρονιές, μάλιστα, αναδείχθηκε ποδοσφαιριστής της χρονιάς για τον σύλλογό του. Κάθε καλοκαίρι στην προετοιμασία της Γουέστ Χαμ έπαιρνε μαζί του

Από μικρό παιδί ήθελε να υπηρετήσει την αγαπημένη του Γουέστ Χαμ, η ζωή, όμως, του επιφύλαξε πολλά επεισόδια.

και τον γιο του, Μάρτιν, που γεννήθηκε τον Ιανουάριο του 1986. Ο μικρός είχε πολύ μπόι, φθάνοντας στο 1,85 μ., και παρότι άρχισε ως αμυντικός γρήγορα κατάλαβε ότι του ταίριαζε η θέση του τερματοφύλακα.

Ξεκίνησε με όνειρο μια μέρα να φορέσει τη φανέλα της ομάδας που δόξασε ο πατέρας του, αλλά τα πράγματα δεν του ήρθαν καθόλου εύκολα. Άρχισε επαγγελματικά από τη Γουίμπλετον στη χρονιά που οι «Ντουνς» πήραν την πικρή απόφαση της μετανάστευσης στο Μιλτον Κινς, το 2003-4, πριν μετονομαστούν σε ΜΚ Ντουνς. Ο Μάρτιν έμεινε εκεί ως το 2006, όταν το όνειρο ήρθε κάπως πιο κοντά με την απόκτησή του από τη Λίβερπουλ. Στους «ρεντς» όμως ο ανταγω-

Στο Λονδρέζικο ντέρμπι στην έδρα της Τσέλσι ο Μάρτιν πήρε κατόπιν λαϊκής απαίτησης φανέλα βασικού. Και ήταν ο πρωταγωνιστής στη μεγάλη νίκη της Γουέστ Χαμ με 0-1.

νισμός ήταν τεράστιος για τον 20χρονο τότε «κίπερ», που άρχισε να... οργώνει την Αγγλία και τις μικρές της κατηγορίες ως δανεικός. Πέρασε έτσι από Ακρινγκτον Στάνλι, Λέστερ, Τρανμίρ, Λιντς και Ντέρμπι πριν επιστρέψει στους ΜΚ Ντουνς όπου έμεινε επτά χρόνια. Το όνειρο για τρεμπόνη και στα 31 του ο Μάρτιν πήγε στη μιστή για τη Γουέστ Χαμ, Μίλγουολ, βλέποντας ότι ποτέ του δεν θα κατάφερε να παίξει σε έστω έναν αγώνα της Πρέμιερ Λιγκ. Από εκεί έφυγε ως αποτυχημένος αφού από λάθος του η Μίλγουολ έμεινε εκτός ημιτελικού του Κυπέλλου.

Κι όμως, το βιβλίο της καριέρας του είχε ακόμη πολλές σελίδες. Το περασμένο καλοκαίρι αποκτάται από τη Γουέστ Χαμ στα 33 του για να βοηθή στις προπονήσεις των κύριων τερματοφυλάκων, Φαμπιάνσκι και Ρομπέρτο (πρώην του Ολυμπιακού). Με τον Φαμπιάνσκι να τραυματίζεται και τον Ρομπέρτο να κάνει το ένα λάθος μετά το άλλο, ο Μάρτιν παίρνει κατόπιν λαϊκής απαίτησης φανέλα βασικού στο Λονδρέζικο ντέρμπι στην έδρα της Τσέλσι.

Εκεί το όνειρό του της πρώτης συμμετοχής στην Πρέμιερ Λιγκ – και μάλιστα με τους «χάμερς» – γίνεται πραγματικότητα, και όχι μόνο: Ο Μάρτιν «κατεβάζει τα ρολά» κρατώντας το μπδέν, η Γουέστ Χαμ κάνει νίκη – έκπληξη με σκορ 0-1. Ο 33χρονος γκολκίπερ πέφτει με τη λήξη στο έδαφος, ξεσπώντας σε λυγμούς, κι όλα αυτά μπροστά στον πατέρα του, που παρακολουθούσε στα δημοσιογραφικά του Στάμφορντ Μπριτζ, ώπου ο Ντέιβιντ ήρθε και κάθισε στην αγκαλιά του, υπό το ιπποτικό χειροκρότημα των γηπεδούχων.

Πλέον ο Μάρτιν είναι βασικός εδώ και τρεις εβδομάδες, και όχι λόγω του πατέρα του... Είναι δε τόσο καλύτερες οι εμφανίσεις του σε σχέση με τον Ρομπέρτο, ώστε ο πρώην τερματοφύλακας του Ολυμπιακού πρόκειται σύντομα να πάρει... φύλλο πορείας.

Από το «σφραγείο» της Λιβερτίας, στη νέα ζωή μέσω της Μπάγερν

Θυσία, σκληρή δουλειά και πίστη είναι τρία από τα βασικά στοιχεία της επιτυχίας του μόλις 19χρονου άσου της Μπάγερν Μονάχου, Αλφόνσο Ντέιβις. Η ιστορία του νεαρού ταλαντούχου αριστέρου οπισθοφύλακα των «Βαυαρών» θα μπορούσε να γίνει σενάριο για ταινία, ενώ αποδεικνύει πως τίποτα δεν είναι ακατόρθωτο σε αυτήν τη ζωή.

Ο Ντέιβις γεννήθηκε το 2000 στην Γκνά, όμως η ιστορία του ξεκινάει ένα χρόνο νωρίτερα, στη Δυτική Αφρική και πιο συγκεκριμένα στη Λιβερία. Κατά τη διάρκεια του εμφύλιου πολέμου (1999-2003), οι γονείς του μετατρέπονται σε πρόσφυγες και προσπαθούν να γλιτώσουν τον θάνατο. Το χρονικό αυτό διάστημα, 200.000 άνθρωποι σκοτώθηκαν, ενώ πολλαπλάσιοι τραυματίστηκαν. «Περνάγαμε πάνω από πτώματα για να βρεις φαγητό», είχε δηλώσει εμφατικά η μητέρα του, Βικτόρια, το 2017. Υστερα από κατάθεση ψυχής, οι δυο τους καταφέρνουν να φτάσουν ασφαλείς στην Γκνά. Μερικούς μήνες αργότερα, τον Νοέμβριο του 2000, ο Αλφόνσο γεννιέται και η ζωή για τους γονείς του γίνεται ακόμη δυσκολότερη. «Ήμαστε κλειδωμένοι στο κέντρο προσφύγων, δεν υπήρχε κανένας τρόπος να φύγουμε», εζηγεί η Βικτόρια. Πέντε χρόνια αργότερα, η οικογένεια έκανε αίτηση για να μετακομίσει στον Καναδά και το όνειρο έγινε πραγματικότητα. Κι ενώ δεν είχαν κανέναν γνωστό εκεί, έκαναν τα πάντα για να ξεκινήσουν τη νέα τους ζωή.

Η μητέρα του κατάφερε να βρει δουλειά σε υπηρεσίες φύλαξης στο Πανεπιστήμιο της Άλμπερτα, ενώ ο πατέρας του εργαζόταν σε εργοστάσιο πουλερικών, αναζητώντας ασφάλεια, ελευθερία και μία ευκαιρία για τα παιδιά τους. Και τη βρήκαν με το απρόβλεπτο ταλέντο του Αλφόνσο. Παρά το γεγονός πως στον Καναδά το χόκεί επί πάγου είναι το πιο διάσημο άθλημα, η οικογένεια του Ντέιβις εντόπισε μια τοπική σχολή ποδοσφαίρου, η οποία επρόκειτο να αλλάξει τη ζωή της οικογένειας.

Μέσα από το «κόμπι» του, ο Ντέιβις κατάφερε να ενταχθεί στην κορυφαία ομάδα του Βανκούβερ, τους Ουάιτκας, σε ηλικία μόλις 14 ετών. Ένα χρόνο α-

Ο νεαρός Αλφόνσο Ντέιβις καθιερώνεται στην Μπάγερν, «ανταποδίδοντας» στους γονείς του την ασφάλεια που του προσέφεραν μεταναστεύοντας στον Καναδά.

γότερα, «στάλθηκε» δανεικός στη δεύτερη ομάδα του Βανκούβερ, στη δεύτερη κατηγορία των ΗΠΑ και Καναδά (USL) και στα 15 του έγινε ο νεότερος ποδοσφαιριστής στην ιστορία του πρωταθλήματος που υπέγραψε επαγγελματικό συμβόλαιο. Αφού έκανε ντεμπούτο και στο MLS, ο Ντέιβις μέτρησε οκτώ γκολ και δέκα ασίστ σε 31 συμμετοχές. Ως αποτέλεσμα, στα 17 του χρόνια κατάφερε να κερδίσει μεταγραφή σε μία εκ των κορυφαίων ομάδων της Ευρώπης, την Μπάγερν Μονάχου. Οι πρωταθλητές Γερμανίας δαπάνησαν 11 εκατομμύρια ευρώ και ο ίδιος έγινε η ακριβότερη «ποδοσφαιρική εξαγωγή» στην ιστορία του αμερικανικού ποδοσφαίρου.

Στις 27 Ιανουαρίου του 2019 πραγματοποιήσε το ντεμπούτο του με τη φανέλα των «Βαυαρών», ενώ την 9η φετινή αγωνιστική της Μπουντεσλίγκα ξεκίνησε βασικός για πρώτη φορά. Το «κερασάκι στην τούρτα» για τον ίδιο ήρθε στις 6 Νοεμβρίου, όταν αγωνίστηκε για πρώτη φορά στο Τσάμπιονς Λιγκ κόντρα στον Ολυμπιακό. Από τότε παίζει πρωταγωνιστικό ρόλο για την ομάδα του, σε ηλικία μόλις 19 ετών, δείχνοντας πως ο εφιάλτης της Λιβερτίας θα μείνει μια φορική ανάμνηση.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΣΕΖΟΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ
ΑΒΡΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ
ΖΑΒΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ
ΣΑΒΒΙΔΗΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON

Download on the

LISTEN LIVE

24sports.com.cy

